

KUVAILULEHTI**Suunnittelalueen nimi****7681 - Tiilikjärven hoito- ja käyttösuunnitelma**

Suunnitelman tila	Työn alla	
Suunnitelman laatija	MH Luontopalvelut	
Suunnitelman vahvistaja tai hyväksyjä	MH luontopalvelujohtaja	
Lähetetty lausunolle		
Hyväksytty		
Vahvistettu		
LAC kestävyden seuranta ja nimi		
Julkisuus		
Lisätiedot	Vastuuhenkilö: Roosa Mikkola. Projektipäällikkö 1.1.2025-31.7.2025 Meeri Koivuniemi ja 1.8.2025 alkaen Roosa Mikkola. Hoito- ja käyttösuunnitelman valmistelleeseen projektiryhmään kuuluivat Suvi Haapalehto, Antti Below, Tanja Tenhunen, Marko Haapalehto, Eeva Pulkkinen, Sari Alatossava (elokuu 2025 saakka), Laura Lehtonen (1.9.2025 eteenpäin), Markus Pekkinen. Lisäksi on konsultoitu Arto Vileniä, Heidi Kilpeläistä ja Matti Hovia.	
Muodostaja	METSA\toimmiki	13.6.2016 8.45.38
Viimeisin päivittäjä	METSA\roosami	7.9.2026 8.26.30
Asianhallinta	MH 606/2025	
Verkojulkaisu		

Suunnittelualueen nimi**7681 - Tiilikjärven hoito- ja käyttösuunnitelma****Tiivistelmä****Nykytilan kuvaus**

Tiilikjärven kansallispuisto sijaitsee Rautavaaran ja Sotkamon kunnissa. Hoito- ja käyttösuunnitelman alue käsittää Tiilikjärven kansallispuiston ja siihen sisältyvät neljä Natura-aluetta. Tiilikjärven kansallispuisto perustettiin vuonna 1981 säilyttämään erämaista järvi-, joki- ja harjuluontoa sekä aapasoita, jotka ympäröivät nimikkojärvi Tiilikkaa. Kansallispuistoa on laajennettu vuosien mittaan viimeisimpänä 2023 jolloin 3768 hehtaaria valtion omistamia liitettiin osaksi kansallispuistoa. Pinta-alaltaan suunnittelualue käsittää 8390,30 hehtaaria (ha) josta vesialuetta on 347,16 hehtaaria.

Suunnittelualueelle sijoittuu osittain 4 Natura 2000 aluetta sekä 6 kpl suojeluun varattuja valtion alueita. Tiilikjärven kansallispuisto on merkitty matkailun ja virkistyksen kehittämisvyöhykkeeksi sekä luonnon ydinalueeksi Pohjois-Savon maakuntakaavassa (2.vaihe).

Suunnittelualue sijaitsee maanselällä, joka erottaa Vuoksen ja Oulujoen vesistöt toisistaan. Suunnittelualueella on runsaasti vedenjakaja-alueille tyypillisiä pienvesiä lähteitä, puroja sekä erilaisia lampia, joista merkittävä osa on luonnontilaisia. Alueen suurin ja merkittävin järvi on Tiilikjärvi, johon valtaosa suunnittelualueen vesistä laskee. Ne muodostavat alun Tiilikanjoen luonnontilaiselle jokireitille. Vastaavan jokireitti on suunnittelualueen itäosassa, kun Pumpulikirkon ja Haravamäen vedet purkautuvat Ylä-Keyrittyyn ja siitä alkavaan Keyritynjoen luonnontilaiseen jokireittiin. Jokireitit ovat osa Natura-alueita, mutta eivät kuulu suunnittelualueeseen. Alueen merkittävimmät geologiset muodostumat ovat Tiilikjärveä halkova pitkittäisharju, kallioalueet Pumpulikirkko ja Konttimäen ruhjelaakso sekä alueilla sijaitsevat kumpumoreenit. Ne ovat myös maisemallisesti suunnittelualueen mieleenpainuvampia kohteita. Suunnittelualue muodostaa Ylä-Savon laajimman yhtenäisen metsien ja soiden sekä pienvesien suojelukokonaisuuden, jota täydentää sekä suunnittelualueeseen kuuluvat erilliset osa-alueet, että sen ulkopuoliset kohteet. Tiilikka ja muut alueen järvet ovat siis syntyneet heti jääkauden jälkeen ja iältään yli 10 000 vuotta vanhoja järviä. Alueen esihistoriallisesta asutuksesta on jäänyt monia viitteitä rannoilta tehtyjen löytöjen kautta. Tiilikan rannoilta tunnetaan 11 kivikautista löytöpaikkaa, joista on löytynyt lähinnä kvartsi-iskoksia tai -esineitä ja joiden tarkempi ajoitus on vaikeaa. Muinaiset metsästäjäkeräilijät ovat voineet liikkua alueella yli 10 000 vuoden ajan käyttäen järvien hienoja hiekkarantoja leiriytymiseen. Tiilikjärven kansallispuiston alue on historiallisella ajalla ollut pääosin asumatonta erämaata, kuten nykyisinkin. Pitkistä välimatkoista kirkkomaalle kertoo Kalmoniemen kesäkalmisto, joka on valtakunnallisesti merkittävä arkeologinen kohde (VARK). Harvaan asutukseen lienee yhtenä syynä alueen sijainti valtakuntien rajalla. Tiilikka-järvessä on Täyssinän rauhan rajakivi (VARK).

Keskeiset arvot ja uhat

Suunnittelualueen keskeisiksi arvoiksi on tunnistettu rakennettu kulttuuriympäristö, arkeologiset kohteet, uhanalaiset eläin- ja kasvilajit, geologiset kohteet, luontodirektiivin luontotyytit ja lajit sekä metsäpeura, ekosysteemit sekä luonnon ja kulttuurikohteiden virkistyskäyttö.

Keskeisiin arvoihin kohdistuvat uhkatekijät liittyvät metsätalouteen, ilmastomuutokseen, kaivannaistoimintaan ja energiantuotantoon, ihmisvaikutukseen ja häirintään, luonnon toimintojen muuttumiseen, vieraslajeihin, toimintaympäristössä vaikuttaviin tekijöihin, kuljetuksiin ja huoltoväyliin sekä luonnon prosesseihin.

Tavoitteen asettelu

Tiilikjärven kansallispuiston hoidon ja käytön suunnitelmassa keskeisiksi päämääriä ovat:

- kansallispuiston virkistyskäyttö ja luontomatkailu on kestävä, turvallista ja vastuullista
- kulttuuriperintökohteiden arvot ovat turvattu ja kohteet kertovat kävijöille alueen historiasta
- lajien ja luontotyyppien suojelun suotuisan tason säilyttäminen
- suo- ja metsälinnuston kannat säilyvät alueella elinvoimaisina
- Tiilikjärven kansallispuistossa ja sen lähialueilla elää elinvoimainen metsäpeurakanta

Tavoitteisiin pääsemiseksi suunnittelualueella muun muassa ennallistetaan soita ja pienvesiä sekä metsiä, vaikutetaan alueen maankäyttöhankkeisiin edunvalvonnan kautta, panostetaan viestintään sekä palvelurakenteiden oikein mitoitettuun ja suunnattuun laatuun ja määrään.

Vyöhykejako

Puiston vyöhykejaolla ja palvelurakenteiden sijoittelulla ohjataan kävijöiden liikkumista siten, ettei luontoarvoille aiheudu häiriötä. Uudet retkeily- ja luontomatkailuvyöhykkeet mahdollistavat palveluvarustuksen kehittämisen resurssien puitteissa luontoarvot huomioiden, sekä selkeyttävät Tiilikjärven kansallispuiston vanhemmalla osalla käytön ohjausta perustuen olemassa olevaan palveluvarustukseen. Herkkien luontoarvojen vyöhykkeitä on tunnistettu kaksi, jossa kulun ohjaukselle ja tarkemmalle suunnittelulle on tarvetta. Pääosa suunnittelualueesta pidetään syrjävyöhykkeenä, joka säilytetään mahdollisimman rauhallisena ja luonnontilaisena.

Toteutus

Toteutus keskittyy luonnon- ja kulttuuriperinnön suojeluun, ohjattuun virkistyskäyttöön sekä kansallispuiston hallintaan. Keskeisiä toimenpiteitä ovat soiden, metsien ja virtavesien ennallistaminen, palojatkumon ylläpito sekä metsäpeuran elinympäristöjen parantaminen ja palautusistutus. Luontotietoa, lajistoa ja kulttuuriperintökohteita inventoidaan ja seurataan suunnitelmallisesti.

Virkistyskäyttöä kehitetään reittien, rakenteiden ja opastuksen avulla siten, että kävijäpaine ohjataan suojeluarvot huomioiden. Käytön ohjaus, viestintä, sopimukset ja valvonta tukevat kestäväää käyttöä.

Vaikutusten yhteenveto

Hoito- ja käyttösuunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden vaikutukset on arvioitu suunnitelman laadinnan yhteydessä. Suunnitelman lähtökohtana on Tiilikkajärven kansallispuiston luonnonarvojen ja lajiston elinolosuhteiden turvaaminen ja parantaminen, eikä siihen sisällytetä toimenpiteitä, jotka heikentäisivät suojelun perusteena olevia arvoja. Esitetyillä toimenpiteillä ei arvioida olevan haitallisia vaikutuksia kansallispuistossa sijaitseviin Natura 2000 -alueisiin tai niiden suojeluperusteisiin, minkä vuoksi luonnonsuojelulain (9/2023) 35 §:n mukaista Natura-vaikutusten arviointia ei ole katsottu tarpeelliseksi. Suunnitelman toteuttamisella arvioidaan olevan pääosin myönteisiä ekologisia, sosiaalisia ja taloudellisia vaikutuksia, jotka kohdistuvat erityisesti luontotyyppien ja lajiston tilan paranemiseen, kestävän virkistyskäytön edellytysten vahvistumiseen sekä alueen hallittuun käyttöön. Ilmastomuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen huomioidaan ennallistamistoimissa, rakenteiden suunnittelussa ja käytön ohjauksessa Metsähallituksen ilmasto-ohjelman linjausten mukaisesti.

Osallistaminen

Projektissa on osallistettu niin sisäisiä kuin ulkoisia sidosryhmiä. Ulkoisia sidosryhmiä on osallistettu avoimen verkkokyselyn sekä kahden yleisötilaisuuden muodossa ja myös yhteistoimintaryhmän kautta, johon kuului alueen tärkeimpiä sidosryhmiä. Kahdenkeskisiä keskusteluja sekä teemoittaisia keskusteluja on käyty pyydettyäessä. Sidosryhmien toiveita on huomioitu uudessa vyöhykejaossa sekä monissa toimenpiteissä, jotka etenkin liittyvät virkistyskäyttöön.

Suunnitelma on laadittu osallistavaa suunnittelutapaa noudattaen yhteistyössä alueen eri toimijoiden kanssa.

NYKYTILAN KUVAUS

1 Suunnittelualueen kuvaus ja suunnittelutilanne					
Selite		Lomakkeella luodaan yleiskuva suunnittelualueesta, maankäytön nykytilanteesta, kaavoituksesta ja muusta maankäytön suunnittelusta, saamelaisten kotiseutuasioista ja suunnittelutilanteesta. Lomake muodostaa perustan muiden jäljempänä seuraavien aiheiden käsittelylle. Kooste yksityisten luonnonsuojelualueiden rauhoitusmääräyksistä on esitetty liitteessä 1.			
Suunnittelualueen nimi		Tiilikkajärven hoito- ja käyttösuunnitelma	Pinta-ala (ha)	8 390,30	
			Josta vesialuetta (ha)	347,16	
Maakunta		Kunta			
Pohjois-Savon maakunta		Rautavaara			
Kainuun maakunta		Sotkamo			
Suunnittelualueen yleiskuvaus					
Tiilikkajärven kansallispuisto sijaitsee Vuoksen vesistöalueella, jonka maisemaa hallitsevat luode–kaakko suuntaiset järvijaksot ja harjut. Alue sijaitsee vesialueen latvoilla ja Pohjois-Savon korkeimman kohdan Maaselänmäen kupeessa. Vesistöjen erämaisuus, luonnonsuojelualueiden kokonaisuus sekä kulttuuriperinnön ja vesiliikenteen historialliset rakenteet muodostavat alueen keskeiset erityispiirteet. Alue kuuluu laajoihin Natura-alue kokonaisuuksiin, joiden suojelun ja luonnontilaa on parannettu yli 25 vuotta. Maakuntakaavoissa kansallispuisto on osoitettu luonnonsuojelualueeksi (SL), luonnon ydinalueeksi sekä matkailun ja virkistyskeskittämisen kehittämisvyöhykkeeksi. Kaavoissa on lisäksi osoitettu ulkoilu- ja moottorikelkkareitti sekä sijoitettu läheisyyteen tuulivoimapotentiaalisia alueita (12). Alue on säilynyt poikkeuksellisen laaja-alaisena, yhtenäisenä ja erämaisena luonnontilaisten soiden, metsien ja vesien kokonaisuutena. Alueella on metsätaloudellista historiaa mutta ympäröivien alueiden maankäyttö on ollut voimakkaampaa kuin suunnittelualueella. Alue on huomattava keskiboreaalisten aapasoiden suojelukokonaisuus. Metsien suojelullinen merkitys on huomattava osana itärajan ja Talaskankaan välistä metsäistä vyöhykettä. Kansallispuisto sijoittuu myös strategisesti merkittävään kohtaan Suomenselän ja Kainuun metsäpeura osakanta-alueiden välille. Tiilikkajärven kansallispuisto sijoittuu osaksi laajempaa Pohjois-Savon ja Kainuun luonto- ja virkistysverkostoa. Kansallispuisto kytkeytyy toiminnallisesti ja matkailullisesti Rautavaaran Metsäkartanoon, joka toimii alueen keskeisenä palvelu- ja kokoontumispisteenä, sekä edelleen Tahkon matkailualueeseen ja lähialueiden muihin kansallispuistoihin. Nämä muodostavat toisiaan täydentävän kokonaisuuden, jossa Tiilikkajärven kansallispuisto edustaa erityisesti erämaista järvi-, suo- ja harjuluontoa ja tarjoaa vastapainoa voimakkaammin rakennettuihin matkailukeskuksiin. Alueen saavutettavuuteen vaikuttavat muun muassa pitkät etäisyydet, joukkoliikenneyhteyksien rajallisuus, sää- ja kelivaihtelut sekä talvikauden erityispiirteet. Näillä tekijöillä on merkitystä sekä kävijöiden, alueella toimivien yrittäjien, että kansallispuiston hoitoon ja ylläpitoon liittyvien toimintojen kannalta. Kävijätutkimusten (10) perusteella Tiilikkajärven vetovoima perustuu maisemiin, hiljaisuuteen, luonnon kokemiseen ja retkeilyyn. Kävijät liikkuvat pääosin patikoiden ja viettävät alueella useita tunteja nauttien rauhasta ja luonnon tarjoamista hyvinvointivaikutuksista. Kansallispuiston käytön alueellinen jakautuminen ja sen positiiviset paikallistaloudelliset vaikutukset korostavat puiston merkitystä alueen matkailulle ja virkistyskäytölle. Puiston suunnittelua on viime vuosina täydennetty laajennuksen Master Plan (13) työllä, jossa on arvioitu laajennuksen suojelullisia, matkailullisia ja taloudellisia vaikutuksia sekä hahmoteltu reitti- ja aluevarausratkaisuja tuleville vuosille.					
Suunnittelualueeseen sisältyvät Natura 2000 -alueet					
Nimi	Koodi	Tyyppi	Toteutustapa	Suunnitelman kattama alue (ha)	Osuus Natura-alueesta (%)
Haravalehto	FI0600108	SCI/SAC-alue	luonnonsuojelulaki	12,84	100,0
Löytynsuon - Maamonsuon alue	FI0600034	SCI/SAC-alue	luonnonsuojelulaki, metsälaki, vesilaki	1 484,87	62,3
Pumpulikirikko	FI0600020	SCI/SAC-alue	luonnonsuojelulaki, metsälaki	1 318,34	78,3
Tiilikan alue	FI0600071	SPA/SCI/SAC-alue	luonnonsuojelulaki, vesilaki	4 640,21	94,6

Suunnittelualan maankäyttö				
Perustetut suojelualueet	Kohdetyyppi	Perustamis- ajankohta	Suunnitelman kattama alue (ha)	Järjestyssääntö annettu (pvm)
Tiilikjärven kansallispuisto	Kansallispuisto	1982	7 221,97	11.03.1988

Suojeluun varatut valtion alueet	Kpl	Suunnitelman kattama alue (ha)	Lisätietoja
Luonnonsuojeluohjelmien alue (MH)	2	999,80	Löytynsuo-Maamonsuo MLO351565, Haverinlehto MLO350089
METSO-ohjelman alue (MH)	1	20,43	Lievisenmäki MMO3555104
Muu suojelukohde (MH)	1	67,05	Haverinlehto MMS351994
Suojelumetsä (MH)	2	81,40	Haravalehto MSM353642, Pumpulikirkko MSM352666

Kansainväliset sitoumukset ja suojeluohjelmat		
Nimi	Tyyppi	Lisätietoja

Saamelaisten kotiseutualue					
Suunnittelualue sijaitsee saamelaisten kotiseutualueella					
	Osittain		Kokonaan	X	Ei ollenkaan
Lisätietoja					

Kaavoitus ja muu maankäytön suunnittelu			
Kaava			
Nimi	Hyväksymis- vuosi	Kattaa suunnittelualueesta (%)	Suunnittelualuetta koskevat kirjaukset suunnitelmassa
VAT Vuoksi		96,50	VAT Vuoksi tarkoittaa VAT:n yleistavoitteita ja Vuoksen vesistöalueen erityispiirteitä. Niiksi on määriteltä muun muassa yhtenäinen ja vaihteleva järvimaisema, jossa harjut suuntautuvat luoteesta kaakkoon, vesiluonnon tila ja sen erämaisuus, luonnonsuojelualueet ja kansallispuistot, kulttuuriperinnön erityispiirteet, arkeologinen perintö, vesitierakennelmat esimerkiksi uittoon liittyen. Vuoksen vesistöalueen ominaispiirre ovat lukuisat järvet jotka, suuntautuvat luode-kaakko mukaisesti ja muodostavat Vuoksen vesistöalueen maiseman merkittävimmän näkyvän elementin.
Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 (2. vaihe)	2025	96,50	Tiilikjärven kansallispuisto sijaitsee kaavassa matkailun ja virkistysten kehittämisvyöhykkeellä ja sille on myös osoitettu matkailun vetovoimakohde merkintä. Alue on myös merkitty kaavassa luonnon ydinalueeksi. Lähes koko kansallispuisto on merkitty luonnonsuojelualueeksi (SL). Kansallispuiston alueella ja sen ulkopuolella olevat Natura alueet osoitettu kaavaan SL-, S-, MU-, MY- ja V-aluevarauksina. Kansallispuistoon sijoittuu myös kaavassa suuri luonnonrauha-alue, jonka merkinnällä osoitetaan luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun kannalta merkittävät luonnonrauha-alueet. Kaavaan on myös osoitettu Tiilikka-Metsäkartano ulkoilureitin yhteystarve sekä Metsäkartano-Vuokatti & Nurmes moottorikelkkareitin yhteystarve, joka kulkee puiston eteläisen osan halki. Tiilikanautio on merkitty perinnebiotoopiksi, M (maakunnallisesti arvokas, lähellä paikallista arvoa) (12). Maakuntakaavassa on merkitty

Suunnittelualan nimi: Tiilikkajärven hoito- ja käyttösuunnitelma

			kansallispuiston välittömään läheisyyteen kaksi tuulivoimapotentiaalista aluetta, jotka hoito- ja käyttösuunnitelmaa laatiessa nähdään uhkana kansallispuiston arvoille.
Kainuun vaihemaakuntakaava 2030	2019	3,50	Kainuun vaihemaakuntakaavassa Tiilikkajärven kansallispuisto on merkitty SL alueeksi. Merkinnällä SL osoitetaan luonnonsuojelulain nojalla suojeltuja tai suojeltaviksi tarkoitettuja alueita. Alueelle on kohdistettu luontomatkailun kehittämiskohde merkintä.
Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 Kokonaismaakuntakaavan 2. vaihe Kaavaselostus	2025	96,50	Pohjois-Savon maakuntakaava (2.vaihe) kaavaselostuksessa on lukuisia Tiilikkajärven kansallispuistoon liittyviä kirjauksia. Muun muassa todetaan, että kaavassa ei pyritä yhteensovittamaan tuulivoimapotentiaalia luontomatkailun ja erämaamaisen virkistykseen kanssa, jotka ovat Tiilikkajärven kansallispuistoon liittyviä merkintöjä. Asiakirjassa kuvataan myös kartallisessa muodossa, että Tiilikkajärven kansallispuistoon kohdistuu maankäytön ristiriitoja tuulivoimaan liittyen.
Kainuun maakuntakaava 2020	2007	3,50	Kainuun maakuntakaavassa 2020 Tiilikkajärven kansallispuisto on merkitty kaavaan SL merkinnällä (Luonnonsuojelualue tai -kohde). Kansallispuistolle johtaa myös ulkoilureitin merkintä, jolla osoitetaan vähintään ylikunnallista tai maakunnallisesti merkittävää yleisen liikkumisen kannalta tärkeää ohjeellista ulkoilureittiä.
Ylä-Keyrityn rantayleiskaava	1992		Kaavassa on merkitty moottorikelkkareitti, joka kulkee laajennussosan eteläisellä alueella. Kaavaan merkitty Natura alueelle M
Suunnitelma: luonnonsuojeluhallinto			
Nimi	Hyväksymis- vuosi	Kattaa suunnittelualueesta (%)	Suunnittelualuetta koskevat kirjatukset suunnitelmassa
Luonnonhoidon ja ennallistamisen suunnitelmat	2025	30	Suunnittelualueella on tehty laajamittaisia luontotyyppien kunnostustöitä vuodesta 1997 lähtien. Näistä on useita erillisiä ennallistamissuunnitelmia. Vuoteen 2012 saakka suunnitelmat ovat myös paperimuotoisia suunnitelmia. Nykyään suunnitelmat ovat pääosin työohjesuunnitelmia, joita tehdään vanhojen suunnitelmien periaatteiden mukaisesti. Kunnostustöitä on tehty Tiilikkajärvellä, Tiilikalla, Löytynsuolla ja Pumpulikkajärvellä vuoteen 2025 mennessä. Töitä on tehty Soiden ennallistaminen ja ympäristökasvatus ja Hydrologia Life -hankkeissa sekä Metso, että Helmi-rahoituksella.
Tiilikkajärven kansallispuiston kävijätutkimus	2023	50	Tiilikkajärven kävijätutkimuksen aineisto kerättiin 24.5.-4.9.2022. Keräyspäiviä oli 38 ja vastauksia saatiin 462. Kävijätutkimuksessa selvitettiin kansallispuiston nykyinen kävijärakenne, kävijöiden virkistysmotiivit, käytön alueellinen jakautuminen, kävijätyytyväisyys ja alueella vietetyn ajan kesto. Lisäksi kävijöiltä kysyttiin heidän kokemistaan terveys- ja hyvinvointivaikutuksista sekä rahankäytöstä, joka antaa tietoa puiston paikallistaloudellisista vaikutuksista. Tärkeimmät syyt puistossa vierailemiseen olivat luonnon kokeminen, maisemat ja rentoutuminen. Tärkeimpinä aktiviteetteina pidettiin luonnosta nauttimista, kävelyä ja retkeilyä. Kävijät kulkivat kansallispuistossa keskimäärin 10,7 km. Useimmiten liikuttui patikoiden. Edellinen kävijätutkimus Tiilikkajärven kansallispuistossa on tehty vuonna 2012 (10).
Suunnitelma: MH / MT / ulkoinen			
Nimi	Hyväksymis- vuosi	Kattaa suunnittelualueesta (%)	Suunnittelualuetta koskevat kirjatukset suunnitelmassa
Pohjois-Savon vesienhoidon toimenpideohjelma vuosille 2022 - 2027		96,50	Tiilikkajärven kansallispuisto sijaitsee Vuoksen vesienhoitoalueella Nilsiän reitillä. Nimikkojärvi Tiilikka on ekologiselta tilaltaan erinomainen ja ekologisen tilan säilymiseen ei liity riskejä, sen kemiallista tilaa heikentää bromatut difenyylietterit ja elohopea. Tiilikkajärven ylä- ja alaosa ovat ekologiselta tilaltaan tyydyttäviä ja vesimuodostumiin kohdistetaan pienten virtavesien elinympäristökunnostuksia. Tiilikkajärven kemiallista tilaa heikentää bromatut difenyylietterit ja elohopea. (02)
Etelä-Suomen luonnonvarasuunnitelma		96,50	Luonnonvarasuunnittelussa määritellään valtion maihin ja vesiin liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet suunnittelualueella. Luonnonvarasuunnittelun painotukset ovat yhdenmukaisia valtioneuvoston asettaman omistajapolitiikan kanssa ja pääperiaatteena Metsähallituksen toiminnassa on valtion maiden ja vesien kestävä käyttö, hoito ja suojelu, joita turvataan osallistamalla sidosryhmiä laajasti ja soveltamalla erilaisia tarpeita ja tavoitteita yhteen. Ennallistamme ja teemme luonnon- ja lajistohoitotoimia, Lisäämme luonnonsuojelualueiden

Suunnittelualueen nimi: Tiilikkajärven hoito- ja käyttösuunnitelma

			hoidon vaikuttavuutta ja tuottavuutta, Parannamme valtionmaiden luontoarvojen turvaamisen ja lisäämisen vaikuttavuutta ottamalla huomioon verkostot ja kytkeytyneisyyden, Ylläpidämme kulttuurihistoriallisia arvokohteita ja toteutamme niiden hoito- ja kunnostustöitä. (14)
Metsäpeurakannan hoitosuunnitelma		100	Metsäpeurakannan hoitosuunnitelman päätavoitteina on metsäpeurakannan säilyminen suotuisalla tasolla ja kannan vahvistuminen sekä pidemmällä aikavälillä Suomenselän ja Kainuun osakantojen yhdistyminen. Metsäpeurakannan hoitosuunnitelman päätavoitteita ovat muun muassa metsäpeuralle tärkeiden elinympäristöjen riittävyyden ja laadukkuuden varmistaminen sekä metsäpeuralle tärkeiden elinympäristöjen säilymisen ja ennallistamisen tukeminen. Päätavoitteissa todetaan myös, että metsäpeurakannan kasvua, levinneisyysalueen laajentumista, perimän geneettistä elinvoimaisuutta ja osakantojen yhdistymistä perinnöllisen monimuotoisuuden turvaamiseksi edistetään.
Tiilikkajärven kansallispuiston laajennus Master Plan 2021-2031		100	Tiilikkajärven kansallispuiston laajenemisen suunnittelu- eli Master Plan vaiheessa (1.11.2021 - 31.5.2022) kartoitettiin alue rajausta ja reittejä, pohdittiin laajennuksen luonnonsuojelullisia vaikutuksia sekä visioitiin laajennuksen vaikutuksia aluetalouteen ja matkailuun. Master Plan vaiheeseen sisältyi myös alueen kehittämis- ja investointisuunnitelman laatiminen vuosille 2021–2031 (13).

Alueen asema osana toiminnallisia verkostoja/alueita

Tiilikkajärven kansallispuisto on merkitty matkailun ja virkistyskehitämisvyöhykkeeksi sekä luonnon ydinalueeksi Pohjois-Savon maakuntakaavassa (2.vaihe). Matkailun ja virkistyskehitämisvyöhykkeellä osoitetaan maakunnallisesti merkittäviä virkistyskehitämis- ja luontomatkailun alueita, joiden ytimenä on kansallispuisto tai muu luontomatkailun kohde (12). Luonnon ydinalueilla osoitetaan maakuntakaavassa Natura 2000-alueiden ja luonnonsuojelualueiden keskittymiä sekä muita maakunnallisesti merkittäviä monimuotoisimpia luontoalueita ja järvikokonaisuuksia. Tiilikan- Löytynsuon ja Pumpulikirkon alue on osa FINIBA - verkostoa. Tiilikkajärven kansallispuisto kuuluu myös Ylä-Savon palojatkumoalueeseen. Suunnittelualue ja sen ympäristö on yksi Pohjois-Savon luonnon monimuotoisuuskeskittymistä.

Perustietojen yhteenveto

Suunnittelualueelle sijoittuu osittain neljä Natura- aluetta; Löytynsuon-Maamonsuon alue, Tiilikan alue, Haravalehto sekä Pumpulikirkko. Kansallispuisto sijaitsee suurimmaksi osin Pohjois-Savon maakunnassa pienen alueen pohjoisessa sijoittuvan Kainuun maakunnan alueelle.

Suunnittelualue on pinta-alaltaan suurimmaksi osaksi maa- aluetta, 8390,30 hehtaaria, joista vesialuetta 347,16 ha. Tästä valtionmaiden lakisääteisesti perustettuja suojelualueita on 7221,97 ha jonka muodostaa Tiilikkajärven kansallispuisto. Suunnittelualueeseen kuuluu myös suojeluun varattuja valtion alueita 13,9 % Koostuen kahdesta suojelumetsästä (Haravalehto. Pumpulikirkko), yhdestä muusta suojelukohteesta (Haverinlehto), yhdestä METSO-kohteesta (Lievisenmäki) sekä suurimpina alueina Löytynsuo-Maamonsuo ja Haverinlehto (luonnonsuojeluohjelmien alue) kattaen 999,80 hehtaaria suunnittelualueesta.

Suunnittelualueelle ei sijoitu kansainvälisiä sitoumuksia ja suojeluohjelmia.

Suunnittelualue sijaitsee Pohjois-Savon maakuntakaavassa 2040 (2.vaihe) matkailun ja virkistyskehitämisvyöhykkeellä sekä luonnon ydinalueella. Kansallispuiston välittömään läheisyyteen löytyy maakuntakaavoista tuulivoimalle kaavailtuja alueita.

Edellisen hoito- ja käyttösuunnitelman toteutuminen

Pääpiirteittäin

Lisätietoja

Tiilikkajärven kansallispuistolle laadittiin 1998 runkosuunnitelma ja tämän jälkeen alueen suunnitelmaa ei ole päivitetty. Silloiselle kansallispuistolle, joka oli kooltaan nykyistä yli puolet pienempi, määriteltiin kestäväksi kävijämääräksi vuositasolla 5000 kävijää, vuonna 2021 kävijöitä oli alueella 25 300. Runkosuunnitelmassa Pohjoisniemi-Kalmoniemi oli rajoitusosaa, jotta kulumisvauriot saataisiin korjattua, mutta kulumaa on edelleen ja opasteet eivät ole riittävällä tasolla kuluman ehkäisemiseksi. Pumpulikirkon Natura-alueella on myös tehty hoito- ja käyttösuunnitelma.

2 Perustamistarkoitukset

Selite	Lomakkeella esitetään suunnittelualueeseen kuuluvien suojelualueiden perustamistarkoitus sekä tiettyjen suunnittelualuetta koskevien kansainvälisten sopimusten tavoitteet. Perustamissääöksessä tai suojeluohjelmassa määritelty suojelualueen perustamistarkoitus on pohjana suunnittelualan keskeisten arvojen määrittelylle. Perustamistarkoitus vaikuttaa osaltaan myös suunnittelualan hoidon ja käytön päämäärien sekä kehittämistavoitteiden asettamiseen (ks. lomake 12, Tavoitteenasettelu).		
Suunnittelualan tai sen osan nimi	Kohdetyyppi	Perustamissäädos, suojeluohjelma tai -sopimus	Alueen suojelutarkoitus
Haravalehto	Vanhojen metsien suojeluohjelma (AMO)	Vanhojen metsien suojeluohjelma	Vanhojen luonnonmetsien sekä niille ominaisten kasvi- ja eläinlajien säilyttäminen.
Tiilikkajärven kansallispuisto	Kansallispuisto	Kansallispuistolaki (1981), perustuu vanhaan luonnonsuojelulakiin (1923)	Luonnonkauniin tai muuten luontonsa puolesta huomattavan paikan säilyttäminen sellaisenaan tai eläin- tai kasvilajin rauhoittaminen.
Tiilikkajärven kansallispuisto	Kansallispuisto	519/2023	Laki Tiilikkajärven kansallispuiston laajentamisesta.
Yhteenveto			
Suunnittelualueeseen kuuluu neljä Natura 2000-aluetta (Löytynsuo-Maamonsuon alue FI0600034, Tiilikan alue FI0600071, Haravalehto FI0600108, Pumpulikirkko FI0600020) joihin sisältyy yksi valtion perustettu suojelualue, Tiilikkajärven kansallispuisto. Tiilikkajärvenkansallispuisto on perustettu säilyttämään erämaista järvi-, joki- ja harjuluontoa sekä nimikkojärvi Tiilikkaa ympäröiviä aapasaita.			

3 Vesistöt ja geologia

Selite Lomakkeella kuvataan suunnittelualan geologiaa, geomorfologiaa ja veden laatua. Laatuluokka kuvaa pintavesien ekologista tilaa.

Vesistöt

Kuvaus alueen vesistöistä (järvet, syvyys, joet, valuma-alueet)

Suunnitteluala sijaitsee Maanselällä, joka erottaa Vuoksen ja Oulujoen vesistöt toisistaan. Alueella on runsaasti vedenjakaja-alueille tyypillisiä pienvesiä lähteitä, puroja sekä erilaisia lampia, joista merkittävä osa on luonnontilaisia. Alueen suurin ja merkittävin järvi on Tiilikjärvi, johon valtaosa vesistä laskee Itkon- ja Kankaisenjokea pitkin ja Tiilikasta edelleen Tiilikanjokena suunnittelualan ulkopuolelle. Jokireittiin kuuluvia järvimäisiä muodostumia ovat Alanen Kankaisenjoen varrella, sekä Autiojärvi, ja Sammakkojärvi sekä Ala-Tiilikka Tiilikanjoen varrella. Järvialtaat ovat pääsääntöisesti matalia ja runsashumuksisia. Järvien ekologinen tila on erinomainen. Tiilikan kokonaisuudesta erillisen pienemmän valuma-alueensa idässä muodostavat Pumpulikirkko ja Maamonsuo. Näiltä alueilta vedet kerääntyvät Ylä-Keyrittyn josta vedet purkautuvat Keyritynjokeen, joka on myös luonnontilainen jokireitti. Ylä-Keyritty ja Keyritynjoki eivät kuulu suunnittelalueeseen.

Kuvaus alueen pohjavesistä

Alueella on 2 pohjavesikohdetta Pohjoisniemi ja Apulaisenkangas. Niillä on varsinaisen muodostumisalueensa lisäksi reunoilla myös muu vedenhankintaan soveltuva reuna-alue. Kaikki kuuluvat luokkaan 2 eli vedenhankintaan soveltuvat alueet. Pohjoisniemi kuuluu kokonaisuudessaan suunnittelualan sisälle, Apulaisenkangas jatkuu osin alueen ulkopuolelle. Alueella ei ole pohjavedenottoja. Suunnittelualaella on runsaasti pieniä lähteitä, jotka tyypillisesti purkautuvat hiekkaisen maan reunasta ja sijaitsevat usein kivennäismaan ja suon välisellä vaihtumisvyöhykkeellä. Merkittävimmät lähdekokonaisuudet sijaitsevat Pankakankalla. Konnunsuolla sekä Hepohetteellä. Alueella on mahdollisesti vielä lähteikköjä joita ei ole inventoinneissa löydetty.

Kuvaus alueen meristä (tyypit, syvyys jne)

Suunnittelalueeseen ei kuulu merialueita.

Vesialueiden ja pohjaveden nykyinen käyttö (väylät, kalankasvatus, pohjaveden otto jne)

Huom: Alla olevassa taulukossa vesien pinta-aliatiedot pohjautuvat Maanmittauslaitoksen aineistoon, jossa eivät näy alueen pikkujöet ja purot eivätkä pohjavesialueet.

Pinta-alat ja osuus alueesta			Pintavesien tila (% pinta-alasta)		Muuta	
Nimi	ha	%	Erinomainen/hyvä	91,9	X	VPD:n mukainen suojelualuekisterikohde
Järvet p-ala	338,28	4,0	Tyydyttävä	0,0	X	Koskiensuojelukohde
Joet p-ala	8,88	0,1	Välttävä/huono	0,0	X	Voimakkaasti muutettu vesistö
Merialueet p-ala	0,00	0,0	Ei tietoa	8,1		Säännöstelty vesistö

Geologia

Kuvaus alueen geologiasta (kallioperä)

Suunnitteluala kuuluu valtaosin arkeiseen kallioperään, jossa on erilaisia metaformoituneita kivilajeja. Arkeisen maankuoren kallioperä on täällä valtaosin migmatiittistä gneissia tai kiillegneissia. Suunnittelualan pohjoisosissa on myös syväkiviä, kuten graniittia tai gabroa. Siellä täällä on jäänteitä nuoremmasta proterotsooisesta kallioperästä, joka on muodostunut vanhemman arkeisen kuoren päälle ns karjalaisiksi liuskeiksi. Täällä ne ovat Kainuun liuskejaksen eteläisiä kiilamaisia muodostumia. Sen kivilajit ovat kvartsiittia, kiilleliusketta, sekä pieninä juotteina mm mustaliusketta (Maamonsuo) ja diabaasia. Konttimäen murroslaakso on muusta alueesta poiketen muodostunut jo miljoonia vuosia ennen viimeistä jääkautta. Murtumalinja on osa laajempaa Nunnalahti-Holinmäki hirtovyöhykettä.

Kuvaus alueen geologiasta (maaperä ja geomorfologia)

Suunnitteluala sijaitsee Maanselän vedenjakaja alueella. Suunnittelualan korkeimmat kohdat ovat melkein 300 mpy. Maastonmuodot ovat valtaosin loivapiirteisiä. Alueen merkittävimmät geologiset muodostumat ovat Tiilikjärveä halkova pitkäisharju ja kalliialueet Pumpulikirkko sekä Konttimäen ruhjelaakso. Ne ovat myös maisemallisesti suunnittelualan mieleenpainuvampia kohteita. Jäätikön muodostamia harjuselänteitä on myös Löytynsuolta Ylä-Keyritylle muodostuvana ketjuna.

Maaperä suunnittelualaella on kivennäismailla erilaisia moreeneja valtaosin hiekkaisista moreenia. Lajittuneita maalajeja on Tiilikjärven harjun lisäksi Panka- sekä Pelkkakankaalla. Ne ovat

mannerjäätikön sulamisvesimuodostumia. Pelkkakangas - Ylä-Keyrity välillä on lajittunut jäätikköjokikerrostuma. Sen pohjalla virtaa osa Konttipurosta Tuomaanlammen kautta Ylä-Keyrityyn. Mannerjäätikön reunaosan muodostamia valtakunnallisesti arvokkaita kumpumoreeneita on Tuomaanlampien sekä Yrttilampien läheisyydessä sekä Tiilikan Suurisuolla. Löytynsuo-Heinäsuu-Katajasuo alueen kankailla on myös pieniä kumpumoreeneita.

Kalliomaata on Lehmisuo-Ristisuo alueen kankailla, Pumpulikirkolla, Kontti- ja Marjomäissä. Kalliopaljastumat ovat verraten pienialaisia. Pumpulikirkko on jääkauden sulamisvesien uurtama hiidenkirnu, jonka itäinen seinämä on haljennut ja kulunut puhki. Se lienee saanut nimensä kirkon pohjalla syntyvästä vaikutelmasta kirkkosalista ja saarnastuolista. Talvisin kirkon yläosaan kertyvä lumi muodostaa pumpulimaiseman vaikutelman. Kesäisin vaikutelma syntyy paikoitellen runsaista palleroporonjäkäläkaskustoista. Pumpulikirkon ja Konttimäen kallioalueet ovat yksi Pohjois-Savon arvokkaista kallioalueista (17). Alueella on havaittu lajiston perusteella pienialaista kalkkivaikutusta.

Suunnittelualueella on runsaasti suopinta-alaa. Suot ovat valtaosin suuntautuneet kankaiden harjanteiden loiviin ja laakeisiin painanteihin luode-kaakko suuntaan. Alueen suot ovat syntyneet topografialtaan vaihtelevaan hietä- ja hiekkamoreenimaastoon jäätikön perääntymisen jälkeen. Valtaosa laajoista suoalueista onkin laaksoalueiden hitaan usein metsämaan soistumisen myötä syntyneitä soita (3). Pumpulikirkon alueella on paljon soita, jotka ovat soistuneet lampien umpeenkasvun myötä.

Muuta	
	Arvokas kalkkikallioalue
X	Valtakunnallisesti arvokas moreenialue

4 Luontodirektiivin luontotyypit

Selite Lomakkeella kuvataan luontodirektiivin luontotyypit koko suunnittelualueella, luontotyyppien pinta-alat ja edustavuudet. Lomakkeella tarkastellaan myös suunnittelualueen asemaa suojelualueverkostossa ja kytkeytyneisyyttä muihin verkoston kohteisiin.

Luontotyyppi	Prior	Inventoitu pinta-ala (ha)	Inventoidun alueen luontotyyppikuvioiden edustavuusjakauma								Keskeinen suojeluperuste tai -arvo	Lisätietoja
			Erinomainen		Hyvä		Merkittävä		Ei merkittävä			
			ha	%	ha	%	ha	%	ha	%		
3160 - Humuspitoiset järvet ja lammet		339,04	302,88	89,3	34,39	10,1	1,76	0,5	0,00	0,0	Naturan keskeinen suojeluperuste	Sakti 25.03.2026
3210 - Luonnontilaiset jokireitit		57,69	0,00	0,0	53,48	92,7	4,21	7,3	0,00	0,0		Sakti 25.03.2026
3260 - Pikkujoet ja purot		11,72	0,43	3,7	8,75	74,7	1,82	15,5	0,72	6,1	Naturan keskeinen suojeluperuste	Sakti 25.03.2026
6510 - Alavat niitetyt niityt		1,28	0,00	0,0	1,28	100,0	0,00	0,0	0,00	0,0		Sakti 25.03.2026
7110 - Keidassuot	P	548,22	366,14	66,8	160,80	29,3	21,28	3,9	0,00	0,0	Naturan keskeinen suojeluperuste	Sakti 25.03.2026
7140 - Vaihtumissuot ja rantasuot		56,38	10,86	19,3	29,23	51,8	16,29	28,9	0,00	0,0		Sakti 25.03.2026
7160 - Lähteet ja lähdesuot		1,84	0,06	3,0	1,45	78,8	0,34	18,2	0,00	0,0		Sakti 25.03.2026
7230 - Letot		3,04	0,52	17,2	2,28	74,9	0,24	7,9	0,00	0,0		Sakti 25.03.2026
7310 - Aapasuot	P	3 280,33	1 688,21	51,5	1 065,35	32,5	407,68	12,4	119,10	3,6	Naturan keskeinen suojeluperuste	Sakti 25.03.2026
9010 - Luonnonmetsät	P	437,32	55,88	12,8	112,73	25,8	257,98	59,0	10,73	2,5	Naturan keskeinen suojeluperuste	Sakti 25.03.2026
9050 - Lehdot		6,11	4,07	66,6	1,35	22,1	0,69	11,3	0,00	0,0		Sakti 25.03.2026
9060 - Harjumetsät		124,50	0,00	0,0	0,00	0,0	86,55	69,5	37,95	30,5	Naturan keskeinen suojeluperuste	Sakti 25.03.2026
91D0 - Puustoiset suot	P	2 567,66	110,01	4,3	545,09	21,2	1 677,36	65,3	235,20	9,2	Naturan keskeinen suojeluperuste	Sakti 25.03.2026

Luontotyyppi-inventointia koskevat pinta-alatiedot

Luontodirektiivin luontotyypit yhteensä (ha)	5 427,21
Inventoidut alueet, joilla ei ole Natura-luontotyyppiä (ha)	2 943,84
Inventoimaton alue (ha)	19,26

Lisätietoja
Valtaosa alueista on inventoitu yli 25 vuotta sitten ja huomattava osa Tiilikan Natura-alueen tiedoista on muunnettu kasvillisuuskartoitus- ynnä muusta aineistoista. Tietoja on päivitetty viimeisen viiden vuoden aikana etenkin soidensuojeluntäydennysohjelman kohteilta sekä Pumpulikirkon Natura-alueen metsien luontotyyppien osalta. Tietoja on myös päivitetty muun hoidon suunnittelun ohessa. Tiilikan ja Pumpulikirkon alueella on runsaasti ennallistettuja soita ja metsiä, jotka parantavat alueen arvoja. Ennallistamisen vaikutuksesta tietoja ei ole päivitetty ja arvioitu järjestelmiin, koska yhtenäinen ohjeistus puuttuu. Osana hoitoseurantoja luontotyyppitietoa on päivitetty. Pumpulikirkolla on esim. useita ennallistettuja puroja, joiden pinta-alaa on varovaisesti arvioitu jo luontotyyppiin kuuluvaksi. Näitä kohteita ei ole kuvioitu järjestelmään. Puroja on edelleen myös kokonaan inventoimatta.
Yhteenveto ja verkostotarkastelu
Suunnittelualue muodostaa Ylä-Savon laajimman yhtenäisen metsien ja soiden sekä pienvesien suojelukokonaisuuden, jota täydentää sekä suunnittelualueeseen kuuluvat erilliset osa-alueet, että sen ulkopuoliset kohteet. Vesialueet kytkeytyvät Tiilikan jokireitin osalta Kolmisoppisen soihin sekä Älänteeseen. Pienvedet ovat erityisen merkittäviä luonnontilaisuutensa takia Löytynsuo-Maamonsuolla, jossa myös pohjavesivaikutteisia lähteitä ja lähdesoita on muita alueita runsaammin. Pumpulikirkon purot ovat merkittäviä, joskin niissä on aktiivista hoidon tarvetta perkaushistorian takia. Suunnittelualueen luonnonmetsät ovat enimmäkseen kuusivaltaisia tai kuusisekametsiä. Näitä on erityisesti Haravalehdossa, Joutenuksella sekä Pumpulikirkolla, joissa on myös laajimmat yhtenäiset luonnonmetsien alueet. Mäntyvaltaisia luonnonmetsiä on enemmän Tiilikan ja Löytynsuo-Maamonsuon alueilla, ja ne sijaitsevat hajallaan eri osissa aluetta. Suunnittelualueen metsäiset luontotyypit kytkeytyvät lähialueille kuten Haverinlehtoon ja Ylä-Keyrityn metsiin. Suunnittelualuetta pinta-alallisesti hallitsevat erilaiset soiden luontotyypit. Jokaisella suunnittelualueen osakohteella yhtenä keskeisenä suojeluperusteena on joku suoluontotyyppiä. Alueet muodostavat taajaan ojitetuissa Ylä-Savon ja Ylä-Karjalan alueilla erittäin laajan luonnontilaisten edustavien soiden kokonaisuuden. Soista ja metsistä löytyy myös muuttuneita ja heikentyneitä luontotyyppiejä. Puustoisissa soissa ojituksen vaikutus näkyy laajalti muita luontotyyppiejä heikompina edustavuuksina. Luonnonmetsien edustavuutta heikentää paikoitellen selvät harsinnan jäljet sekä lahopuun niukkuus. Suunnittelualueella on yksi perinnebiotooppi Tiilikanaution niitty, joka kuuluu luontotyyppiin alavat niitetyt niityt. Lajistollisesti niitty ei ole kovin merkittävä, koska se sijaitsee karulla vedenjakaja-alueella. Kyseistä luontotyyppiä on kuitenkin Suomessa erittäin niukasti ja Tiilikanaution osuus maan luontotyyppistä on noin 2,5 %. Suunnittelualue kytkeytyy Ylä-Karjalan ja Kainuun metsä ja suokokonaisuuksiin. Valtimon suojelualueet yhdessä Tiilikan ja siitä jatkuvan ketjun Sonkajärven soiden kautta Talaskankaalle muodostavat merkittävän luonnontilaisten alueiden kokonaisuuden.

5 Yhteenveto lajistosta

Selite	Lomakkeen tarkoituksena on antaa kuva suunnittelualan keskeisistä lajistoarvoista sekä tuoda esiin lajiston piirteitä, jotka on huomioitava alueen hoidon ja käytön suunnittelussa. Sama laji voi sisältyä useampaan luokitukseen: esimerkiksi useat uhanalaiset lajit ovat myös direktiivilajeja. Kaikissa lajiryhmissä yksikkönä on ryhmään kuuluvien, alueella esiintyvien lajien kpl-määrä. Tarkemmat tiedot lajeista esitetään liitteessä 2.	
Luokitus	Lajien lukumäärä	
Erityisesti suojeltavat lajit	7	
Muut uhanalaiset lajit	59	
Silmälläpidettävät lajit	66	
Alueellisesti uhanalaiset lajit	12	
Lajit, joiden suojelemiseksi osoitetaan Natura-alueita (luontodirektiivin liite II)	6	
Lajit, joiden suojelemiseksi osoitetaan Natura-alueita (lintudirektiivin liite I ja ns. Natura-linnut)	24	
Lajit, jotka edellyttävät tiukkaa suojelua, ja joiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty (luontodirektiivin liite IV)	4	
Vierasperäiset tai haitallisesti runsastuneet lajit	0	
Yhteenveto ja verkostotarkastelu		
Alueella toteutettiin Bioblitz -lajistokartoitustapahtuma vuonna 2025. Tapahtumassa kartoitettiin lajistoa laajalti monista eliöryhmistä. Aiempia lajistokartoituksia ovat: käävät vuonna 2010, sammalkartoituksia ja -havaintoja on vuosilta 2017–24, sudenkorentokartoituksia vuosilta 2023–34 ja jäkälät vuosina 2022–23. Putkilokasveista ei ole tehty varsinaisia kartoituksia, mutta havaintoja on muutamista uhanalaisista ja silmälläpidettävistä lajeista. Em. eliöryhmistä tiedot ovat pääsääntöisesti ajantasaisia, mutta joidenkin esiintymien havaintotiedot ovat yli 20 v vanhoja. Liito-oravan esiintymisestä on useita havaintoja, mutta nykytilasta ei ole tarkkaa tietoa; Bioblitz-tapahtumassa lajista tehtiin yksi havainto. Sammal-, jäkälä ja -kääpälajistossa korostuvat vanhojen, lahoppuustoisten metsien lajit, joista on useita uhanalaisia ja silmälläpidettäviä lajeja. Metsätaloustausta on varmasti vaikuttanut lajistoon, mutta silti lajisto on varsin monipuolista. Lajisto tulee monipuolistumaan luontaisen kehityksen ja sekä jo tehtyjen ja toteutukseen tulossa olevilla soiden ja metsien ennallistamistoimenpiteillä. Luontodirektiivin sammallajeista alueella esiintyvät erittäin uhanalainen lahokaviosammal ja vaarantunut korpipohtosammal. Uhanalaisia sammallajeja on 16 kappaletta, joista erittäin uhanalaisia ovat ripsilovi-, nummirahka-, luhtarahka-, etelänraippa- ja pikkulovisammalet. Alueen jäkälälajiston on varsin runsas ja alueelta on tiedossa 18 vaarantunutta ja 28 silmälläpidettävää lajia. Mainittakoon merkittävimmistä jäkälälajeista erityisesti suojeltavat ja erittäin uhanalaiset partanaava ja kuusenpiikkijäkälä. Vaarantuneiden väikkylude-, erakko-, sitkas- ja raidantuoksukääpien lisäksi alueelta on tiedossa 11 silmälläpidettävää kääpälajia. Valtaosa harvinaisten putkilokasvien esiintymistä sijaitsee soilla. Näitä ovat vaarantunut kaitakämmekä sekä silmälläpidettävät suovalkuu, suopunakämmekä, kielikämmekä ja ruskopiirtoheinä. Lisäksi alueelta on tiedossa useita silmälläpidettävän ahokissankäpälän esiintymiä. Muutamat sammal-, jäkälä- ja putkilokasvilajit ovat myös alueellisesti uhanalaisia. Alueelta on havaintoja muutamista sudenkorento-, perhos-, kaksisiipis-, pistiäis- ja kovakuoriaislajeista. Uhanalaisia näistä ovat vaarantuneet Xorides irrigator, Xorides brachylabis, suomenpuukärpänen ja kaljurankokartukas. Järvien ja lampien rannoilta voi tavata siro- ja lummelampikorentoja. Perhosista on havainnot suoalueilla elävistä pursukääpäkoista ja muurainhopeatäplästä sekä metsissä elävästä metsäpapurikosta. Kovakuoriaislajistoa ei ole selvitetty ja uhanalaisista lajeista on vanhahko havainto vaarantuneesta kaljurankokartukkaasta. Alueen metsä- ja suolinnusto on erittäin monipuolinen ja runsas ja siksi alue onkin valittu lintudirektiivin SPA-verkostoon. Alueella esiintyy säännöllisesti 20 lintudirektiivin liitteen I lajia. Monien vanhojen metsien ilmentäjälajien, kuten tikkojen, pöllöjen ja päiväpetolintujen kannat ovat vahvat. Kanalinnut esiintyvät myös metsissä runsaina, samoin nopeasti tehometalouden takia vähentyneet hömötiainen ja töyhtötiainen. Vaateliailla kuukkelilla ja sinipyrtöllä on pienet, mutta vakaat kannat. Soiden kahlaajalajisto on monipuolinen. Etelä-Suomessa vähentyneet kapustarinta ja liro ovat vielä runsaita, lisäksi etelästä monin paikoin hävinnyt riekko esiintyy vielä Tiilikan soilla. Soiden reunamilla pohjansirkku on yleinen. Kirkasvetinen Tiilikjärvi houkuttelee pesimään ja ruokailemaan kuikkia.		

6 Kulttuuriympäristö

Selite	Kulttuuriympäristön nykytilakuvaus käsittää suunnittelualueen maisema-arvojen sekä rakennusperinnön ja arkeologisten kohteiden kuvauksen. Kuvauksen tavoitteena on tunnistaa suunnittelualueen keskeiset kulttuuriperintöarvot. Saamelainen kulttuuriperintö kuvataan lomakkeella 10C.
---------------	--

Alueen kulttuuriympäristön yleiskuvaus

Tiilikajärven kansallispuisto sijaitsee supra-akvaattisella, vedenkoskemattomalla, alueella Pohjois-Savon ja Kainuun rajalla. Supra-akvaattinen alue on jääkauden jälkeisen ylimmän vedenpinnan tason yläpuolelle syntynyt tai siellä sijainnut maankamاران osa. Tiilikka ja muut alueen järvet ovat siis syntyneet heti jääkauden jälkeen ja iältään yli 10 000 vuotta vanhoja järviä. Alueen esihistoriallisesta asutuksesta on jäänyt monia viitteitä rannoilta tehtyjen löytöjen kautta. Tiilikan rannoilta tunnetaan 11 kivikautista löytöpaikkaa, joista on löytynyt lähinnä kvartsi-iskoksia tai -esineitä ja joiden tarkempi ajoitus on vaikeaa. Muinaiset metsästäjäkeräilijät ovat voineet liikkua alueella yli 10 000 vuoden ajan käyttäen järvien hienoja hiekkarantoja leiriytymiseen. Rantoja on kuitenkin kuluttanut luontainen eroosio ja vaikuttaakin siltä, että asuinpaikoista on vain rippeet jäljellä.

Tiilikajärven kansallispuiston alue on historiallisella ajalla ollut pääosin asumaton erämaata, kuten nykyisinkin. Pitkistä välimatkoista kirkkomaalle kertoo Kalmoniemen kesäkalmisto, joka on valtakunnallisesti merkittävä arkeologinen kohde (VARK). Harvaan asutukseen lienee yhtenä syynä alueen sijainti valtakuntien rajalla. Tiilikka-järvessä on Täyssinän rauhan rajakivi (VARK). Vuoden 1595 rauha jakoi järven länsipuolen osaksi Tavinsalmen lääniä ja itäpuolen Karjalaan, Pielisen pitäjään ja Käkisalmen lääniin. Stolbovan rauha vuonna 1617 siirsi rajaa idemmäksi ja yhtenäisti Tiilikan alueen ja edesauttoi pysyvän asutuksen muodostumista. Ainoa tiedossa oleva historiallinen asuinpaikka on ollut Tiilikanaution torppa, jonka asutuksen tarkka alkamisaika ei ole tiedossa. Ilmeisesti torppa on autioitunut 1800-luvun alkupuolella, mutta kunnostettu käyttöön taas 1920-luvulla ja siinä asuttiin 1960-luvulle saakka. Suurin osa Tiilikka-järvestä ympäristöineen oli kruunun maata, joka yleensä katsottiin vapaasti hyödynnettäväksi aina 1800-luvulle saakka.

Tiilikan ympäristön karut kankaat ja suot eivät houkutelleet asutusta historiallisella ajalla, mutta alueella on kuitenkin ollut taloudellista merkitystä erityisesti järvimalmin ja puutavaran lähteenä. Rautavaara on tunnettu järvimalmistaan ja sitä ovat hyödyntäneet sekä paikalliset talonpojat että lähialueen rautaruukit. Raudanvalmistuspaikkoja on kuitenkin selvästi vähemmän Rautavaaran pohjois- kuin eteläosissa. Syynä voi olla vaikeammat yhteydet malmin kuljetusta ajatellen tai järvimalmia on ollut Tiilikan ympäristössä vähemmän.

Ruukkien toiminta loppui 1900-luvun alkuun tultaessa, mutta pian sen jälkeen Tiilikan alueen metsiä alettiin hyödyntämään kasvavan puuteollisuuden tarpeisiin. Puuta oli kuljetettu uittamalla jo 1800-luvun puolella sahateollisuuden kasvaessa, mutta selluloosateollisuuden kehittyminen 1900-luvun alussa ja sen aikaansaama puuraaka-aineen suuri kasvu, johti myös uittotoiminnan vilkastumiseen ja kehittymiseen. Uitto oli suurimmillaan 1920-luvulta toiseen maailmansotaan saakka sekä taas 1950-luvulla. Sen jälkeen se alkoi hiipumaan ja kuljetus siirtyi maanteille ja rautateille. Puuta on uitettu eteenpäin Tiilikanjokea myöten ja joessa on ollut uittoon liittyviä rakenteita, kuten kivistä kasattuja suisteita sekä Uiton tuvan valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY).

Kohteet		
Arkeologiset kohteet		
Luokka	Lkm	Kuvaus
Muinaismuistolailla suojellut kiinteät muinaisjäännökset	13	Alanen raudanvalmistuspaikka; Iso-Vetokannas 1 veneenvetoura; Iso-Vetokannas 2 pyyntikuopat; Kalmoniemi merkkipuu; Korkalankangas rajamerkki; Luodelahti nauriskuoppa; Mummolanlahti 3 maakuopat; Pohjaslahti torppa; Tiilikanautio raudanvalmistuspaikka; Tiilikka Autiojärvi 2 tervahauta; Tiilikka Autiojärvi raudanvalmistuspaikka; Tiilikka Kalmoniemi ruumiskalmisto; Täyssinän rauhan rajakivi
Muut arkeologiset kohteet	24	Autiojärvi kuopat; Itkonlampi hiilimiilut; Karhisalmi hiilimiilut; Karhisalmi löytöpaikka; Kaukas kellarikuoppa 3; Kaukas kiuas jäännös 2; Kaukas kämpppä jäännös; Kaukas kämpppä jäännös 1; Korkalankangas merkkipuu; Mummonlanlahti 2 löytöpaikka; Pohjoisniemi 1 löytöpaikka; Pohjoisniemi 2 löytöpaikka; Pohjoisniemi 3 löytöpaikka; Pohjoisniemi 4 löytöpaikka; Pohjoisniemi 5 löytöpaikka; Pohjoisniemi 6 maakuoppa; Pohjoisniemi Vetokannas; Sahinniemi maakuoppa; Sammakkokoski suiste; Selkäsalmi löytöpaikka; Tiilikanautio viljelyröykkiö; Ylä-Keyrity 2 kämpppä; Ylä-Keyrity 3 kalamaja jäännös; Yrttisuo kapulatie
Rakennusperintö		
Luokka	Lkm	Kuvaus
Suojeltu rakennusperintö (suojellut rakennukset, rakennelmat ja sillat)	5	Tiilikanautio lampola; Tiilikanautio navetta; Tiilikanautio torppa; Tiilikanautio aitta; Uiton kämpppä
Muu rakennusperintö	2	Uitto polttopuusuoja; Uitto sauna

Hoidossa olevat arvokohteet			
Nimi	Luokka	Kunto	Lisätietoja
Tiilikanautio lampola	Rakennus	Keskinkertainen	
Tiilikanautio navetta	Rakennus	Keskinkertainen	
Tiilikanautio raudanvalmistuspaikka	Arkeologinen kohde	Hyvä	
Tiilikanautio torppa	Rakennus	Keskinkertainen	
Tiilikka Kalmoniemi ruumiskalmisto	Arkeologinen kohde	Hyvä	
Tiilikanautio aitta	Rakennus	Hyvä	
Uiton kämpmä	Rakennus	Hyvä	
Uitto polttopuusuoja	Rakennus	Hyvä	
Uitto sauna	Rakennus	Keskinkertainen	
Kohteisiin ja niiden hoitoon liittyviä lisätietoja			
Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien kulttuurihistorialliset arvokohteet ovat priorisoituja rakennusperintökohteita ja arkeologisia kohteita, joita hoidetaan tavoitteellisesti. Arvokohdejoukko on valittu edellisen kerran vuonna 2023. Kohteet arvotettiin käyttäen Metsähallituksen Arvottamisavain-työkalua, jolla kohteita tarkasteltiin suhteessa eri kriteereihin, esimerkiksi kohteiden edustavuuteen, historialliseen todistusvoimaisuuteen ja kohteen ympäristön muutokseen. Arvokohteiden kuntoa seurataan säännöllisesti ja niille on asetettu hoitotavoitteet. Luontopalveluiden kulttuuriperintökohteista ja niiden hoitamisesta voi lukea lisää Metsähallituksen julkaisusta (2024) Kulttuuriperinnön kuva 2023 – Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien hallinnassa olevan kulttuuriomaisuuden kuva vuonna 2023. Luonnonsuojelualueilla suojellaan monimuotoisen luonnon lisäksi myös monimuotoista kulttuuriperintöä ja kaikki tunnetut arkeologiset kohteet tulee huomioida kaikessa maankäytössä. Tiilikjärven kansallispuistossa on tehty arkeologinen inventointi vuonna 2024, mutta voidaan olettaa, että alueelta on mahdollista löytää ennestään tuntemattomia kohteita, kun tarkempi maanpintamalli saadaan käyttöön. Luonnonhoitotöiden tai virkistysrakenteiden edellyttämät suunnittelualueet arvioidaan arkeologisen kulttuuriperinnön osalta suunnittelun yhteydessä.			

7A Luonnon virkistyskäyttö: retkeily ja luontomatkailu

Selite	Nykyisestä luonnon virkistyskäytöstä kuvataan retkeilyn ja luontomatkailun toimintaympäristöä, suunnittelualan vetovoimaa ja merkitystä virkistyskäyttökohteena sekä nykyistä kysyntää, tarjontaa ja matkailun yhteistyötä. Kysyntätietoja ovat mm. tiedot käyntimäärästä ja asiakastytyvyydestä. Tarjonnalla tarkoitetaan retkeilyreittien, rakenteiden ja rakennelmien määrää, kapasiteettia ja kuntoa. Tavoitteena on analysoida palvelujen ja palveluketjujen toimivuutta asiakaslähtöisesti.
Toimintaympäristö ja alueen merkitys sen osana	
Tiilikajärven kansallispuisto on monipuolinen, erämainen retkeilykohde. Se soveltuu leppoisaan päiväretkeilyyn ja hieman pidempäänkin patikointiin niin jokamiesretkeilijälle kuin yritysten asiakkaille. Eri puolilla kansallispuistoa on yhteensä noin 30 kilometriä merkittyä, maastoltaan varsin tasaisia reittejä. Tiilikajärven ympäristössä sijaitsevat ympyräreitit Tiilikan kierto (18 km) ja Uiton kierto (7 km) ja siltä edelleen jatkuva Aution kierto (3,4 km). Näiden reittien lähtöpiste on Sammakkotammen opastuspaikka. Tiilikan kierrolle voi lähteä myös Pohjoisniemen opastuspaikalta. Kesäaikaan Tiilikan kiertoon kuuluvalla Selkäsalmella on käytössä ylitysvene. Laajennusosalla Metsäkartanon polku. Siitä 1,5 km kulkee kansallispuistossa. Suosituimpia käyntikohteita ovat Uiton kämpä, Tiilikanaution tila ja Venäjänhiekkä. Myös Täyssinän rauhan rajakivi kiinnostaa kävijöitä. Laajennusosalla suosituin käyntikohde on Pumpulikirko.	
Yhteenveto alueen retkeily- ja luontomatkailukäytöstä	
Tiilikajärven kansallispuiston alueella toimii pääosin pieniä luontomatkailuyrityksiä, jotka tarjoavat mm. opastus- ja ohjelmapalveluja, välinevuokrausta sekä majoitus- ja ravintolapalveluja. Alue sijaitsee suhteellisen etäällä isommista kaupungeista ja matkailukeskuksista (Kuopio, Joensuu, Iisalmi, Kajaani, Vuokatti, Koli). Vuonna 2022 tehdyn kävijätutkimuksen mukaan kotimaisten matkailijoiden osuus oli 94 %, ulkomaalaisten matkailijoiden 5 % ja paikallisten asukkaiden 1 %. Vastaajista 57 % oli naisia. Suurimman ikäluokan muodostivat 45–56-vuotiaat, joita oli lähes neljännes vastaajista. Vastanneista suurin osa oli päiväkävijöitä ja he viipyivät alueella 4,6 tuntia. Yöpyjiä kävijöistä oli 43 % ja heillä keskimääräinen viipymä oli 1,5 vuorokautta. Yleisimmin yövyttiin omassa majoitteessa. Puistoon saavuttiin yleisimmin oman perheen kanssa, 2–5 hengen seurueissa. Yksin liikkeellä oli 9 % kävijöistä. Ensikertalaisia puiston kävijöistä oli 60 % (10). Tärkeimmät syyt puistossa vierailemiseen olivat luonnon kokeminen, maisemat ja rentoutuminen. Tärkeimpinä aktiviteetteina pidettiin luonnosta nauttimista, kävelyä ja retkeilyä. Kävijät kulkivat kansallispuistossa keskimäärin 10,7 km. Useimmiten liikuttiin patikoiden. Vastaajat olivat keskimäärin tyytyväisiä puiston palveluihin, rakenteisiin ja ympäristön laatuun. Tyytyväisimpiä vastaajat olivat yleiseen siisteyteen ja maiseman vaihtelevuuteen. Vähiten tyytyväisiä oltiin riittävien tuottamien palveluihin, tiestöön sekä jätehuollon toteutukseen ja ohjaukseen. 96 % vastaajista oli nykyisten palveluiden ja rakenteiden määrään melko tai erittäin tyytyväisiä. Tiilikajärven kansallispuiston valtakunnallisesti vertailukelpoinen kävijätyytyväisyysindeksi oli 4,16. Paikallistaloudellisissa vaikutuksissa on tapahtunut positiivisia muutoksia. Kaikkien kävijöiden keskimääräinen kulutus oli kasvanut 25 eurosta 48 euroon käyntikertaa kohden. Kasvua on tapahtunut kaikkien matkailijaryhmien rahankäytössä. Tiilikajärven kansallispuiston paikallistaloudelliset vaikutukset vuonna 2022 olivat noin 0,9 miljoonaa euroa ja 9 henkilötyövuotta. Suurimmat paikallistaloudelliset ja työllisyysvaikutukset olivat majoitus-, kahvila- ja ravintolapalveluilla.	

Retkeilykäytön määrä

Kävijälaskentakohteet			Lisätietoja retkeilykäytön määrästä ja kohdentumisesta
Tunnus	Nimi	Osuus pinta-alasta (%)	
866	Tiilikkajärven kansallispuisto		
Kävijälaskentatiedot			
Vuosi	Käyntimäärä		
2020	19 518		
2021	25 262		
2022	18 443		
2023	24 655		
2024	26 100		

Polttopuun käyttö ja jäte		
	Vuosi	Määrä (m³)
Sekajäte	2024	1
Polttopuu	11	119

Kävijäprofiili						
Kävijätutkimuksen nimi		Tiilikjärven kansallispuiston kävijätutkimus 2022			Vuosi	2022
Kävijätyytyväisyys			Matkailijoiden osuus			
Kävijätyytyväisyysindeksi	4,159	Paikalliset kävijät (%)		1,0		
Tyytyväisyys palveluihin	3,912	Kotimaiset matkailijat (%)		94,0		
Tyytyväisyys ympäristöön	4,380	Ulkomaalaiset matkailijat (%)		5,0		
Odotusten täyttyminen	4,527					
Häiriötekijöiden kokeminen	4,423					
Paikallistaloudelliset vaikutukset			Viipymä			
Vuosi	2022		Päiväkävijät (%)		57,0	
Työllisyysvaikutus (htv)	6		Yöpyjät (%)		43,0	
Tulovaikutus (milj. €)	0,70		Päiväkävijät (h)		5	
			Yöpyjät (vrk)		1	
			Kävijävuorokaudet		13 554	

Lisätietoja kävijätutkimuksesta ja paikallistaloudellisista vaikutuksista					

Matkailun yhteistyö					
Matkailun yhteistyön kuvaus					
Tiilikjärven kansallispuisto on kohteena 15 Metsähallituksen yhteistyöyhteyksellä. Näistä 8 yrityksellä on palveluvarustuksen käyttöoikeuden sisältävä matkailuyhteistyösopimus, ja ne tarjoavat eri vuodenaikoihin soveltuvia opastettuja retkiä ja ohjelmapalveluja, teemakursseja, välinevuokrausta sekä leirikoulu- ja kokouspalveluja. Seitsemällä yrityksellä on ns. viestinnällinen sopimus ja ne tarjoavat pääasiassa majoitus- ja ravintolapalveluja. Lähimpänä Tiilikjärveä on Nuorisokeskus Metsäkartano, joka monin tavoin toimii myös opastuspaikkana kansallispuistoon.					
Vuosi	2024	Yhteistyöyhteyksien lukumäärä	15	Yhteistyöyhteyksien suunnittelualueella palvelevien asiakkaiden lukumäärä	Yhteistyöyhteyksien tyytyväisyys palveluihin (asteikolla 1 = erittäin tyytymätön ... 5 = erittäin tyytyväinen)
Lisätietoja					
Tiilikjärvellä ei ole tehty erillistä yritystutkimusta eikä pelkästään Tiilikjärven yrityksille suunnattua yrityspalautekyselyä, vaan ne ovat osa valtakunnallista palautekyselyä. Valtakunnallisessa vuoden 2024 yrityspalautekyselyssä matkailuyhteistyö Metsähallituksen Luontopalvelujen kanssa sai arvosanan 3,7. Retkeilyrakenteiden merkitys yrityksen liiketoiminnalle arvioitiin kyselyssä tärkeiksi tai erittäin tärkeiksi, arvosana 3,8.					

Retkeilypalvelujen tarjonta										
Rakennus	Yhteensä (lkm)	Kapasiteetti (hlö)	Kunto (lkm)				Ylläpito (lkm)		Muualla kuin valtion alueella (lkm)	Lisätietoja
			Hyvä	Kesk.	Huono	Ei määrit.	MH	Muu		
Autiotupa	1			1			1			Kosevan autiotupa
Päivätupa	1			1			1			Haravapuron päivätupa, oletettavasti ei Metsähallituksen omaisuutta
Vuokratupa tai -kämppä	2	20	1	1			2			Sammakkotammen vuokratupa; Uiton kämppä
Rakennelma	Yhteensä (lkm)	Kapasiteetti (hlö)	Kunto (lkm)				Ylläpito (lkm)		Muualla kuin valtion alueella (lkm)	Lisätietoja
			Hyvä	Kesk.	Huono	Ei määrit.	MH	Muu		
Laavu	2			2			2			Yrttisuo laavu; Haravapuro laavu. Kumpikaan ei oletettavasti Metsähallituksen omaisuutta.
Tulentekopaikka	7		5	1	1		7			Koseva tulentekopaikka; Koirakivi tulentekopaikka; Yrttilampi tulentekopaikka; Sammakkotammi tulentekopaikka; Venäjänhiekkä tulentekopaikka 2 kpl; Uitto nuotiopaikka.
Telttailualue	2		1	1			2			Koseva leiriytymisalue; Venäjänhiekkä leiriytymisalue
Reittien yhteispituudet (reittityyppien päällekkäisyydet poistettuna)										
Kesäreitit (pl vesiretkeily) yhteensä (km)										
Talvireitit yhteensä (km)										
Kaikki reitit maa-alueilla yhteensä (km)										
Reitti	Yhteensä (km)	Esteetön (km)	Päällyste (km)	Ylläpito (km)		Muualla kuin valtion alueella (km)	Lisätietoja			
				MH	Muu					
Kesäretkeilyreitti	30,0			30,0	0,0	0,0	Kesäreittejä 30 km			
Luontopolku	3,5			1,5	2,0	0,0	Metsäkartanolta alkava Haravapuron polku (entinen Erä- ja luontopolku II). Kansallispuiston osuus 1,5 km			
Pyöräilyreitti	24,7				24,7		Metsäkartanon ylläpitämästä Ylä-Keyrityn kiertävästä MTB-reitistä kulkee kansallispuistossa 6 km. Sopimus on tehty Metsähallituksen kiinteistökehityksen kanssa ennen kansallispuiston laajentumista ja on voimassa vuoden 2030 loppuun.			
Maastoliikennereitti										
Muu reitti										
#Talvireitit	30,3				30,3		Tiilikanhiihdon reitti (22 km), ylläpito kunnalla. Metsäkartanon ylläpitämästä hiihto- ja koiravaljakkoreitistä (8,3 km) kulkee			

Suunnittelualueen nimi: Tiilikajärven hoito- ja käyttösuunnitelma

							kansallispuistossa noin 3,5 km. Sopimus on tehty Metsähallituksen kiinteistökehityksen kanssa ennen kansallispuiston laajennusosaa ja on voimassa vuoden 2032 loppuun.
#Vesireitit							
#Moottorikelkkailureitit							Virallinen kunnan ylläpitämä moottorikelkkareitti, joka kulkee laajennusosan läpi (3 km), reitiltä lähtee haara Metsäkartanolle (1,5 km)
#Taajamien lähivirkistysreitit							
#Huoltoreitit						2,3	Talvihuoltoreitit 23 km
Lisätietoja							
Pankalammin alueella on laavu, jonka omistajuutta selvitetään ja tämän jälkeen tehdään päätökset laavun tulevaisuudesta. Laavua ei tällä hetkellä huolleta. Metsäkartanolta Sammakkotammeen menee entinen Virvatulten polku (19 km), jota ei ole ylläpidetty yli kymmeneen vuoteen eikä se myöskään kuulu alueen viralliseen reitistöön.							

7B Luonnon virkistyskäyttö: opastusviestintä

Selite	Lomakkeella kuvataan suunnittelualuetta koskevan opastusviestinnän keskeiset tunnusluvut sekä Metsähallituksen ja yhteistyökumppaneiden opastusviestinnän keinot. Opastusviestintää tehdään asiakaspalvelupisteissä, Luontoon.fi -sivuilla ja maastossa. Keinoja ovat mm. henkilöopastus, sähköisen ja painetun opastusmateriaalin tuottaminen ja maasto-opasteet.
---------------	--

Metsähallituksen opastusviestintä suunnittelualueella

Käynnit		Asiakastyytyväisyys asiakaspalvelupisteissä		
Vuosi	Asiakaspalvelupisteissä (lkm)	Asiakaspalvelupiste	Vuosi	Asiakastyytyväisyys (asteikolla 1=erittäin tyytymätön - 5=erittäin tyytyväinen)
Käynnit		Asiakkaita opastetuissa ryhmissä		
Vuosi	Luontoon.fi-sivuilla käynnit	Vuosi	Asiakaspalvelupisteissä (lkm)	Maastossa (lkm)
2022	130 231	2024	0	52

Lisätietoja

Vuosien 2023 ja 2024 luontoon.fi-käyntimäärät eivät ole vertailukelpoisia analytiikkatyökalun vaihtumisen (2024) ja evästeiden käyttöönoton (2023) vuoksi.

Kolin luontokeskus Ukko antaa retkeilyneuvontaa myös Tiilikkajärven kansallispuistoon liittyen. Tiilikkää koskevia tiedusteluja ei tilastoida erikseen. Vuoden 2025 keväältävesta alkaen asiakkaiden yhteydenottoihin on vastannut myös Luontopalvelujen valtakunnallinen asiakaspalvelutiimi, jolle ohjautuu sekä tupiin liittyvä asiakaspalvelu sekä luontoon.fin kautta ja sähköpostitse tulevat asiakaspalautteet ja –tiedustelut.

Opastusviestinnän keinot suunnittelualueella	Ajantasainen (lkm)	Uusittava 5 –vuotta (lkm)	Uusittava heti (lkm)	Yhteensä (lkm)
Luontoon.fi-sivut	1	0	0	1
Maasto-opasteet	5	0	2	7
Esitteet ja muu painomateriaali	1	0	0	1

Lisätietoja

Luontoon-palvelu uudistui vuoden 2025 alussa. Tiilikkajärven kansallispuiston sivut on rakennettu uudelleen, mutta suurelta osin vanhoihin tietoihin pohjautuen. Sivustoa ja sen sisältöä kehitetään edelleen ja jatkuvasti.

Esite uusittu v. 2023 puiston laajentumisen yhteydessä. Uuden luontoon-sivun (2024) myötä PDF-esitteitä ei kuitenkaan enää käytetä, eikä esitteitä päivitetä.

Korjausvelkaa on maasto-opasteissa paljon. Maasto-opasteiden kartat uusittu vuonna 2023.

8 Erätalous

Selite	Lomakkeessa esitetään erätalouden nykykäytännöt ja sopimus- sekä lupatilanne. Metsästyksen osalta kenttään on kirjattu nykyinen tilanne ja sopimusten voimassaoloaika. Lomakkeen tarkoituksena on antaa riittävät tiedot siihen, että alueen käyttöarvoa näiden toimintojen osalta voidaan arvioida.
---------------	--

Metsästys

Kuvaus alueen metsästyskäytöstä ja sen merkityksestä

Tiilikjärven kansallispuistossa metsästys on kielletty mutta Metsähallitus voi myöntää luvan hirven ajoon metsästyksen yhteydessä ja vierasperäisten lajien poistoon sekä kaatuneen riistaeläimen haltuun ottamiseen luonnonsuojelulain mukaisesti.

Tiilikan HKS alueella on voimassa seitsemän erillistä metsästysvuokrasopimusta, jotka käsittävät hirven ajon metsästyksen yhteydessä: Mondi Powerflute Oy (voimassa toistaiseksi), Konepajan Erä ry (voimassa toistaiseksi), Sieran Erä ry (voimassa toistaiseksi), Geologian Erämiehet ry (voimassa toistaiseksi), Joutenuksen Erä ry (voimassa toistaiseksi), Eikun Erä ry (voimassa toistaiseksi) ja Suurisuon Eräseura ry (voimassa toistaiseksi). Konepajan Erä ry:n vuokra-alue sijaitsee Kainuun puolella metsästyslain 8:n § alueella. Hirven metsästykseseen on vuokrattu 4714,2 hehtaaria, josta ajoaluetta 3579 hehtaaria. Ajoalueilla on merkitystä paikallisille seuroille hirven tarkoituksenmukaisen metsästyksen järjestämisen kannalta. Ajoalueet ovat merkityksellisiä myös pinta-alaltaan hirvilupien saamisen vuoksi. Ajoalueilla on käytössä alennettu vuokrahinnoittelu.

Ennen puiston laajennusta alueella metsästettiin pienriistaa sekä karhua Suomen Riistakeskuksen poikkeusluvilla.

Kuvaus alueen riistakannoista

Alueella esiintyy kaikkia suurpetolajeja suhteellisen runsaasti. Hirvitiheys on hirvitalousalueen (PS2) tavoitetiheydessä 3,0 hirveä / 1000 ha. Todennäköisesti suunnittelualueen hirvikanta on kuitenkin pienempi alueen karuudesta ja suurpedoista johtuen. Metsäkanalintukannat vaihtelevat luonnollisesti vuosittain. Vähenevistä riistalajeista alueella esiintyy mm. riekkoa. Vieraspedoista etenkin minkkiä on alueella ja jossain määrin supikoiria. Vieraslajeista kanadanmajavaa esiintyy myös runsaasti.

Metsähallitus on käynnistämässä metsäpeuran palautusistutuksia totutustarhoineen alueelle. Alue soveltuu hyvin metsäpeuran vasomis- ja talvehtimisalueeksi.

Arvio metsästyspaineesta alueella		Suuri		Keskinkertainen	X	Pieni
-----------------------------------	--	-------	--	-----------------	---	-------

Tarkennus

Kansallispuiston alueella on luonnonsuojelulain mukaan eläinten häiritseminen, hätyyttäminen ja tappaminen kielletty. Hirvenajo on säädetty luvallisena poikkeuksena.

Metsästyslain 7§ ja 8§ mukainen yleinen metsästys	MH:n hallinnoimat alueet (ha)	Lisätietoja
Metsästyslain 8§ aluetta (kunnan asukkailla vapaa metsästys oikeus)	274,89	Konepajan Erä sop.nro: 112499
Yleiset vesialueet (metsästys oikeus metsästyslain 7§ mukaisesti)	0,00	
Metsästys maanomistajan luvalla (MH:n hallinnoimat alueet)	MH:n hallinnoimat alueet (ha)	Lisätietoja
Metsähallituksen pienriistan lupa-alue	0,00	
Metsähallituksen hirvieläimen lupa-alue	0,00	
Metsähallituksen pienriistan vuokra-alue	0,00	
Metsähallituksen hirvieläimen vuokra-alue	4 714,18	Osuus kansallispuistosta, johon on myönnetty lupa hirvenajoon

Metsästyskäytön ulkopuolella tai rajoitetussa käytössä	MH:n hallinnoimat alueet (ha)	Lisätietoja				
Metsähallituksen hallinnoima metsästyskäytön ulkopuolinen alue	3 676,10	Osuus kansallispuistosta, jossa ei ole lupa hirven ajoon.				
Metsähallituksen hallinnoiman alueen paikalliset/ajalliset rajoitukset	3 579,00	Hirven ajo metsästyksen yhteydessä				
YSA -alueiden metsästyskieltoalueet	0,00					
Metsästys maanomistajan luvalla yksityismailla ja YSA-alueilla						
Kalastus						
Kuvaus alueen kalastuskäytöstä ja sen merkityksestä						
Alueen vesistöjen merkitys kalastukselle on nykytilassa suhteellisen vähäinen. Tiilikkajärven on jonkin verran paikallisten pyydyskalastusta sekä Metsähallituksen alueellisella vieheluvalla tapahtuvaa kalastusta. Lisäksi Tiilikkajärven ja alueen pienemmissä järvissä ja lammissa on jokaisenoikeuteen perustuvaa onkimista ja pilkkimistä sekä kalastonhoitomaksuun perustuvaa viehekalastusta. Lisäksi virtavesissä voi uistinkalastaa kalastonhoitomaksulla.						
Vesistön tila kalaston kannalta						
Kansallispuiston vesistöjen tila on hyvä.						
Kalavesien toteutuneet hoitotoimet						
Suunnittelualueen vesiin ei ole tehty istutuksia eikä muitakaan hoitotoimenpiteitä viimeisten 15 vuoden aikana.						
Arvio kalastuspaineesta alueella		Suuri		Keskinkertainen	X	Pieni
Tarkennus						
Tiilikkajärven on paikallisten pyydyskalastusta.						
Alueella on		Kaupallista kalastusta		Kalastusopastustoimintaa		
Yleiskalastusoikeuteen perustuva pilkkiminen, onkiminen ja viehekalastus		Kielletty	X	Sallittu osittain		
Lisätieto						
Pohjoisniemen ja Venäjänhiekan rajoitusosilla saa kulkea vain erikseen merkityillä reiteillä, joka estää rannalta kalastamisen.						
Kalastuslain mukaiset yleiset kalastusoikeudet	MH:n hallinnoimat alueet (ha)	Lisätietoja				
Yleiset vesialueet (kalastuslaki)	0,00					
Kalastus maanomistajan luvalla (MH:n hallinnoimat alueet)	MH:n hallinnoimat alueet (ha)	Lisätietoja				
Metsähallituksen kalastuslupa-alue	345,58	Pyydyslupa-alueita 310.79 ha, vapalupa-alueita 345.58 ha				

Metsähallituksen kalastusvuokra-alue		
Kalastuskäytön ulkopuolella tai rajoitetussa käytössä	MH:n hallinnoimat alueet (ha)	Lisätietoja
YSA -alueiden kalastuskieltoalueet		
Kalastusrajoitukset		
Paikalliset erityisoikeudet		
Metsähallituksen hallinnoima kalastuskäytön ulkopuolella oleva alue		
Kalasto		
Hauki, ahven, made, siika, muikku ja särkikalat.		
Lisätietoja kalavesien hoidosta		
Metsähallitus ei tee suunnittelualan vesiin istutuksia.		

9 Tutkimus

Selite	Lomakkeella kuvataan suunnittelualueen nykyinen tutkimuskäyttö ja mahdolliset tutkimuskoealat ja muut vastaavat, jotka tulee huomioida suunnittelussa. Tutkimus sisältää myös esimerkiksi pitkäaikaiset ympäristön tilan seurannat. Mikäli alueella ei ole tutkimuskäyttöä, se todetaan lomakkeella.				
Alueella tehty tutkimus					
Luonnonsuojelulain 51§ mukaisia poikkeamislupia tieteellistä tutkimusta varten on myönnetty vuosittain 1–2 kpl. Lisäksi alueella on ollut voimassa museoille tai eliötyöryhmille myönnettyjä valtakunnallisia tutkimuslupia. Kansallispuiston laajennusosalla sijaitsee Luonnonvarakeskuksen koejärjestelyjä ja koeruutuja liittyen jatkuvaan kasvatukseen, joilla seurataan (mitataan) metsän uudistamista ja varhaista kasvua.					
Nykyinen tutkimuskäyttö ja sen merkitys					
Tutkimus on kohdistunut pääasiassa Luonnontieteellisen keskusmuseon koordinoimaan petolintujen valtakunnalliseen seurantaan. Myös keltavästäräkin pesimäbiologiaa on selvitetty. Nykyinen tutkimus linnustosta täydentää alueen lajitietoja.					
Tutkimustahot					
Tutkimusta tekevät pääasiassa vapaaehtoiset yksityishenkilöt, sekä eliötyöryhmien jäsenet, joihin kuuluu mm. Suomen ympäristökeskuksen, Luonnonvarakeskuksen sekä yliopistojen asiantuntijoita.					
X	Alue kuuluu luonnonhoidon seurantaverkostoon		Alueella on koealoja		Alue kuuluu ennallistamisen seurantaverkostoon
Lisätietoja	Nykyisen laajennusosan kuluessa Metsätaloudelle sijaitsi siellä Luonnonvarakeskuksen koeruutu, jossa seurattiin (eli mitattiin) kohdetta metsän uudistamisen ja varhaisen kasvun kannalta. Luonnonvarakeskus toivoisi voivansa jatkaa mittauksia, ja että kyseiseen kohteeseen ei kohdistettaisi ennallistamisia. Varoetäisyys koealaan on vähintään reilu puun mitta kohteesta.				

10 Muu luonnonvarojen käyttö, rasitteet, käyttöoikeudet ja sopimukset

Selite	Lomakkeella kuvataan suunnittelualueen luonnonvarojen käyttö (pl. riista- ja kalakannat) sekä alueen kiinteistöihin (lähinnä valtion maalla) kohdistuvat rasitteet, käyttöoikeudet ja sopimukset. Lomakkeen tarkoituksena on antaa kuva suunnittelualueelle kohdistuvista, luonnonvarojen käyttöön, rasitteisiin, käyttöoikeuksiin ja sopimuksiin liittyvistä maankäytön paineista.			
Kaivoslain mukainen toiminta (kaivokset, malminetsintä, kullanhuuhdonta)				
Kaivoslain lupatyyppi	lkm	Osuus alueesta (%)	Pinta-ala (ha)	Kaivoskivennäiset
Metsätalous				
Metsähallituksen alueet				
Mt-käytössä (ha)		Raj. käytössä (ha)		
Rajoitusten kuvaus				
Yksityinen maa				
Mt-käytössä (ha)		Raj. käytössä (ha)		
Rajoitusten kuvaus				
Sopimukset, käyttöoikeudet ja rasitteet				
Tyyppi	Lkm	Pinta-ala (ha)	Kuvaus	
Muu vuokraus/käyttöoikeus/rasite	1	0,00	Talousveden ottaminen	
Muu vuokraus/käyttöoikeus/rasite	37	0,00	Tieoikeus	
Muu vuokraus/käyttöoikeus/rasite	3	0,00	Venevalkama	
Muu vuokraus/käyttöoikeus/rasite	1	0,00	Autojen pitäminen	
Muu vuokraus/käyttöoikeus/rasite	2	0,00	Moottorikelkkailureitti Rautavaara - Sotkamon ja Valtimon rajat	
Muu vuokraus/käyttöoikeus/rasite	5	0,00	Maantien suoja-alue	

KESKEISET ARVOT JA UHKAT

11 Keskeiset suojele- ja käyttöarvot sekä uhat

Selite Lomakkeella kuvataan suunnittelualueen keskeiset luonto-, kulttuuriperintö- ja käyttöarvot. Suunnittelualueen keskeisten arvojen määrittely tehdään nykytilan kuvauksen pohjalta ottaen huomioon alueen perustamistarkoituksen sekä luonnonsuojelulain ja muiden alueita koskevien säädösten yleiset tavoitteet. Arvojen määrittely on hoito- ja käyttösuunnitelman tärkeimpiä kohtia, sillä suunnitelman päämäärät ja tavoitteet kohdistuvat suunnittelualueen keskeisten arvojen säilyttämiseen ja parantamiseen.

Luontoarvot: Luontodirektiivin luontotyytit ja lajit

Arvon kuvaus	Uhkan kuvaus	Merkittävyys	Ajoittuminen	Kohdistu- minen	Laajuus	Mahd. vaikuttaa
Aapasuovaltaiset vaihettumisvyöhykkeen suokompleksit, luonnonmetsät ja puustoiset suot sekä niihin kytkeytyvä valuma-alue puroineen sekä jokireitteineen. Alueelta on kartoitettu 13 Natura luontotyyppiä. Pumpulikirkon suojeluperusteena ovat erityisesti metsäiset tyytit, luonnonmetsät ja puustoiset suot. Löytynsuo-Maamonsuolla sisävesityypit soiden ja metsien ohella. Tiilikalla laaja-alaisimmin nämä kaikki. Natura-luontotyytit peittävät 54 % alueesta. Luontotyyppien pinta-ala voi lisääntyä, jos hoitotoimenpiteitä erityisesti soille sekä metsien polttoon saadaan kohdennettua oikein. Kansallispuistolla on merkitystä maakunnan mittakaavassa laajana, monipuolisena erämaisena kokonaisuutena, missä on sekä laaja-alaisia, että pienialaisia luontotyyppiejä. Alueen monipuoliset luontotyytit turvaavat eri luontotyyppien vaihettumisvyöhykkeitä, jotka ovat erityisen uhan alla suojelualueverkoston ulkopuolella ja jotka ovat pienialaisilla suojelualueilla myös vaarantuneita. Alueen monipuolisuus näkyy lajiston monipuolisuutena. Luontodirektiivin liitteen II lajeista esiintyy liito-orava sekä ahma ja liitteen IV lajeista lummelampi ja sirolampikorentoja.	Alueen retkeilykäyttö lisääntyy Tiilikjärven kansallispuiston laajenemisen myötä.	Vähäinen	Nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella	<25 %	Kyllä. Palveluvarustusta optimoinnilla niin, että kävijät jakautuvat tasaisemmin puiston alueelle.
	Alueella on ennallistettu soita laaja-alaisesti. Laajennusalueella on erityisesti vielä paljon ojitusalueita ja perattuja puroja, jotka heikentävät etenkin puustoisten soiden ja pikkujokien ja purojen edustavuutta. Alue on kuitenkin kokonaisuutena laaja-alainen luonnontilaisten soiden kokonaisuus ja siksi aluetasolla uhka jää vähäiseksi. Huomattava on että etenkin aluerajauksen itäpuolella suojelualueen ulkopuolisilla ojituksilla on myös heikentävää vaikutusta.	Vähäinen	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella	25–50%	Kyllä, laajamittainen suunnittelu ja toteutus luonnon tilan parantamiseksi on jo jatkumassa. Priodiversity Lifessä pyritään monimuotoisuuskeskittymän tasolla laajempialaisiin kunnostuksiin eri hankekumppaneiden kanssa. Näin pystytään vähentämään myös alueen ulkopuolelta tulevaa negatiivista vaikutusta.
	Ilmastonmuutos vaikuttaa sateiden määriin ja ajankohtiin sekä muuttaa lajien levinneisyysalueita lämpötilan nousemisen kautta.	Kohtalainen	Nykyinen/tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella		Ei mahdollisuutta vaikuttaa.
	Luonnontilaisilla soilla tapahtuu ilmastonmuutoksesta johtuvaa kuivumista ja säiden ääri-ilmiöt vaikuttavat vesi- suo- sekä metsäelinympäristöihin sekä siellä eläviin lajeihin heikentävästi. Metsätuhojen lisääntyminen voi lisätä kuitenkin lahoppuuston määrää alueella, josta voi olla poikkeuksena positiivisia vaikutuksia	Vähäinen	Nykyinen/tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella	25–50%	Ei. Alueen laaja yhtenäisyys ja hydrologisten olosuhteiden turvaaminen soilla edesauttaa muutosta jonkin verran.
	Mahdollisilla kaivoksilla olisi herkälle alueelle, joka on pääosin luonnontilaista valuma-alueeltaan suuri negatiivinen vaikutus.	Vähäinen	Tuleva käyttö	Ulkopuolella	<25 %	Kyllä, edunvalvonnan kautta

Metsien luontaiseen sukkessioon on kuulunut laaja-alaisemmin metsäpalot. Niiden puute vaikuttaa niin lajistoon kuin eri-ikäisen lahopuun määrään sekä puuston rakenteen yksipuolisuuteen.	Kohtalainen	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella	25–50 %	Kyllä, Alue kuuluu palojatkumoalueeseen.
Ojitukset heikentävät soiden vesitaloutta. Vaikutus jatkuu vielä ennallistamisen jälkeen, koska suoekosysteemin palautuminen on verrattain hidas prosessi.	Kohtalainen	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella	25–50 %	Kyllä. Soiden ja pienvesien ennallistamista jatketaan alueella.
Tiilikan vanhan puiston osan metsätalouskäytössä olleissa metsissä on tapahtunut paljon positiivista muutosta luonnontilaisempaan suuntaan. Tällä osalla puistoa metsien rakenne kehittyy luontaisesti, mutta metsien ennallistamispolttoja kuitenkin tehdään. Puiston itäosan laajennuksessa metsätalous käyttö on ollut osin rajattua naturasäännösten takia edelliset 20 vuotta mutta metsiä on kuitenkin käsitelty. Se näkyy tasaikäisyytenä ja lehtipuuston niukkuutena sekä osin nuorina taimikkoina. Lahopuun määrä on kuitenkin lisääntynyt koko puiston alueella ja siihen on osittain syynä vuoden 2018 lumituhot, jonka jäljiltä lahopuuston määrä kerralla lisääntyi paljon. Haapajatkumon turvaamista selvitetään sekä metsien ennallistamispolttoja kohdennetaan myös puiston laajennusosiin lukuunottamatta kontortamännikköä ja lehtikuusta aiemmin kasvaneilla alueilla Löytynsuon ympäristössä.	Vähäinen	Aiempi käyttö	Sisäpuolella	50–75 %	Kyllä
Tuulivoiman rakentaminen ja tuotanto	Suuri	Tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella	75–100 %	Suurin osa ehdotetuista varauksista on Metsätalous Oyn mailla, joten talon sisällä vaikuttaminen olisi myös olennaista. Mahdollisuudet vaikuttaa hankkeiden edetessä ovat huomattavasti heikommat. Vaikutukset voivat kuitenkin olla koko alueelle, vaikka itse voimala-alueet olisivat kansallispuiston ulkopuolella. Voidaan vaikuttaa jonkin verran. Vaikuttaminen tapahtuu huomioimalla metsäpeura Metsähallituksessa tehtävässä lausuntotyössä.

Metsäpeuran paluu Tiilikjärven seudulle edesauttaa Kainuun ja Suomenselän osakantojen yhdistymistä ja sitä kautta kasvattaa koko Suomen metsäpeurakannan elinvoimaisuutta	Epävakaat talviset sääolosuhteet hankaloittavat ravinnon saantia, mikäli lumeen syntyy jäkälän kaivamisen estäviä jääkerroksia.	Kohtalainen	Tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella	50–75 %	Kyllä ja ei. Itse uhkaan ei voida vaikuttaa, mutta sen seurauksia voidaan lieventää tukiruokkimalla metsäpeuroja hankalina lumitalvina sekä pyrkimällä ohjaamaan alueella toteutettavia metsänhoitotoimenpiteitä talviravintoa säästävään suuntaan.
	Hyvien vasonta- ja vasanhoitoympäristöjen puute ojitusten aiheuttaman kuivumisen myötä.	Kohtalainen	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella	50–75 %	Kyllä, ennallistamalla ojitettuja soita sekä valtion että yksityisten omistamilla alueilla.
	Metsäpeuraa voivat uhata taudit ja loiset, jotka leviävät alueelle muiden eläinlajien mukana.	Suuri	Tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella	75–100 %	Muiden sorkkaeläinten mukana leviävien tautien ja loisien osalta voidaan rajoitetusti vaikuttaa näiden kantoja säätelemällä, mutta muuten ei.
	Väylät pirstovat elinympäristöjä, ja ihmisten liikkuminen aiheuttaa häiriötä	Kohtalainen	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella	25–50 %	ei
	Erityisesti avohakkuut ja niitä seuraava maanmuokkaus tuhoavat metsäpeuran tärkeintä talviravintokohdetta eli maajäkälää.	Kohtalainen	Aiempi/nykyinen käyttö	Ulkopuolella	50–75 %	Voidaan vaikuttaa jonkin verran. Vaikuttaminen tapahtuu viestimällä metsäpeuran elinympäristövaatimuksista alueella toimiville Metsähallitus Metsätalous Oy:n suunnittelijoille ja muille metsäalan ammattilaisille sekä yksityismetsänomistajille. Jo nykyinenkin Metsätalous Oy:n 'Metsätalouden ympäristöopas' ohjeistaa metsäpeuraseuduilla jäkäläpeitteen säästämistä metsienhoitotoimissa., mutta oppaan kirjauksia myös päivitetään tarpeen mukaan.
	Kaivostoiminnan seurauksena menetetään elinympäristöjä, ja kaivoksen toiminnasta aiheutuu häiriötä. Kasvava liikennemäärä kasvattaa metsäpeuran liikennekuolleisuusriskiä.	Kohtalainen	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Ulkopuolella	<25 %	Mahdollisuus vaikuttaa: Voidaan vaikuttaa jonkin verran. Vaikuttaminen tapahtuu huomioimalla metsäpeura Metsähallituksessa tehtävässä lausuntotyössä.

Liikkuminen suoalueilla merkittyjen reittien ulkopuolella erityisesti vasonta- ja vasanhoitoaikaan keväällä ja alkukesällä voi aiheuttaa häiriötä vasaansa hoitaville vaatimille.	Vähäinen	Tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella	<25 %	Voidaan vaikuttaa jonkin verran. Kansallispuiston alueella voidaan tarvittaessa rajoittaa liikkumista merkittyjen polkujen ulkopuolella vasonta- ja vasanhoitoaikaan.
Maiseman kytkeytyneisyyden heikkeneminen vaikeuttaa Kainuun ja Suomenselän osakantojen yhdistymistä.	Suuri	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Ulkopuolella	25–50 %	Voidaan vaikuttaa jonkin verran. Vaikuttaminen tapahtuu osallistumalla lausuntotyöhön.
Metsäpeuraa esiintyy ainoastaan Suomessa ja Venäjällä. Venäjän puolen kasvaneet suurpetokannat sekä metsäpeuroihin kohdistuva, mahdollisesti lisääntyvä salametsästys alleviivaavat Suomen ja EU:n roolia metsäpeuran suojelussa.	Kohtalainen	Tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella	25–50 %	
Mikäli suurpetokannan kasvavat esimerkiksi mahdollisen valkohäntäpeurapopulaation kasvun ja levittäytymisen seurauksena, kasvaa myös metsäpeuraan kohdistuva saalistus.	Suuri	Tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella	<25 %	Voidaan vaikuttaa jonkin verran. Vaikuttaminen tapahtuu osallistumalla riistapoliittiseen keskusteluun ja tuomalla ilmi mahdollisen saalistuksen aiheuttama uhka palautusistutuksen onnistumiselle.
Rauhalliset ja mahdollisimman luonnontilaiset suoalueet ovat metsäpeuran tärkeimpiä kesäelinympäristöjä. Turpeennoston seurauksena menetetään elinympäristöä.	Kohtalainen	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Ulkopuolella	<25 %	Voidaan vaikuttaa jonkin verran. Vaikuttaminen tapahtuu huomioimalla metsäpeura Metsähallituksessa tehtävässä lausuntotyössä.
Suuret liikennemäärät ja korkeat ajonopeudet lisäävät metsäpeurojen liikennekuolleisuusriskiä.	Kohtalainen	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella	<25 %	Voidaan vaikuttaa jonkin verran. Vaikuttaminen tapahtuu käymällä vuoropuhelua liikenneviranomaisen kanssa mm. suurimmista sallituista nopeuksista sekä varoitusmerkkien käytöstä.
Tuulivoimarakentaminen pirstoo ja vähentää metsäpeuran elinympäristöjä. Poroilla tehtyjen tutkimusten perusteella tiedetään tuulivoiman tuotannon aiheuttavan häiriötä erityisesti vasonta- ja vasanhoitoaikana. Tuulivoiman vaikutuksia metsäpeuraan tutkitaan parhaillaan.	Suuri	Tuleva käyttö	Ulkopuolella	<25 %	Voidaan vaikuttaa jonkin verran. Vaikuttaminen tapahtuu huomioimalla metsäpeura Metsähallituksessa tehtävässä lausuntotyössä. Metsäpeura voi vaikuttaa lausunnoissakin maankäyttöhankkeisiin

						käytännössä vain ollessaan Natura-alueen suojeluperusteena.
	Valkohäntäpeuran leviäminen Tiilikkajärven alueelle voisi kasvattaa alueellisia suurpetotiheyksiä ja lisätä metsäpeuraan kohdistuvaa saalistusta.	Vähäinen	Tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella	75–100 %	Voidaan vaikuttaa jonkin verran. Vaikuttaminen tapahtuu osallistumalla riistapolitiittiseen keskusteluun ja tuomalla ilmi valkohäntäpeurasta välillisesti aiheutuva uhka metsäpeuralle.
	Vähälumiset talvet helpottavat suurpetojen metsäpeuraan kohdistamaa saalistusta. Vähäsateiset kesät voivat hankaloittaa hyvälaatuisen ravinnon löytymistä, mikä puolestaan vaikeuttaa riittävän hyvän talvehtimiskunnan saavuttamista.	Vähäinen	Tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella	75–100 %	Saalistuksen osalta voidaan rajoitetusti vaikuttaa suurpetokantojen säätelyllä, mutta muuten ei.
Luontoarvot: Lintudirektiivin lajit						
Arvon kuvaus	Uhkan kuvaus	Merkittävyys	Ajoittuminen	Kohdistu- minen	Laajuus	Mahd. vaikuttaa
Suo- ja metsälinnusto on alueella erityisen arvokasta. Ne ovat olleet perusteena alueen valintaan Naturan SPA-alueeksi. Metsät ovat lähellä luonnontilaa ja vanhojen metsien lajisto on runsasta ja monipuolista. Kolopesijöiden määrä on korkea. Soilla pesii monipuolinen kahlaajalajisto ja moni Etelä- ja Keski-Suomessa harvinaistunut suolaji pesii edelleen runsaslukuisena Tiilikkajärven alueella.	Aiempi metsänsäkäyttö on muuttanut metsän rakennetta ja täten vaikuttanut haitallisesti linnustoon.	Kohtalainen	Aiempi käyttö	Sisäpuolella		Kyllä, osittain
	Alueella esiintyy minkkiä, joka voi vaikuttaa negatiivisesti linnustoon. Alueella esiintyy myös supia mutta niiden määrä on tällä hetkellä rajallinen elinympäristöjen karuuden vuoksi.	Kohtalainen	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella		Kyllä, osittain
	Ilmastomuutos vaikuttaa sateiden määriin ja ajankohtiin sekä muuttaa lajien levinneisyysalueita lämpötilan nousemisen kautta.	Kohtalainen	Nykyinen/tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella		Ei
	Lisääntyvä virkistyskäyttö voi aiheuttaa häiriötä linnustolle	Kohtalainen	Nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella		HKS suunnittelulla sijoitetaan virkistysrakenteet niin, että häiriö minimoidaan.
	Läheisyyteen kaavoitetut tuulivoima-alueet voivat heikentää petolintukantoja, mikäli tuulivoimalaitokset toteutuisivat.	Suuri	Tuleva käyttö	Ulkopuolella		Kyllä, edunvalvonnan kautta.
Luontoarvot: Uhanalaiset eläin- ja kasvilajit						
Arvon kuvaus	Uhkan kuvaus	Merkittävyys	Ajoittuminen	Kohdistu- minen	Laajuus	Mahd. vaikuttaa
Alueella esiintyy uhanalaisia eläin- ja kasvilajeja	Alueen retkeilykäyttö lisääntynee Tiilikkajärven kansallispuiston laajenemisen myötä.	Vähäinen	Nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella	<25 %	Reittien suunnittelussa arvokkaat paikat huomioidaan ja jätetään käytön ulkopuolelle,

						esimerkiksi Pumpulikirkon ja Konttimäen herkkien luontoarvojen vyöhykkeiden avulla.
	Retkeilypaineen lisäämä kuluminen hiekkarannoilla, harjuilla sekä reittien varrella voi vaikuttaa negatiivisesti lajistoon	Kohtalainen	Nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella	<25 %	Reittien suunnittelussa arvokkaat paikat huomioidaan ja jätetään käytön ulkopuolelle.
Luontoarvot: Ekosysteemit (rakenne, toiminta)						
Arvon kuvaus	Uhkan kuvaus	Merkittävyys	Ajoittuminen	Kohdistu- minen	Laajuus	Mahd. vaikuttaa
Jokireitit (Tiilikanjoki, rakenteellisesti puiston itäosan vedet laskevat puiston ulkopuoliseen Ylä-Keyrittyn ja siitä Keyritynjokireittiin, joka on myös luonnontilaisen jokireitti). Järvialtaat, lammet, virta- ja pienvedet, erityisesti Löytynpuron itäpuolen lähteiköt.	Ilmastomuutos vaikuttaa sateiden määriin ja ajankohtiin sekä muuttaa lajien levinneisyysalueita lämpötilan nousemisen kautta.	Kohtalainen	Nykyinen/tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella		
	Valuma-alueen laajamittaiset vaikutukset. Ojitukset heikentävät soiden ja purojen vesitaloutta sekä alapuolisten vesistöjen veden laatua. Vaikutus jatkuu vielä ennallistamisen jälkeen, koska suoekosysteemin palautuminen on verrattain hidas prosessi.	Vähäinen	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella	75–100 %	Valuma-alueen suunnittelu yli puiston rajojen. Sitä on tehty mm Kankaisenjoen latvoilla. Sekä osana suojelualueen sisällä, että ulkona tapahtuvaa ennallistamista.
Luontoarvot: Geologiset kohteet						
Arvon kuvaus	Uhkan kuvaus	Merkittävyys	Ajoittuminen	Kohdistu- minen	Laajuus	Mahd. vaikuttaa
Geologiset arvot. Valtakunnallisesti merkittävä harjualue (Tiilikan harju), Pelkkakankaan kumpumoreenikko, Pumpulikirkon hiidenkirnu ja sen eteläpuolinen rotkolaakso.	Harjualueen liiallinen kuluminen tai geologissa arvoissa kasvillisuuden etenkin sammalten kulumisen voimakkaan tai väärin ohjautuvan virkistyskäytön takia.	Vähäinen	Aiempi/nykyinen käyttö	Sisäpuolella	<25 %	Kyllä, oikein suunnatuilla virkistysrakenteilla sekä virkistyskäytön seurannalla.
Kulttuuriarvot: Rakennettu kulttuuriympäristö						
Arvon kuvaus	Uhkan kuvaus	Merkittävyys	Ajoittuminen	Kohdistu- minen	Laajuus	Mahd. vaikuttaa
Syrjäseutujen asuttamiseen ja uittoon liittyvät arvokkaat kulttuuriympäristöt.	Lisääntyvien rankkasateiden ja tuulen vaikutus rakennuksiin.	Kohtalainen	Nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella	<25 %	Rakennusten huolto ja oikea-aikaiset korjaukset.
	Resurssien vähäisyys/epävarmuus kohteiden ylläpitoon, seurantaan ja hoitoon liittyen.	Suuri	Nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella	25–50 %	Riittävän resurssin varmistaminen asiantuntijoiden tekemän priorisoinnin perusteella
Kulttuuriarvot: Arkeologiset kohteet						
Arvon kuvaus	Uhkan kuvaus	Merkittävyys	Ajoittuminen	Kohdistu- minen	Laajuus	Mahd. vaikuttaa
	Maaston kuluminen ja polkujen leventyminen sekä hallitsematon telttailu.	Kohtalainen	Nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella	25–50 %	Kestävyyden seuranta, kulunohjaus ja viestintä.

Pitkään jatkuneen ihmistoiminnan, rajaseutuna olemisen (Täyssinän rauhan rajakivi) ja luonnonvarojen hyödyntämisen jättämät jäänteet.	Pidentyvien kuivien ja märkien jaksojen aiheuttama kuluminen harjualueilla.	Kohtalainen	Tuleva käyttö	Sisäpuolella	25–50 %	Kävijöiden ohjaaminen ja kestävyys seuranta.
	Resurssien puute/epävarmuus kohteiden ylläpitoon, seurantaan ja hoitoon liittyen.	Kohtalainen	Nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella	75–100 %	Heikko.
Virkistys- ja luontomatkailukäyttö: Luonnon ja kulttuurikohteiden virkistyskäyttö						
Arvon kuvaus	Uhkan kuvaus	Merkittävyys	Ajoittuminen	Kohdistu- minen	Laajuus	Mahd. vaikuttaa
Tiilikajärven kansallispuisto on monipuolinen virkistyskäyttö- ja luontomatkailukohde, jonka käyntimäärät ovat viime vuosina kasvaneet selvästi. Alue on ensisijaisesti päiväkäyntikohde, mutta erityisesti Venäjänhiekkan rannat houkuttelevat leiriytymään puistossa. Puistossa liikutaan kävellen, pyöräillen, meloen ja soutaen, talvisin Rautavaaran kunta on ylläpitänyt hiihtolatuja. Alue on myös arvokas marjastuskohde, erityisesti suomarjojen osalta. Luontomatkailuyrittäjät vuokraavat alueella kalustoa ja järjestävät opastettuja retkiä. Puiston välittömässä läheisyydessä sijaitsee Nuorisokeskus Metsäkartano, joka ohjaa asiakkaita kansallispuistoon. Kansallispuiston alueilla on tärkeä rooli alueella toimiville metsäystyöseuroille. Hirven ajo on kansallispuiston alueella sallittu.	Riittämättömät resurssit voivat johtaa rakennusten, rakenteiden ja koko palveluverkoston laadun ja määrän huononemiseen, mikä taas johtaa kävijätyytyväisyyden alenemiseen, kohteiden ruuhkaantumiseen ja jopa loukkaantumisiin.	Vähäinen	Nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella		Tarkan suunnittelun ja riittävän rahoituksen turvin on mahdollista estää uhkan toteutuminen.
	Ilmastomuutos voi lisätä voimakkaita pitemäisiä sateita sekä lyhentää lumetonta aikaa. Tämä voi lisätä eroosiota jo kuluneilla alueilla.	Kohtalainen	Tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella		
	Kasvatavat kävijämäärät voivat aiheuttaa suosituimmilla kohteilla ruuhkaisuutta, maaston kulumista ja roskaantumista sekä luonnon häiriintymistä, mitkä vaikuttavat negatiivisesti asiakastytytyväisyyteen. Sammakkotammen pysäköintialue on reittien päälähtöpaikkana jo ruuhkainen ja Pohjoisniemen pysäköintipaikka on käymässä ahtaaksi. Venäjänhiekkan leiriytymisalue on jo nyt ajoittain ruuhkainen ja kävijät päätyvät yöpymään kielletylle alueelle. Myös Pumpulikkirkolla käyminen tulee vaatimaan lajiston suojelemiseksi käynnin ohjausta.	Suuri	Nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella		Suunnittelun, rahoituksen ja viestinnän kautta
	Luvaton leiriytyminen, veneily, luvattomat rakennelmat ja nuotiot aiheuttavat häirintää alueen virkistyskäytölle ja lisäävät huollon ja valvonnan tarvetta. Erityisesti Kalmoniemiessä ne ovat uhka kulttuuriperintökohteen säilymiselle.	Kohtalainen	Nykyinen käyttö	Sisäpuolella		Viestintä
	Puolustusvoimien matalalennot sekä muut lentoharjoitukset saattavat aiheuttaa ajoittaista häirintää alueen virkistyskäytölle. Lentomelu heikentää erämaisyyden tuntua.	Vähäinen	Nykyinen/tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella		Ei mahdollisuutta vaikuttaa.
	Uusia, toimintaympäristöä huonosti tuntevia yrityksiä ei saada matkailuyhteistyösopimusten piiriin ja ne toimivat sääntöjen vastaisesti, jolloin yhteistyön puute voi vaarantaa kestävä matkailun periaatteiden toteutumisen kansallispuistossa	Vähäinen	Nykyinen/tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella		Voi vaikuttaa yhteistyöllä alueen matkailutoimijoiden ja -organisaatioiden kanssa.

Suunnittelualueen nimi: Tiilikkajärven hoito- ja käyttösuunnitelma

	Virkistyskäytön aiheuttama luontoarvojen heikkeneminen käytön seurauksena.	Kohtalainen	Nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella		Kohdistetun viestinnän kautta kävijöiden käyttäytymistä voidaan ohjata.
--	--	-------------	------------------------	--------------	--	---

Yhteenveto

Tiilikkajärven kansallispuiston keskeiset arvot perustuvat laajoihin ja yhtenäisiin luonnontilaisiin ja ennallistuviin suo- ja metsäkokonaisuuksiin, Natura 2000 -luontotyyppeihin, monipuoliseen ja edustavaan lajistoon sekä alueen merkitykseen metsäpeuran elinympäristönä ja osakantojen välisen kytkeytyneisyyden tukijana. Alue on valtakunnallisesti merkittävä suo- ja metsälinnuston elinympäristö, sisältää huomattavia geologisia muodostumia sekä arvokkaita kulttuuri- ja arkeologisia kohteita, jotka kertovat pitkäaikaisesta ihmistoiminnasta. Lisäksi Tiilikkajärvi on tärkeä ja kasvava virkistys- ja luontomatkailualue, jolla on merkitystä luonnon kokemisen ja alueellisen elinvoiman kannalta.

Keskeiset uhat kohdistuvat näihin arvoihin erityisesti ilmastonmuutoksen, aiemman metsätalouden ja ojitusten pitkäaikaisten vaikutusten sekä puiston ulkopuolisten maankäyttöpaineiden, kuten tuulivoima- ja kaivoshankkeiden, kautta. Nämä voivat heikentää ekosysteemien toimintaa, pirstoa elinympäristöjä ja heikentää maiseman kytkeytyneisyyttä, erityisesti metsäpeuran kannalta. Kasvava virkistyskäyttö lisää paikoin kulumista, häiriötä ja ruuhkautumista, ja riittämättömät resurssit voivat vaikeuttaa kulttuuriperintökohteiden, rakenteiden ja palveluiden kestävää hoitoa.

TAVOITTEEN ASETTELU

12 Päämäärät ja tavoitteet

Selite	Lomakkeella määritellään päämäärät, tavoitteet ja toimenpiteet alueen keskeisiin arvoihin kohdistuvien uhkatekijöiden torjumiseksi. Lomakkeella kuvataan myös tunnistetut kehittämiskohteet sekä näihin liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet. Lomake muodostaa perustan suunnitelman toteutusosassa tarkennettaville toimenpiteille. Päämäärä on selkeä kuvaus suojelu- tai käyttöarvon toivotusta kehityksestä pitkällä aikavälillä, ja sitä tarkennetaan edelleen tavoitteen kuvauksessa. Päämäärät kuvaavat alueen hoidosta ja käytöstä vastaavien tahtotilaa suhteessa suunnittelualueen arvoihin. Tavoite on toivottu muutos suunnittelualueen tilassa lyhyellä aikavälillä. Tavoitteilla tarkennetaan suunnitelman yleisluontoisempia päämääriä. Toimenpiteillä tähdätään tavoitteiden toteutumiseen, ja sitä kautta edelleen pitkällä aikavälillä päämäärien saavuttamiseen.
---------------	---

Päämäärät (enintään 10 kpl)	Tavoite	Toimenpide
Kansallispuiston virkistyskäyttö ja luontomatkailu on kestävä, turvallista ja vastuullista.	Kansallispuistoa hyödyntävät matkailuyrittäjät toimivat alueella kestävä luontomatkailun periaatteiden mukaisesti. Yhteistyö- ja käyttöoikeussopimukset ovat kunnossa.	Yhteistyö-, käyttöoikeus- sekä vuokrasopimukset
		Uudistavan luontomatkailun mahdollistaminen
	Kansallispuiston aktiviteetit ja tapahtumat tukevat kansallispuiston luonnetta ja sopivat erämaiseen Tiilikkajärven kansallispuistoon.	Kansallispuiston palvelut mahdollistavat patikoinnin.
		Linjaukset pyöräilyyn liittyen.
		Lyhytaikainen leiriytyminen sallittu erikseen osoitetuilla leiriytymisalueilla.
		Talviaktiviteettien edistäminen
	Kansallispuiston kävijä mieltää kansallispuiston suojelualueena, ymmärtää sen arvot, suhtautuu myönteisesti luonnon ja kulttuuriperinnön suojeluun sekä ymmärtää perustelut kulun ohjaukselle. Kävijä tuntee kansallispuiston säännöt ja toimii kansallispuistossa vastuullisesti sääntöjä noudattaen sekä luonto- ja kulttuuriperintöarvot huomioiden.	Lupien käsittely huomioi käyttäjät, asukkaat, suojeluarvot ja kumuloituvat vaikutukset.
		Ajantasainen luontoon.fi
		Ajantasaiset opasteet
		Järjestyssääntö
	Palvelurakenteet ja reitit ohjaavat virkistyskäyttöä ja luontomatkailua siten, että alueen luonto- ja kulttuuriperintöarvot säilyvät. Niiden laatu ja määrä ovat oikein mitoitettuja, suunnattuja ja sijoitettuja luonto- ja kulttuuriperintöarvot, eri kohderyhmät, yhdenvertaisuus, turvallisuus, ilmastomuutos ja valtakunnallinen priorisointi huomioiden.	Rajoitusalueen merkinnät maastoon
		Luontotieto on ajantasaista, jotta reittien ja rakenteiden suunnittelu helpottuu.
		Lajistotieto on ajantasaista, jotta reittien ja rakenteiden suunnittelu helpottuu
		Reittien ja rakenteiden vaikutuksia luontotyyppeihin ja lajeihin seurataan.
		Tiilikkajärven Pohjoisniemen veneenlaskupaikan asiakasturvallisuuden parantaminen.
		Uusien reittien ja rakenteiden perustaminen resurssien puitteissa.
		Pysäköintialueiden oikea mitoitus ja ylläpito
		Reittien kestäväointi erillisten vuosisuunnitelmien mukaan

		Taukopaikkojen käyttö ja haltijuus Yksityisten ja vuokrattavien veneiden ja kanoottien saatavuus, säilytys, käyttö ja hallinta Palveluvarustuksen purkaminen Esteettömissä palveluissa tavoitellaan toiminnallisia kokonaisuuksia. Kulun ohjausta Pumpulikirkon herkkien luontoarvojen vyöhykkeellä. Selvitys rakenteista, jotka eivät ole Metsähallituksen omaisuutta. Uiton kämpän ylläpito Varattava leiriytymisalue Veneenylityspaikan siirto Tiilikjärvellä Virkistyskäytön vaikutusten seuranta
	Yhteistyö ja toiminta kuntien, paikallisten asukkaiden ja muiden keskeisten toimijoiden kanssa on jatkuvaa ja kansallispuiston erilaisia käyttömuotoja yhteensovittavaa.	Sidosryhmäyhteistyö
Kulttuuriperintökohteiden arvot ovat turvattu ja kohteet kertovat kävijöille alueen historiasta.	Arkeologiset kohteet ja rakennusperintökohteiden kulttuurihistorialliset arvot säilyvät	Tietoja alueen kulttuuriperintöarvoista täydennetään tarpeen mukaan inventoiden ja dokumentoiden. Rakennusperintökohteita ylläpidetään ja korjaukset tehdään oikea-aikaisesti. Säännölliset kuntokatselmoinnit. Rakennusperintökohteet 0–3 v ja arkeologiset kohteet 0-10 v. Kävijöiden ohjaaminen Kalmoniemellä.
Lajien ja luontotyyppien suojelun suotuisan tason säilyttäminen.	Kulutukselle herkkien Natura-luontotyyppien, kuten silikaattikallioiden, harjumetsien, soiden ja luonnonmetsien edustavuus säilyy. Metsäisten luontotyyppien tila paranee ja lisääntyy luontaisen sukkession ja aktiivisten toimenpiteiden myötä. Luonnonmetsien ja pinta-ala lisääntyy ja lahoppuusto lisääntyy niin metsässä kuin puustoisilla soilla. Soiden luonnon ja lajiston tila säilyy ja paranee. Tarkastellaan osana tilan paranemista toimien vaikutusta myös laajemmin valuma-alueisiin.	Tieto Natura-luontotyyppien tilasta on ajantasaista ja kattavaa. Tieto Natura luontotyyppien alueella sijaitsevista lajeista on ajantasaista ja kattavaa. Metsien ennallistamispolttoja jatketaan ja suunnittelualueella pidetään yllä palojatkumoa. Soiden ennallistamista jatketaan ja seurataan. Tarkastellaan hoitotoimia osana laajempia valuma-alueita. Suo-luontotyyppien inventoinnit Perinnebiotooppien hoito

	Uhanalaisten ja luonto- ja lintudirektiivien lajien tila säilyy nykyisellään tai paranee. Lajiston tila tunnetaan ja muutokset lajistossa havaitaan.	Kaksisiipislajiston kartoitukset etenkin Pumpulikirkon ja Konttimäen rotkoalueilla
		Konttimäen rotkon lajistoinventoinnit
		Tieto uhanalaisten lajien tilasta on ajantasaista ja kattavaa.
		Nummirahkasammalesiintymien seuranta
		Luonnontilan parantaminen
	Vesiluontotyyppien tila, eli inventointien ja seurantojen tieto on kattavaa ja sitä hyödynnetään lähteiden, lampien ja järvien sekä virtavesien ja jokireittien kunnostamisessa. Suunnittelualueen pien- ja virtavesien tila säilyy ja paranee. Aiemman käytön vuoksi muutettuja puroomia kunnostetaan siltä osin, kuin se ei ole ristiriidassa kulttuuriperinnön suojelun kanssa kuten vanhat uittorakenteet. Valuma-alueen vedenlaatu paranee vesiluontotyyppien ja suoluontotyyppien kunnostuksilla pitkällä aikavälillä.	Alueen lähteikköjä ennallistetaan ja inventointeja tarkennetaan.
		Puroja kunnostetaan palauttamalla niitä vanhoihin uomiin sekä kiveämällä ja sorastamalla.
		Priodiversity Lifessa Metsätalous OYn kanssa yhteistyönä parannetaan valuma-alueen tilaa.
		Tiilikkajärven ja lampien inventointitietoa tarkennetaan.
		Alueen virtavedet inventoidaan.
Suo- ja metsälinnuston kannat säilyvät alueella elinvoimaisina.	Uhanalaisten ja luonto- ja lintudirektiivien lajien tila säilyy nykyisellään tai paranee. Lajiston tila tunnetaan ja muutokset lajistossa havaitaan.	Keskustellaan Priodiversity Life hankkeessa alueellisten yhdistysten kanssa vieraspetopyynnistä.
		Linjalaskentoja linnuston osalta jatketaan.
Tiilikkajärven kansallispuistossa ja sen lähialueilla elää elinvoimainen metsäpeurakanta	Kansallispuiston alueelle ei synny tieliikenteen aiheuttamia onnettomuuskeskittymiä.	Tiedotetaan puiston kävijöille metsäpeuran läsnäolosta ja liikenteen aiheuttamista haitoista sille.
		Keskustellaan viranomaisen kanssa suurimmista sallituista ajonopeuksista ja varoitusmerkeistä.
	Kansallispuiston kävijät eivät aiheuta häiriötä vasoville ja vasaansa hoitaville metsäpeuravaatimille.	Muistutetaan koirien kiinnipidosta kansallispuiston alueella metsäpeuran näkökulmasta.
		Tarvittaessa rajoittamalla liikkumista polkujen ulkopuolella vasonta- ja vasaanhoitoaikaan.
	Kansallispuistossa on enemmän metsäpeuralle soveltuvia elinympäristöjä.	Ennallistetaan metsäpeuralle soveltuvia elinympäristöjä LIFEline4Fennicus hankkeessa.
	Maankäyttöhankkeet eivät vaaranna alueen metsäpeurakannan elinkykyä.	Huomautetaan lausuntotyössä tuulivoimahankkeiden mahdollisista vaikutuksista metsäpeurakantaan.
		Otetaan lausuntotyössä huomioon kaivostoiminnan negatiiviset vaikutukset alueen metsäpeurakantaan.
		Otetaan lausuntotyössä huomioon turpeenoton negatiiviset vaikutukset alueen metsäpeurakantaan.
	Metsäpeuran palauttamiseen liittyvät toimenpiteet ovat alueellisesti ja valtakunnallisesti hyväksyttyjä ja niillä on laaja kannatus.	Jaetaan tietoa metsäpeurasta Metsäkartanolla alueen kävijöille.
		Luontopolku totutustarhan läheisyydessä.

	Metsätalous Oy huomioi metsäpeuran elinympäristövaatimukset metsänhoitotoimissa erityisesti talvilaidunten osalta.	Koulutetaan Metsätalous Oy:n suunnittelijat tunnistamaan metsäpeuran elinympäristövaatimukset.
	Noin 30 metsäpeuraa on vapautettu totutustarhasta Tiilikkajärven kansallispuistoon.	Toteutetaan totutustarhaus sekä palautusistutus kansallispuistoon LIFEline4Fennicus hankkeessa.
Kehittämiskohteet (enintään 6 kpl)	Tavoite	Toimenpide

13A Vyöhykejako: Retkeily- ja luontomatkailuvyöhyke

Selite	Suunnittelualueen yleisökäyttöpaineita ohjataan suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti retkeily- ja luontomatkailuvyöhykkeelle. Korkean kävijätiheyden lähtökohta asettaa erityisiä vaatimuksia vyöhykkeen sisällä mm. aktiivisella opastuksella ja palvelurakenteilla tehtävälle käytön ohjaukselle, jonka tehtävänä on varmistaa käytön kestävyys ja kävijöiden turvallisuus		
Yleismääräys:	Vyöhyke on retkeily- ja luontomatkailukäytön kannalta vetovoimainen alue, jonne ohjataan kävijöitä aktiivisesti opastuksella ja palvelurakenteilla. Vyöhykkeelle voidaan sijoittaa uusia palvelurakenteita ja retkeilyreittejä.		
Nimi	Tavoite	Kävijämääräennuste:	3 000
Haravapuron retkeily- ja luontomatkailuvyöhyke	Päiväretkikohde, luontomatkailukohde, ryhmät.		
	Yleismääräyksen tarkennus	Pinta-ala (ha):	24,02
	Olemassa oleva reitti palvelee kansallispuiston kävijöitä sekä Metsäkartanon asiakkaita. Palveluvarustus optimoidaan päiväkävijöiden tarpeeseen.		
Nimi	Tavoite	Kävijämääräennuste:	3 000
Kaakkoisosan retkeily- ja luontomatkailuvyöhyke	Päiväretkikohde, palveluvarustukseen tukeutuva vaelluskohde, ryhmät, luontomatkailukohde.		
	Yleismääräyksen tarkennus	Pinta-ala (ha):	679,91
	Alueelle voidaan sijoittaa uusia palvelurakenteita kuten esimerkiksi luontopolku, varattava leiriytymisalue ryhmille ja perustaa etenkin talviaikaisia yhdysreittejä Metsäkartanon ja Pumpulikirkon välille sekä Pumpulikirkolta Sammakkotammelle ja/tai Uiton kämpälle. Mahdollisesta leiriytymisalueesta sekä yhdysreitistä tehdään tarkemmat toimenpidesuunnitelmat ennen niiden toteuttamista. Suunnittelussa huomioidaan alueen suojeluarvot.		
Nimi	Tavoite	Kävijämääräennuste:	5 000
Kosevan retkeily- ja luontomatkailuvyöhyke	Päiväretki- ja yöpymiskohde.		
	Yleismääräyksen tarkennus	Pinta-ala (ha):	1,33
	Palveluvarustusta optimoimalla pyritään keventämään kävijäpainetta Venäjänhiekalla sekä lisäämään alueen houkuttelevuutta yöpymiseen.		
Nimi	Tavoite	Kävijämääräennuste:	10 000
Tiilikan retkeily- ja luontomatkailuvyöhyke	Päiväretkikohde, palveluvarustukseen tukeutuva vaelluskohde, luontomatkailukohde, ryhmät.		
	Yleismääräyksen tarkennus	Pinta-ala (ha):	340,69
	Vyöhykkeellä sijaitsee reitit Uiton kierto sekä Aution kierto, jotka palvelevat päiväretkeilijöitä sekä Venäjänhiekalla ja Kosevalla yöpyviä retkeilijöitä. Alueella voidaan kehittää luontomatkailutoimintaa nykyiseen palveluvarustukseen tukeutuen ja sijoittaa varattava leiriytymisalue ryhmille. Mahdollisesta leiriytymisalueesta tehdään tarkempi toimenpidesuunnitelma ennen sen toteuttamista. Suunnittelussa huomioidaan alueen suojeluarvot. Reitistöä voidaan kehittää siten, että se yhdistää vanhan kansallispuiston alueen laajennusalueeseen etenkin talvimatkailun näkökulmasta.		
Nimi	Tavoite	Kävijämääräennuste:	10 000
Venäjänhiekkan retkeily- ja luontomatkailuvyöhyke	Päiväretki- ja yöpymiskohde.		
	Yleismääräyksen tarkennus	Pinta-ala (ha):	1,07
	Vyöhykkeen tarkemman rajauksen avulla ohjataan käyttöpainetta rajatulle alueelle suojeluarvot huomioiden.		
Pinta-ala yhteensä (ha), osuus suunnittelualueesta (%)		1 047,03	12,5

Yksityiset suojelualueet ja muut yksityisomistuksessa olevat alueet

13B Vyöhykejako: Syrjävyöhyke

Selite	Syrjävyöhyke on alhaisen kävijätiheyden ja pinta-alaan nähden pienen käyntimäärän aluetta, missä käytön ohjaus suunnitellaan toteuttamaan tätä tavoitetta. Sinne soveltuvat erityisesti sellaiset käyttömuodot, joille alhainen kävijätiheys on erityinen arvo ja jopa edellytys. Vyöhykkeen käytön ohjauksessa huomioidaan erityisesti paikallisen väestön tarpeet alueen käyttöön.
---------------	--

Yleismääräys:	Syrjävyöhyke on alue, jonne ei ohjata kävijöitä aktiivisesti eikä rakenneta uutta palveluvarustusta. Aluetta voidaan käyttää erikseen määriteltujen luontaiselinkeinojen tarpeisiin ja alueen erämaaluonteeseen soveltuviin matkailupalveluihin, kuten opastettuihin retkiin. Muilla kuin luonnonsuojelualueilla vyöhykkeelle voi sijoittua myös luonnonvarojen hyödyntämiseen tähtääviä toimintoja. Syrjävyöhykkeellä liikkuminen on sallittua jokamiehenoikeuksien mukaisesti		
Nimi	Vyöhykkeen tavoite	Kävijämääräennuste:	300
Syrjävyöhyke	Syrjävyöhyke on alue, jonne ei ohjata kävijöitä aktiivisesti eikä pääsääntöisesti rakenneta uutta palveluvarustusta. Aluetta voidaan käyttää alueen erämaaluonteeseen soveltuviin matkailupalveluihin, kuten opastettuihin retkiin. Syrjävyöhykkeellä liikkuminen on sallittua jokaisenoikeuksien mukaisesti. Vyöhykkeen tavoitteena on alueen säilyttäminen rauhallisena ja erämaisena huomioiden Natura-alueen suojeluarvot.		
	Yleismääräyksen tarkennus	Pinta-ala (ha):	6 631,69
	Syrjävyöhyke pidetään mahdollisimman luonnontilaisena ja erämaisena, eikä vyöhykkeelle pääsääntöisesti ohjata kävijöitä tai rakenneta uutta palveluvarustusta. Jokaisenoikeuksiin perustuva liikkuminen on vapaata.		
Pinta-ala yhteensä (ha), osuus suunnittelualueesta (%)		6 631,69	79,0

Yksityiset suojelualueet ja muut yksityisomistuksessa olevat alueet

13C Vyöhykejako: Rajoitus- ja herkkien luontoarvojen vyöhykkeet

Selite	Rajoitusvyöhykkeellä liikkuminen on kiellettyä. Rajoituksella turvataan alueen luontoarvoja. Rajoitukset voivat olla myös ajallisesti rajattuja. Suojeluun varattujen alueiden ulkopuolisille maa- ja vesialueille ei voida hoito- ja käyttösuunnitelmassa määritellä rajoitusvyöhykkeitä. Näille alueille on kuitenkin joskus tarpeen määritellä suosituksia liikkumisen tai mairinnousun rajoittamiseksi, jotta alueen erityiset luontoarvot pystyttäisiin turvaamaan. Myös suojelualueille, joille kohdistuu huomattavaa virkistyskäyttöpainetta, voidaan osoittaa tarvittaessa suositusluonteisia luontoarvovyöhykkeitä.
---------------	--

Rajoitusvyöhyke, yleisperuste:	Vyöhyke säilyttää alueen luonnonsuojelliset arvot liikkumis- tai muilla kävijöitä koskevilla rajoituksilla. Rajoitusvyöhykkeet toteutetaan luonnonsuojelulakiin (LsL 9/2023, vanha LsL 1096/1996 31.5.2023 saakka) perustuvalla järjestysäännöllä, alueen perustamissääöksellä tai yksityisten suojelualueiden rauhoitus päätöksellä. Liikkumis- tai mairinnousurajoitus voidaan antaa, jos se on välttämätöntä eliölajien tai luontotyyppien säilymiselle (LsL 9/2023 56 § ja 58 §, vanha luonnonsuojelulaki 1096/1996 18 ja 20 §:t). Rajoitusvyöhykkeitä ovat myös Puolustusvoimien liikkumiskieltovyöhyke ja rajavyöhyke.
---------------------------------------	--

Herkkien luontoarvojen vyöhyke, yleisperuste:	Vyöhyke koskee alueita, joilla on erityisiä luontoarvoja ja joiden turvaamiseksi liikkumista tai mairinnousua suositellaan vältettävän tiettyinä aikoina. Vyöhykkeellä on tiedotuksellinen tavoite. Vyöhyke voidaan osoittaa suojelualueelle, jolle kohdistuu huomattavaa virkistyskäyttöpainetta, sekä muullekin kuin suojeluun varatulle alueelle. Tarvittaessa ELY-keskus voi Maastoliikennelain 1 §:ssä tarkoitettujen haittojen ehkäisemiseksi kieltää tai rajoittaa moottorikäyttöisen ajoneuvon käyttöä tietyllä maa-alueella tai jääpeitteisellä vesialueella.
--	--

Rajoitusvyöhyke

Nimi	Rajoitus aika alkaa	Rajoitus päättyy	Pinta-ala (ha)	Peruste
Kalmoniemi-Pohjoisniemi			48,60	Tiilikan poikki luode-kaakkoissuunnassa kulkeva Pohjoisniemen-Kalmoniemen harjujakso on maaston kulumisherkkyyden vuoksi rajoitusosaa jossa eliölajien ja luontotyyppien säilyttämiseksi rajoitusosalla liikkuminen ja mairinnousu on sallittu 1.5-31.10 aikana vain merkityillä reiteillä ja alueilla. Rajoitusosat ja reitit on esitetty järjestysäännön liitekartassa.
Linnustollisesti arvokkaat alueet	15.04	15.07	632,92	Sarvisuo, Alussuo, Honkasuo, Tiilikan lintuluodot, Rytylahti ja Rytyniemi sekä Rytysoo-Hietasuo ovat linnustollisesti arvokkaita alueita, joilla liikkuminen, rantautuminen ja miehittämättömien ilma-alusten (droonit) lennättäminen on kielletty lintujen kevätmuutto- ja pesintäaikaan 15.4-15.7.
Pinta-ala yhteensä (ha):			681,53	Osuus suunnittelualueesta (%): 8,1

Herkkien luontoarvojen vyöhyke

Nimi	Rajoitus aika alkaa	Rajoitus päättyy	Pinta-ala (ha)	Peruste
Konttimäki			11,63	Konttimäen rotkon herkkien luontoarvojen vyöhyke sijoittuu kansallispuiston retkeily- ja luontomatkailuvyöhykkeen sisälle. Rotkon läpi kulkee käytöstä poistettu reitti, jossa luontoarvojen palautuminen reitin poistamisen jälkeen on nähtävissä. Rotkon arvokas lajisto tulee huomioida tarkemmassa suunnittelussa, mikäli alueelle palautetaan kesäkäyttöinen reitti, esimerkiksi linjaamalla uusi reitti rotkoalueen ulkopuolelle.
Pumpulikirkon alue	01.01	31.12	19,06	Pumpulikirkon jyrkkäseinäinen kalliomuodostuma ja siihen sisältyvä hiidenkirnu on määritelty herkkien luontoarvojen vyöhykkeeksi, sillä se sisältää merkittäviä lajistollisia arvoja ja on merkittävä nähtävyys kansallispuiston alueella. Vyöhykkeellä liikkuminen on sallittu ainoastaan merkityillä reiteillä. Luontoarvoja paikan päällä säilytetään opasteilla sekä rakenteilla, jotka ohjaavat kävijöitä liikkumaan ainoastaan polulla eikä sen ulkopuolella. Pumpulikirkon reitillä polkupyöräily on kielletty. Kävijöiden käyttäytymistä seurataan aktiivisesti ja mikäli mainituilla keinoilla ei pystytä vaikuttamaan kävijöiden käyttäytymiseen voidaan vyöhykkeestä perustaa rajoitusosa, jossa ainoastaan merkityillä reitillä liikkuminen on sallittua.

				Mahdollista talvireittiä suunniteltaessa tulisi pyrkiä etsimään linjaus, jossa alueelle tehdään turvallinen pisto pohjoisesta Pumpulikirkolle.	
Pinta-ala yhteensä (ha):			30,68	Osuus suunnittelualueesta (%):	0,4
Yksityiset suojelalueet ja muut yksityisomistuksessa olevat alueet					

TOTEUTUS

14 Luonnon- ja kulttuuriperinnönsuojelun toimenpiteet

Selite	Lomakkeella täsmennetään tavoitteenasettelun yhteydessä mainittuja toimenpiteitä siten, että toimenpiteiden laji, suuruusluokka ja sijainti tulevat määritettyä riittävällä tarkkuudella. Toimenpiteiden teknisen toteutuksen kuvaus ja tarkempi ohjeistus tapahtuu toimenpidesuunnitelmissa. Luonnonsuojelun toimenpiteet kohdistuvat luontotyyppeihin ja lajeihin, esimerkiksi ennallistamisen tai perinnebiotooppien hoidon muodossa.
---------------	--

Luonnonsuojelu		
Toimenpide	Kuvaus	Kiireellisyys
Ennallistetaan metsäpeuralle soveltuvia elinympäristöjä LIFEline4Fennicus hankkeessa.	Ennallistetaan 100 hehtaaria metsäpeuralle sopivia kesäelinympäristöjä ojitetuista soista.	Vähemmän kiireellinen (6–10 v)
Soiden ennallistamista jatketaan ja seurataan.	Soiden ennallistamista jatketaan alueella ja seurataan vanhojen ennallistamiskohteiden onnistumista. Vanhoja kohteita korjataan tarpeen mukaan.	Kiireellinen (3–5 v)
Metsien ennallistamispolttoja jatketaan ja suunnittelualueella pidetään yllä palojatkumoa.	Alueen metsien ennallistamispolttojen suunnittelua ja toteutusta jatketaan. Ennallistamispoltot myös lähialueilla edistävät palojatkumoa ja paloista hyötyvän lajiston elinolosuhteita.	Erittäin kiireellinen (1–2 v)
Alueen lähteikköjä ennallistetaan ja inventointeja tarkennetaan.	Lähteiden ennallistamista tehdään pääosin osana soiden ennallistamista. Lähteiden luontotietoa parannetaan, jotta hoito on viimeisimmän tiedon mukaista.	Erittäin kiireellinen (1–2 v)
Puroja kunnostetaan palauttamalla niitä vanhoihin uomiin sekä kiveämällä ja sorastamalla.	Purojen kunnostusta omana työnä sekä yhteistyössä talon sisällä ja Priodiversity Life- hankkeessa jatketaan. Purojen inventointia jatketaan. Inventoimatta on n 5 km puroja. Kunnostustarve lähitulevaisuudessa on n 3 km puroa. Vuonna 2026 kunnostetaan mm Haravapuron kokonaisuutta. Lisäksi poistetaan tierumpuja, jotka muodostavat vaellusesteitä 1–3 kpl.	Erittäin kiireellinen (1–2 v)
Perinnebiotooppien hoito	Tiilikanaution niittoa jatketaan ja niityn laajentamista selvitetään vastaamaan alueen perinnebiotooppirajausta.	
Tarkastellaan hoitotoimia osana laajempia valuma-alueita.	Suunnitellaan soiden ja purojen kunnostuksia yhdessä ympäröivien maanomistajien kanssa ja pyritään vaikuttamaan valuma-alueen soihin ja vesistöihin positiivisesti. Valuma-alue-suunnittelua edistetään Metsähallituksen sisällä sekä Priodiversity Life -hankkeessa.	Vähemmän kiireellinen (6–10 v)
Priodiversity Lifessa Metsätalous OY:n kanssa yhteistyönä parannetaan valuma-alueen tilaa.	Suunnitellaan soiden ennallistamista ja purojen kunnostamista yhdessä ympäröivien maanomistajien kanssa ja pyritään vaikuttamaan valuma-alueen soihin ja vesistöihin positiivisesti. Valuma-alue-suunnittelua edistetään Metsähallituksen sisällä sekä Priodiversity Life -hankkeessa.	Vähemmän kiireellinen (6–10 v)
Keskustellaan Priodiversity Life hankkeessa alueellisten yhdistysten kanssa vieraspetopyynnistä.	Vuonna 2024 alkaneen Priodiversity Life hankkeen toteuttajien kanssa keskustellaan ja pyritään toteuttamaan haitallisten pienpetojen pyyntiä Tiilikkajärven kansallispuiston alueella osana lintukantojen suojelua. Alueen yleisin vieraspeto on minkki, kun taas supikoiria esiintyy harvakseltaan alueen karuuden takia. Metsähallitus ei ole toteuttanut systemaattista vieraspetojen poistoa alueella. Vieraspetojen poisto on ollut metsästysseurojen hallinnassa mutta myöskin luonnonsuojeluyhdistykset alueella tekevät vieraspetopyyntiä ja yhteistyötä tulee jatkaa sekä kehittää.	Erittäin kiireellinen (1–2 v)
Toteutetaan totutustarhaus sekä palautusistutus kansallispuistoon LIFEline4Fennicus hankkeessa.	Rakennutetaan noin 20–30 hehtaarin kokoinen totutustarha metsäpeuroille kansallispuiston tuntumaan tai sen alueelle vuoden 2027 aikana. Totutustarhaan tuodaan peuroja 2027/2028, ja niiden annetaan lisääntyä tarhassa. Metsäpeurat vapautetaan totutustarhasta vuoden 2030 aikana.	Erittäin kiireellinen (1–2 v)
Suo-luontotyyppien inventoinnit	Suoluontotyyppitiedon alueella on oltava kattavaa, jotta niin luonnonsuojelun mutta myös virkistyskäytön suunnitelmia voidaan toteuttaa sekä siksi, että mahdollisiin muutoksiin lajistossa voidaan reagoida.	
Tieto Natura-luontotyyppien tilasta on ajantasaista ja kattavaa.	Luontotyyppitiedon alueella on oltava kattavaa, jotta niin luonnonsuojelun mutta myös virkistyskäytön suunnitelmia voidaan toteuttaa sekä siksi, että mahdollisiin muutoksiin lajistossa voidaan reagoida.	Kiireellinen (3–5 v)

Suunnittelualueen nimi: Tiilikkajärven hoito- ja käyttösuunnitelma

Luontotieto on ajantasaista, jotta reittien ja rakenteiden suunnittelu helpottuu.	Luontotyyppien osalta pienialaista kulumista on havaittu. Reittien suunnittelua ja rakenteita kohdistetaan siten, että niistä aiheutuu mahdollisimman vähän haittaa luontotyypeille. Luontotieto pidetään ajantasaisena, jotta eri tavoitteiden yhteensovittaminen on helppoa.	Vähemmän kiireellinen (6–10 v)
Tiilikkajärven ja lampien inventointietoa tarkennetaan.	Sisävesien luontotieto on puutteellista ja vaatii päivitystä.	Vähemmän kiireellinen (6–10 v)
Alueen virtavedet inventoidaan.	Inventoimatta vielä n 5 km puroja. Alueelle toteutetaan sähkökalastusta sekä tarpeen mukaan lajistoinventointeja (sammaleet ja hyönteisinventoinnit).	Erittäin kiireellinen (1–2 v)
Tieto Natura luontotyyppien alueella sijaitsevista lajeista on ajantasaista ja kattavaa.	Kartoitetaan suojeltavien lajien esiintymät ja laaditaan tarvittavat suunnitelmat ja toimenpiteet lajiesiintymien turvaamiseksi. Kartoituksen avulla tunnistetaan ne alueet ja paikat, joissa suojeltavien lajien esiintymät sijoittuvat retkeilyreittien ja -rakenteiden välittömään läheisyyteen, ja suunnitellaan tarvittavat toimenpiteet esiintymien säilyttämiseksi	Kiireellinen (3–5 v)
Linjalaskentoja linnuston osalta jatketaan.	Metsähallituksen tavoitteena on kerätä riittävän kattava linjalaskenta-aineisto 12 vuoden sykäyksissä. Tiilikan tapauksessa kattavana aineistona pidetään noin 50–60 linjakilometriä (eli noin 9-10 laskentalinjaa). Linjat voidaan jakaa 12 vuoden ajalle. Alueella sijaitsee myös yksi Luonnontieteellisen museon vakiolinja, joka sijaitsee Tiilikkajärven luoteispuolella.	
Kaksisiipislajiston kartoitukset etenkin Pumpulikirkon ja Konttimäen rotkoalueilla	Kansallispuiston kaakkoisosan rotkoalueella on havaittu Bioblitz tapahtumassa harvinaisia hyönteislajeja, joiden levinneisyyttä tulee tarkemmin kartoittaa. Pääpiirteittäin kartoitusten tulisi kohdentua vaaksiaisiiin ja sienisääskiin.	Erittäin kiireellinen (1–2 v)
Lajistotieto on ajantasaista, jotta reittien ja rakenteiden suunnittelu helpottuu	Lajistotietoa tarkennetaan etenkin sammalien (kuten nummirahkasammal) osalta alueilla, joissa on tunnistettu riski virkistyskäyttöpaineesta. Käyttö ohjataan toisaalle vyöhykkeiden sekä maastossa olevien rajausten avulla, siellä missä tunnistetaan mahdollisia ristiriitoja.	Erittäin kiireellinen (1–2 v)
Tieto uhanalaisten lajien tilasta on ajantasaista ja kattavaa.	Lajistotiedon alueella on oltava kattavaa, jotta niin luonnonsuojelun mutta myös virkistyskäytön suunnitelmia voidaan toteuttaa sekä siksi, että mahdollisiin muutoksiin lajistossa voidaan reagoida.	
Konttimäen rotkon lajistoinventoinnit	Konttimäen rotko, joka tässä päivitettyssä hoito- ja käyttösuunnitelmassa on merkitty herkkien luontoarvojen vyöhykkeeksi, tulee tehdä tarkempia lajistoinventointeja. Rotkon läpi kulki entinen Virvatulten polku, joka sittemmin on lakkautettu. Lakkauttamisen myötä rotkon herkkä lajisto on alkanut palautumaan. Kartoitetaan mahdollisten retkeilyreittien ja -rakenteiden läheisyydessä olevat suojeltavien lajien esiintymät ja laaditaan tarvittavat suunnitelmat ja toimenpiteet lajiesiintymien turvaamiseksi. Alueen suojelulliset arvot tulee selvittää myös mahdollisia tulevia reittilinjauksia silmällä pitäen.	Erittäin kiireellinen (1–2 v)
Nummirahkasammaleesiintymien seuranta	Tiilikkajärven kansallispuistossa on havaittu nummirahkasammaleesiintymiä ranta-alueilla. Laji hyötyy kulutuksesta, mutta sopivan kulutuksen määrää on mahdotonta arvioida. Tämän takia nummirahkasammaleesiintymiä seurataan, niin että seuranta tehdään seuraavan kerran 2029 ja siitä kolmen vuoden välein kymmenen vuoden ajan.	Kiireellinen (3–5 v)
Reittien ja rakenteiden vaikutuksia luontotyypeihin ja lajeihin seurataan.	Reittien ja rakenteiden vaikutuksia luontotyypeihin seurataan esiintymien turvaamiseksi.	
Kulttuuriperinnön suojelu		
Toimenpide	Kuvaus	Kiireellisyys
Tietoja alueen kulttuuriperintöarvoista täydennetään tarpeen mukaan inventoiden ja dokumentoiden.	Tietoja alueen kulttuuriperintökohteista täydennetään tarpeen mukaan esim. reittien rakentamiseen, ennallistamiseen, luonnonhoitoon tai muihin sellaisiin toimenpiteisiin liittyen, mistä voi aiheutua riskejä kulttuuriperintökohteiden säilymiselle.	
Rakennusperintökohteita ylläpidetään ja korjaukset tehdään oikea-aikaisesti.	Kohteiden vuosihoito on jatkuvaa toimintaa ja tarvittavat korjaustoimet tehdään oikea-aikaisesti.	
Säännölliset kuntokatselmoinnit. Rakennusperintökohteet 0–3 v ja arkeologiset kohteet 0–10 v.	Hoidossa pidettävät arvokohteet tarkastetaan suunnitellun aikataulun mukaisesti (rakennettu kulttuuriperintö 0–3 vuoden välein ja arkeologiset kohteet 0–10 vuoden välein).	Kiireellinen (3–5 v)

Kävijöiden ohjaaminen Kalmoniemellä.	Kävijöitä ohjataan pysymään reitillä opasteilla ja kulkua ohjaavilla maapuilla. Mikäli seurannassa havaitaan kulumista, siirrytään näkyvämpään ohjaamiseen esimerkiksi matalalla naruidalla.	Erittäin kiireellinen (1–2 v)
Luonnonsuojelu: yksityiset maat ja YSA-alueet		
Kulttuuriperinnön suojelu: yksityiset maat ja YSA-alueet		

15 Luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun toimenpiteet

Selite	Lomakkeella täsmennetään luonnon virkistyskäyttöä, lähinnä retkeilyä, luontomatkailua, viestintää ja opastusta koskevia tavoitteenasettelun yhteydessä nimettyjä toimenpiteitä. Toimenpiteiden laji, suuruusluokka ja sijainti määritellään riittävällä tarkkuudella. Toimenpiteiden teknisen toteutuksen kuvaus ja tarkempi ohjeistus tapahtuu toimenpidesuunnitelmissa.			
Käyntimääräennuste	30 000	Vuosi	2036	
Kysynnän kuvaus (tavoitetilassa) ja muutos nykytilaan				
Tiilikkajärven kansallispuiston profiili ja tunnettuus talvimatkailukohteena ovat vahvistuneet uusien, erityisesti talvimatkailuun kohdentuvien vyöhykelinjausten myötä. Taustaoletuksena on, että talvimatkailukohteiden kysyntä kasvaa ilmastonmuutoksen edetessä. Metsäpeuran totutustarhan perustaminen vahvistaa Metsähallituksen ja Metsäkartanon välistä yhteistyötä ja lisää luontaisesti Metsäkartanon vetovoimaa kansallispuiston lähtöpisteenä. Uusien linjausten ansiosta kävijäpaine jakautuu aiempaa tasaisemmin eri puolille kansallispuistoa, mikä vähentää ruuhkautumista ja tukee osaltaan lajiston säilymistä.				
Luonnon virkistyskäyttö ja luontomatkailu				
Toimenpide	Kuvaus			Kiireellisyys
Yhteistyö-, käyttöoikeus- sekä vuokrasopimukset	Alueella toimivilla ja toiminnassaan kansallispuistoon tukeutuvilla matkailuyrityksillä on voimassa olevat Metsähallituksen luontomatkailun yhteistyösopimukset, käyttöoikeussopimukset sekä mahdolliset vuokrasopimukset.			Erittäin kiireellinen (1–2 v)
Uusien reittien ja rakenteiden perustaminen resurssien puitteissa.	Uusia merkittäviä reittejä voidaan perustaa ensisijaisesti retkeily- ja luontomatkailuvyöhykkeille, mikäli resurssit sen mahdollistavat ja Metsähallituksen valtakunnallinen priorisointi tukee ajatusta mahdollistaen laajennusosan yhdistämisen vanhempaan kansallispuiston osaan. Määräaikaisten reittien perustaminen on mahdollista esimerkiksi metsäpeuran totutustarhan lähetyville. Reittien linjaukset tarkastellaan erillisissä toimenpidesuunnitelmissa, joissa huomioidaan suojeluarvot. Kohteiden huoltoa varten voidaan tarvittaessa tehdä suojeluarvot huomioiden uusia kesä- tai talviaikaisia huoltoreittejä. Uusia rakenteita voidaan sijoittaa kävijäpaineen ohjaamiseksi, palveluiden parantamiseksi tai asiakasturvallisuuden lisäämiseksi retkeily- ja luontomatkailuvyöhykkeillä Kosevan retkeily- ja luontomatkailuvyöhykkeelle.			Kiireellinen (3–5 v)
Tiilikkajärven Pohjoisniemen veneenlaskupaikan asiakasturvallisuuden parantaminen.	Asiakasturvallisuuden lisäämiseksi pyritään parantamaan Pohjoisniemen veneenlaskupaikkaa paremmin vastaamaan Pelastuslaitoksen tarpeita.			Kiireellinen (3–5 v)
Pysäköintialueiden oikea mitoitus ja ylläpito	Pysäköintialueiden laajentaminen ja uusien perustaminen on tarvittaessa mahdollista. Niiden laajuus mitoitetaan arvioituun käyttöasteeseen. Esteettömien palveluiden yhteydessä varmistetaan myös esteetön pysäköinti. Uusista pysäköintialueista sekä niiden laajennuksista tehdään tarkemmat toimenpidesuunnitelmat ennen niiden toteuttamista. Suunnittelussa huomioidaan alueen suojeluarvot. Toimenpidesuunnitelmista tiedotetaan alueellisia lupa- ja valvontavirastoja ja tarvittaessa pyydetään lausunto suunnitelmien vaikutuksista Natura-alueeseen.			Kiireellinen (3–5 v)
Reittien kestäväointi erillisten vuosisuunnitelmien mukaan	Reittien kestäväointiä ja herkästi kuluvien kohteiden kunnostamista voidaan tehdä erillisten vuosisuunnitelmien mukaan.			Kiireellinen (3–5 v)
Taukopaikkojen käyttö ja haltijuus	Taukopaikat ovat lähtökohtaisesti kaikille avoimia ja ilmaisia, mutta niitä voidaan muuntaa perustelluista syistä varattavaksi taukopaikaksi. Niiden haltijuus ja ylläpito on harkintaa käyttäen mahdollista luovuttaa sopimuksella ulkopuoliselle taholle.			

Suunnittelualaueen nimi: Tiilikajärven hoito- ja käyttösuunnitelma

Yksityisten ja vuokrattavien veneiden ja kanoottien saatavuus, säilytys, käyttö ja hallinta	Veneiden ja kanoottien säilytys- ja vesillelaskupaikat sekä veneenvetopaikat määritetään rajoitusosat huomioiden. Rajoitusosalla määritetään ja merkitään maastoon rantautumispaikat. Yksityisten venepaikkojen maksullisuus määritetty Metsähallituksen yleisten linjausten mukaisesti. Vuokrattavien veneiden ja kanoottien säilyttämisestä tehdään sopimukset.	Erittäin kiireellinen (1–2 v)
Palveluvarustuksen purkaminen	Palveluvarustuksen purkaminen on mahdollista kohteilla, joiden katsotaan istuvan huonosti kansallispuiston palvelutarjontaan, ylläpito käyttöasteeseen suhteutettuna on kallista tai mikäli palveluvarustus uhkaa suojeluarvoja.	
Selvitys rakenteista, jotka eivät ole Metsähallituksen omaisuutta.	Laajennusosalla on rakenteita, jotka eivät ole Metsähallituksen omaisuutta: Haravapuron laavu ja päivätupa, Haravapuron reitin rakenteet sekä Yrttisuon laavu. Pankalammen laavun omistajaa ei tiedetä. Selvityksen myötä Metsähallituksen omistukseen päätyvät ja kansallispuiston palveluihin soveltuvat rakenteet liitetään osaksi kansallispuiston palveluita erikseen sovittavilla sopimuksilla.	Erittäin kiireellinen (1–2 v)
Uiton kämpän ylläpito	Luontopalvelut ylläpitää Uiton kämppää virkistys- ja luontomatkailukäytössä kulttuuriperintöarvot huomioiden. Kohdetta voidaan vuokrata lyhytaikaisesti yksityiskäyttöön tai vuokrata ulkopuoliselle toimijalle kansallispuiston luonteeseen sopivaan virkistys- ja luontomatkailukäyttöön.	Ei kiireellinen (yli 10 v)
Kulun ohjausta Pumpulikirkon herkkien luontoarvojen vyöhykkeellä.	Pumpulikirkon herkkien luontoarvojen vyöhykkeellä kävijöiden kulkua ohjataan luontoarvojen säilyttämiseksi ensisijaisesti kevyillä, mutta tarvittaessa järeämmillä rakenteilla. Paikan päällä kerrotaan perustelut kulun ohjaukselle. Kohteen käyntimäärää seurataan.	Erittäin kiireellinen (1–2 v)
Veneenylityspaikan siirto Tiilikajärvellä	Tiilikajärvellä veneilytapaikan tai lossin siirtoa selvitetään veneiden jatkuvan rikkoutumisen ehkäisemiseksi ja valtakunnallisesti arvokkaan kalmistoalueen kulumisen ehkäisemiseksi.	Erittäin kiireellinen (1–2 v)
Varattava leiriytymisalue	Kansallispuistoon voidaan perustaa uusi varattava leiriytymisalue ryhmille. Varattava leiriytymisalue palvelurakenteineen mahdollistaa erämaiset puitteet ryhmille ja yrityskäytölle laajemmat palvelut. Uudesta leiriytymisalueesta tehdään tarkempi toimenpidesuunnitelma ennen sen toteuttamista. Suunnittelussa huomioidaan alueen suojeluarvot.	Vähemmän kiireellinen (6–10 v)
Virkistyskäytön vaikutusten seuranta	Virkistyskäytön vaikutuksia seurataan vallitsevan ohjeistuksen mukaisesti, esimerkiksi kävijälaskennan avulla erityisesti Pumpulikirkolla ja Haravapuron retkeily- ja luontomatkailuvyöhykkeellä.	Kiireellinen (3–5 v)
Uudistavan luontomatkailun mahdollistaminen	Uudistavan luontomatkailun mahdollistamisella pyritään tukemaan matkailuyritysten tuotekehitystä. Peruserätyytenä on, että alue jää käynnin jälkeen parempaan kuntoon, kuin se oli kävijöiden tullessa. Uudistavalla luontomatkailulla pystyvät matkailuyrittäjät vastaamaan kestävä matkailun kysymyksiin ja lisäämään kävijöiden luontotietoutta. Mahdolliset työkohteet ja tehtävät sovitaan erikseen matkailuyrityksen ja Metsähallituksen kesken.	Erittäin kiireellinen (1–2 v)
Esteettömissä palveluissa tavoitellaan toiminnallisia kokonaisuuksia.	Esteettömissä palveluissa tavoitellaan toiminnallisia kokonaisuuksia. Esteettömien palveluiden ja reittien rakentamiseen sekä merkitsemiseen tehdään erilliset toimenpidesuunnitelmat, joissa tarkastellaan yksityiskohdat.	Vähemmän kiireellinen (6–10 v)
Kansallispuiston palvelut mahdollistavat patikoinnin.	Kansallispuiston palvelut mahdollistavat helpot päiväretket sekä pidempiä ja palveluvarustukseen tukeutuvia pidempikestoisia vaelluksia.	
Lyhytaikainen leiriytyminen sallittu erikseen osoitetuilla leiriytymisalueilla.	Leiriytyminen on lyhytaikaisesti sallittua karttaan merkityillä leiriytymisalueilla. Leiriytyminen sisältää telttojen, riippumattojen ja puutelttojen käytön. Leiriytymisalueiden raja- osoitetaan maastossa ja kerrotaan myös toimenpiteen perustelut kävijöille, jotka perustuvat suojelu- arvojen suojeluun. Leiriytyminen on myös sallittua Uiton kämpän pihapiirissa Uiton kämpän vuokranneille vuokra- ajalla. Tieto lyhytaikaisesta leiriytymisestä tulee lisätä luontoon.fi sivuille Uiton kämpän tietoihin sekä eräluvat.fi sivuille kämpän vuokrauksen yhteyteen.	Erittäin kiireellinen (1–2 v)
Talviaktiiviteettien edistäminen	Tiilikan hiihto - tapahtuman järjestäminen mahdollistetaan myös tulevaisuudessa. Retkeily- ja luontomatkailuvyöhykkeelle, Sammakkotammi-Metsäkartano- välille voidaan merkitä monikäyttö- alue lumipeitteiselle ajalle.	
Linjaukset pyöräilyyn liittyen.	Kansallispuiston merkityillä reiteillä ja teillä saa pyöräillä jokaisenoikeudella, mutta sitä varten ei rakenneta reittejä. Järjestyssäännöllä kielletään Pumpulikirkon reitillä pyöräilyä.	Erittäin kiireellinen (1–2 v)

Opastus ja viestintä		
Toimenpide	Kuvaus	Kiireellisyys
Ajantasainen luontoon.fi	Luontoon.fi:n avulla kerrotaan alueen luonnosta, kulttuuriperinnöstä ja reiteistä sekä niiden rakenteista. Sen avulla tiedotetaan myös ajankohtaisista muutoksista, kunnostustöistä jne.	
Ajantasaiset opasteet	Ajantasaisten opasteiden, viittojen sekä reittimerkintöjen avulla kerrotaan, että ollaan luonnonsuojelualueella sekä alueen säännöistä ja suojeluarvoista. Opasteiden avulla mahdollistetaan turvallinen kansallispuistokokemus ja vastuullinen toiminta.	Erittäin kiireellinen (1–2 v)
Jaetaan tietoa metsäpeurasta Metsäkartanolla alueen kävijöille.	Tietoa metsäpeurasta jaetaan LIFEline4Fennicus hankkeen puitteissa Metsäkartanolla erikseen sovitulla tavalla. Metsäkartano toimii eräänlaisena porttina kansallispuistoon ja alueen kävijät saavat sieltä ajankohtaista tietoa metsäpeurasta sekä hankkeen palautusistutuksista.	
Luontopolku totutustarhan läheisyydessä.	Metsähallituksen Luontopalvelut pyrkii yhteistyössä LIFEline4Fennicus hankkeen kanssa toteuttamaan totutustarhan läheisyyteen luontopolun. Mahdollisen luontopolun sisällöt keskittyisivät kansallispuiston laajennusalueen ennallistamisiin, erityisesti korostaen yhteyttä metsäpeuraan, sekä metsäpeuraan ja sen palautusistutukseen. Polun sisällöt toteutetaan mahdollisuuksien mukaan digitaalisesti. Polun toteutuksessa hyödynnetään jo olemassaolevaa reittiverkostoa. Mikäli uusia rakenteita toteutetaan tehdään niistä tarkemmat toimenpidesuunnitelmat.	
Muistutetaan koirien kiinnipidosta kansallispuiston alueella metsäpeuran näkökulmasta.	Viestitään etenkin touko- ja kesäkuussa vassojen ollessa pieniä kansallispuiston kävijöille koirakurin tärkeydestä sosiaalisessa mediassa sekä retkeilyreittien lähtöpaikoilla.	Erittäin kiireellinen (1–2 v)
Koulutetaan Metsätalous Oy:n suunnittelijat tunnistamaan metsäpeuran elinympäristövaatimukset.	Päivitetään Metsähallitus Metsätalous Oy:n ympäristöoppaan metsäpeuraa koskeva osio ja viestitään lajin elinympäristövaatimusten huomioon ottamisen tärkeydestä asiaankuuluviissa yhteyksissä. Lisäksi järjestään neljä koulutustilaisuutta Metsähallitus Metsätalous Oy:n metsätalousasiantuntijoille, jotka työskentelevät nykyisillä tai tulevilla metsäpeuran levinneisyysalueilla (yksi tilaisuus Kainuun osakannan alueella, yksi Suomenselän osakannan alueella, yksi Seitsemisen ja Lauhanvuoren osakantojen alueella sekä yksi Tiilikjärven alueella). Koulutustilaisuudet järjestetään vuoden 2030 loppuun mennessä.	Kiireellinen (3–5 v)
Järjestyssääntö	Järjestyssäännöstä ja liikkumisrajoituksista viestitään monikanavaisesti.	Erittäin kiireellinen (1–2 v)
Tiedotetaan puiston kävijöille metsäpeuran läsnäolosta ja liikenteen aiheuttamista haitoista sille.	Tiedotetaan monikanavaisesti alueen kävijöille metsäpeuran läsnäolosta sekä tieliikenteen mahdollisista vaikutuksista metsäpeuraan.	Kiireellinen (3–5 v)
Yksityiset maat ja YSA-alueet		

16 Erätalouden toimenpiteet

Selite	Lomakkeella määritellään erätalouteen liittyvät toimenpiteet, ohjeet ja määräykset. Lomakkeen tarkoituksena on täsmentää tavoitteenasettelun yhteydessä mainittuja toimenpiteitä siten, että toimenpiteiden laji, suuruusluokka ja sijainti tulevat määritettyä riittävällä tarkkuudella.
---------------	---

Metsästys ja riistanhoito

Kuvaus alueen metsästysjärjestelyjen muutoksesta

Ei muutoksia.

Alueen metsästysjärjestelyt

Riistakantojen kestävän hyödyntämisen suunnittelu

Hirvikanta arvioidaan ajoalueella vuosittain hirvihavaintokortein metsästyksen yhteydessä.

Riistanhoito (mm. elinympäristöt ja pienpetojen poisto) ja rakenteet

Keskustelaan meneillään olevan Priodiversity LIFR hankkeen kanssa alueen vieraspetopyynneistä.

Toimenpiteet

Toimenpide	Kuvaus	Kiireellisyys

Muita alueita (YSA- ja yksityisalueet) koskevat mahdolliset suositukset

--

Kalastus

Alueen kalastuskäytön muutos

Kalastuskäyttö laajenee. Metsähallituksen pyydysluvalla saa kalastaa Tiilikkajärvellä Nilsin reitillä valtion vesialueella.

Alueen kalastuskäyttö

Kalaveden ja kalakantojen hoito

Puroinventoinnit ja mahdolliset kunnostustoimet mahdollisuuksien mukaan.

Toimenpiteet

Toimenpide	Kuvaus	Kiireellisyys

Muita alueita (YSA- ja yksityisalueet) koskevat mahdolliset suositukset

--

Erävalvonta

Erävalvontaa suorittavat Erätarkastajat.

17 Käytön ohjauksen linjaukset ja luonnonvarojen käyttö

Selite	Lomakkeella määritellään ne suunnittelualueen luonnonvarojen ja alueiden käyttömuodot, jotka eivät ole tulleet esille aikaisemmillä lomakkeilla. Näitä ovat marjastus, sienestys, liikenteen ja liikkumisen järjestelyt, urheilutapahtumat, partio- ja muu leiritoiminta, kaivostoiminta sekä maa-ainesten, polttopuun ja pohjaveden otto.	
Marjastus ja sienestys	Sallittu	
Kuvaus	Sallittu jokaisenoikeuksien mukaan	
Luontaiselinkeinot (sis. metsästys/kalastus/marjastus elinkeinona)		
Kuvaus		
Alueella ei tiedon mukaan harjoiteta luontaiselinkeinoin pohjautuvaa yritystoimintaa.		
Maastoliikenne ja muu liikenne		
Toiminto	Muutos	Kuvaus
Maastoliikenne lumipeitteisenä aikana	Ei muutu	Maastoliikenne ei ole sallittu. Poikkeuksina maastoliikennelain 13 §:n mukainen moottorikelkkailureitti sekä 4 §:n mukainen liikkuminen ja hiihtolatujen huoltoon tarvittaessa tehtävät urasopimukset.
Maastoliikenne lumettomana aikana	Ei muutu	Maastoliikenne ei ole sallittu, poikkeuksina kansallispuiston hoitoon ja pelastuspalvelun, palontorjunnan, rajavalvonnan, eläintautien vastustamisen sekä eläinsuojelun edellyttämiin välttämättömiin toimenpiteisiin
Liikkuminen ja leiriytyminen		
Toiminto	Muutos	Kuvaus
Pyöräily	Supistuu	Pyöräily sallitaan merkityillä reiteillä, poikkeuksena Pumpulikirkon reitti, jossa pyöräily on kielletty.
Leiriytyminen	Ei muutu	Leiriytyminen on sallittu tilapäisesti vain osoitetuilla paikoilla
Tulenteko	Ei muutu	Tulenteko on sallittu kansallispuistossa vain tähän tarkoitukseen osoitetuilla paikoilla ja käyttäen ainoastaan tarkoitukseen varattua, paikalle tuotua puuta. Suunnitelmassa ei esitetä uusia tulentekopaikkoja. Retkikeittimen käyttö on sallittu muuallakin. Avotulenteko on kielletty maastopalovaroituksen aikana muualla kuin hormillisilla keittokatoksilla.
Järjestetyt tapahtumat ja seuratoiminta		
Toiminto	Muutos	Kuvaus
Muu järjestetty maastotapahtuma	Ei muutu	Kansallispuistoon voidaan harkinnan mukaan myöntää lupia erilaisille tapahtumille. Valtion alueilla järjestettävät kokoontumislain (30/1999) mukaiset yleisötilaisuudet edellyttävät Metsähallituksen suostumusta tai lupaa. Suostumusta tai lupaa edellyttävät myös sellaiset valtion alueilla järjestettävät tilaisuudet, joista voidaan olettaa aiheutuvan vähäistä suurempaa haittaa esimerkiksi kasvillisuudelle tai muulle lajistolle. Tällaisia tapahtumia voivat olla esim. urheilu-, suunnistus- ja muut maastotapahtumat, jotka sijoittuvat kokonaan tai osin kansallispuistoon.
Luonnonvarojen käyttö		
Toiminto	Muutos	Kuvaus

Muu käyttö		
Toiminto	Muutos	Kuvaus
Matkailuun liittyvä yritystoiminta	Ei muutu	Suunnittelualueen reittien ja rakenteiden hyödyntäminen yritystoiminnassa edellyttää yhteistyösopimusta Metsähallituksen kanssa. Käyttökorvauksen perusteena on ympäristöministeriön maksuasetus. Yhteistyön ja sopimusten tavoitteena on edistää kestävän matkailun periaatteiden noudattamista, vahvistaa viestinnän laatua, lisätä sopimuskumppaneiden ja -alueiden vetovoimaa sekä tukea vastuullista toimintaa ja laadukasta asiakaspalvelua.
Metsätalous		
Tavoitteet		
Kansallispuiston alueella ei harjoiteta metsätaloustoimintaa.		
Toimenpiteet (menetelmät ja rajoitukset)		
Metsähallituksen hallinnoimat alueet		
Mt-käytössä (ha)	Rajoitetussamt-käytössä (ha)	Muutoksen kuvaus
0,00	0,00	
Toimenpiteet luontodirektiivin luontotyyppikuviolla		
Suosituksia yksityismaiden metsäsuunnitteluun		

18 Käytön ohjauksen toimenpiteet ja hallinto

Selite	Lomakkeella määritellään suunnittelualueen käytön ohjaukseen liittyvät toimenpiteet ja hallintaan liittyvät linjaukset, ohjeet ja määräykset. Suojelualan hallintaan ja hallintoon olennaisesti liittyviä asioita ovat kannanotto suojelualan mahdolliseen laajentamiseen, järjestyssääntö, turvallisuus, valvonta ja pelastustoiminta sekä yhteistyö muiden toimijoiden kanssa.
Suunnittelualueesta vastaavat tahot	
Tiilikkajärven kansallispuiston hallinnasta vastaa Metsähallitus.	
Toimenpiteet	
Suojelualan perustamistoimet	
Toimenpide	Kuvaus
Rajojen merkintä	Vuoden 2023 jälkeen kansallispuistoon lisättyjen alueiden rajat merkitään maastoon
Päivitettyjen rajoitusvyöhykkeiden merkintä maastoon.	Vanhan puiston alueella on täsmennetty linnuston takia laadittua liikkumisrajoitusaluetta, rajoitusmerkinnät maastossa tulee päivittää.
Käytön ohjaus ja maankäyttöön vaikuttaminen	
Toimenpide	Kuvaus
Tarvittaessa rajoittamalla liikkumista polkujen ulkopuolella vasonta- ja vasanhoitoaikaan.	Muistutetaan touko- ja kesäkuussa vasonnan aikaan kansallispuiston kävijöille sosiaalisessa mediassa sekä retkeilyreittien lähtöpaikoilla, että reitistön ulkopuolella kulkemista olisi hyvä välttää ainakin puiston suovaltaisemmissa osissa.
Rajoitusalueen merkinnät maastoon	Rajoitusosilla merkitään selkeästi missä on luvallista liikkua sekä rantautua.
Järjestyssäännön päivitys tehdään hoito- ja käyttösuunnitelman linjausten mukaisesti.	Järjestyssäännön päivitys tehdään hoito- ja käyttösuunnitelman linjausten mukaisesti. Vyöhykkeet ja liikkumiseen liittyvät rajoitukset päivitetään sekä tuodaan asiakkaille nähtäväksi Metsähallituksen eri kanaville.
Lupien käsittely huomioi käyttäjät, asukkaat, suojeluarvot ja kumuloituvat vaikutukset.	Lupien käsittelyssä huomioidaan muut käyttäjät, paikalliset asukkaat, suojeluarvot, herkäät ajankohdat sekä kumuloituvat vaikutukset. Myös puistossa tapahtuvaan tutkimustoimintaan tarvitaan yleensä tutkimuslupa. Lisäksi liikkumiseen rajoitusosilla, luonnonpuistoissa ja alueilla, joilla on mairinnousukielto, tarvitaan lupa. Tutkimuslupa voidaan myöntää silloin, kun tutkimuksesta ei ole haittaa lajeille, elinympäristöille, suojelualan hoidolle ja muulle käytölle. Luvan myöntäminen edellyttää asianmukaista tutkimussuunnitelmaa, joka on liitettävä lupahakemukseen. Lupakäsittelyä edistetään myös herkkien luontoarvojen vyöhykkeillä sekä niiden kirjauksilla, jolloin käsittelijöiden on helpompi hahmottaa puistossa erityistä huomiota vaativia alueita.
Huomautetaan lausuntotyössä tuulivoimahankkeiden mahdollisista vaikutuksista metsäpeurakantaan.	Lausutaan tuulivoimarakentamisen mahdollisista vaikutuksista metsäpeuran elinympäristöihin ja alueen metsäpeurakantaan.
Keskustellaan viranomaisen kanssa suurimmista sallituista ajonopeuksista ja varoitusmerkeistä.	Keskusteluissa tienpidon ja liikenteen viranomaisten kanssa kuvataan, miten palautusistutusalueella tulisi ottaa huomioon lajin liikennekuolleisuus rajoitus- ja varoitusmerkkien sijoittelussa.
Otetaan lausuntotyössä huomioon kaivostoiminnan negatiiviset vaikutukset alueen metsäpeurakantaan.	Lausutaan kaivostoiminnan mahdollisista vaikutuksista metsäpeuran elinympäristöihin ja alueen metsäpeurakantaan.
Otetaan lausuntotyössä huomioon turpeenoton negatiiviset vaikutukset alueen metsäpeurakantaan.	Lausutaan turpeenoton mahdollisista vaikutuksista metsäpeuran elinympäristöihin ja alueen metsäpeurakantaan.
Edunvalvonta.	Edunvalvonnassa, esimerkiksi kaavoituksessa, lausunnoissa ja sidosryhmäyhteistyössä huomioidaan, että Tiilikkajärven kansallispuiston kytkeytyneisyys säilyy ympäröiviin suojelualueisiin. Huomioidaan lausunnoissa myös vaikutukset metsäpeuraan.

Sidosryhmäyhteistyö		Keskeisiin yhteistyötahoihin pidetään yhteyttä resurssien mahdollistamissa rajoissa. Keskeisiä yhteistyötahoja ovat Metsäkartano ja Rautavaaran kunta, joiden kanssa yhteydenpito puistossa tapahtuvista asioista edistää myös Luontopalveluiden toimintaa. Metsäkartanolla on iso rooli retkeilijöiden viestinnässä sekä käytön ohjaamisessa ja neuvonnassa. Myös elinympäristöjen hoidon kokonaisuuden ymmärtäminen tukee LPn toimintaa. Suurin osa puistossa tehtävistä elinympäristöjen hoidosta tehdään Metsäkartanon läheisyydessä.		
Muu rakennuskanta				
Toimenpide		Kuvaus		
Muut toimenpiteet				
Toimenpide		Kuvaus		
Luonnontilan parantaminen		Luontoarvojen turvaaminen vaatii henkilöstöresurssia vanhaan puistoon verrattuna enemmän. Luontoarvojen ja virkistyskäytön yhteensovittaminen sekä luontotyyppien ja lajien tilan parantaminen sekä niihin liittyvät inventointitarpeet. Seuraavan 10 vuoden ajalla yhden henkilön vuosityöpanoksesta huomattava osa menee Tiilikan alueen hoitoon ja sidosryhmäyhteistyöhön alueella.		
Valmiudet				
Tyyppi	Valmius	Kuvaus		
Palvelurakenteiden turvallisuus				
Tyyppi	Valmius	Kuvaus		
Yhteistyö				
Tyyppi	Valmius	Kuvaus		
Muu kuin virkistys- ja retkeilykäyttöä palveleva rakennuskanta				
Kohde (nimi)		Omistaja	Kpl	Kuvaus
YSA-alueet ja muut yksityisessä omistuksessa oleva alueet				

19 Resurssit

Selite	Lomakkeella määritellään toiminnan suunnittelun pohjaksi hoito- ja käyttösuunnitelman toteutuksen kerta- ja jatkuvaluonteiset kustannukset. Lisäksi määritellään muut alueen hoitoon ja hallintoon liittyvät kustannukset, mikä tukee hoito- ja käyttösuunnitelman kytkemistä vuotuisen toiminnan suunnitteluun. Hoito- ja käyttösuunnitelman toteutuksen kustannuksista vastaa lähinnä Metsähallitus. Mikäli suunnitelmaan kirjataan muita tahoja, kuten ELY-keskusta tai kuntaa koskevia sitoumuksia, myös niiden kustannukset esitetään lomakkeella.		
Vuosi, jonka kustannustasoon arviot perustuvat			
	Jatkuvaluonteiset kulut €/vuosi	Kertaluonteiset menot €	Lisätietoja
Rakennelmat		35 000	Sammakkotammen parkkipaikan laajennus sekä huussin uusiminen.
Rakennelmat		5 000	Veneenylityspaikan veneet
Reitit		90 000	Reittien kestäväointiä vuosien 2026–2027 aikana.
Virkistyskäyttö yhteensä		130 000	
Ennallistaminen	2 000	500 000	Erityisesti soiden ja purojen kunnostuksia mutta myös metsän polttoa. Jatkuva luonteisena Tiilikan aution niiton ylläpito. Luvut ovat toteutuskuluja, eivät pidä sisällään henkilöstökuluja.
Luonnonsuojelu yhteensä	2 000	500 000	
Suojelualueen perustaminen ja merkintä		150 000	Laajennusalueen merkintä maastoon
Muut kulut	30 000		Vuosittaiset ylläpitokulut sisältäen huoltosopimus ja muut ylläpitokulut.
Hallinto- ja muut kulut yhteensä	30 000	150 000	
Kaikki yhteensä	32 000	780 000	Kaikki kustannukset yhteensä suunnitelmakaudella (15 vuotta) €
			1 260 000

20 Vaikutusten arviointi

Selite	Lomakkeella kuvataan toimenpiteiden vaikutukset, toimenpiteisiin sisältyvät riskit ja riskien torjunta.
---------------	---

Vaikutukset Natura 2000-suojeluperusteisiin

Suunnitelmassa asetettujen tavoitteiden ja toimenpiteiden vaikutukset luontodirektiivin luontotyyppeihin ja lajeihin on arvioitu suunnitelmaa laadittaessa ja ne on kuvailtu erikseen jokaisen toimenpiteen kohdalla, jos on arvioitu, että mahdollisia vaikutuksia direktiiviarvoihin tai muihin suojeluperusteisiin arvoihin saattaisi syntyä. Vaikutuksia on myös kuvattu siinä tapauksessa, että on haluttu selkiyttää toimenpiteiden tarpeellisuutta ja vaikutuksia tarkemmin, vaikka kyseessä ei olisikaan suojeluperuste tai direktiiviarvo. Suunnitelman tarkoituksena on kohdealueen luonnonarvojen ja lajiston elinolosuhteiden turvaaminen ja parantaminen, joten siihen ei lähtökohtaisesti olla sisällytetty toimenpiteitä, jotka heikentäisivät kohteen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja.

Suunnittelualue kytkeytyy Ylä-Karjalan ja Kainuun metsä ja suokokonaisuuksiin. Valtimon suojelualueet yhdessä Tiilikan ja siitä jatkuvan ketjun Sonkajärven soiden kautta Talaskankaalle muodostavat merkittävän luonnontilaisten alueiden kokonaisuuden. Jokaisella suunnittelualueen osakohteella yhtenä keskeisenä suojeluperusteena on joku suoluontotyypeistä. Alueet muodostavat taajaan ojitetuissa Ylä-Savon ja Ylä-Karjalan alueilla erittäin laajan luonnontilaisten edustavien soiden, metsien ja vesien kokonaisuuden.

Esitetyillä toimenpiteillä ei arvioida olevan haitallisia vaikutuksia Tiilikjärven kansallispuistolla sijaitseviin neljään Natura 2000-alueeseen (Haravalehto, Löytynsuo-Maamonsuon alue, Pumpulikirkko ja Tiilikan alue) ja niiden suojeluperusteisiin eikä luonnonsuojelulain (9/2023) 35 § mukaista Natura-vaikutusten arviointia ole katsottu tarpeelliseksi.

Esitetyt toimenpiteet edistävät luontotyyppien ja lajien säilymistä sekä estävät niiden tilan heikkenemistä ja niihin kohdistuvia haitallisia vaikutuksia. Suunnitellut hoitotoimenpiteet parantavat myös puistoa laajemman valuma-alueen vesien tilaa pitkällä aikavälillä. Merkittäviä lisäyksiä palveluvarustukseen tai reitteihin ei ole suunnitelman linjauksissa tulossa vähäisten resurssien takia. Suunnitelman uudet vyöhykkeet sijoittuvat jo vakiintuneiden palveluvarustuskokonaisuuksien ympärille ja uudet, reittejä mahdollistavat vyöhykkeet ovat ensisijaisesti suunniteltu talvikäyttönäkökulmasta. Mahdollisten uusien reittien osalta hyödynnetään olemassa olevaa polkuverkostoa Natura-arvojen heikentämisen minimoimiseksi. Mahdollinen lisärakentaminen suunnitellaan tarkemmin toimenpidesuunnittelussa, minkä yhteydessä arvioidaan myös vaikutuksia Natura-alueen suojeluperusteisiin ja suunnitelmista pyydetään lausunto tarvittaessa vastaavalta viranomaiselta. Hoito- ja käyttösuunnitelman välitarkastelu tehdään 5–6 vuoden päästä suunnitelman hyväksymisestä. Siinä arvioidaan suunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumista kestävyiden ja mahdollisten olosuhteiden muutosten näkökulmasta. Tässä yhteydessä päätetään myös suunnitelman päivittämisestä kokonaan tai osittain seuraavan 10–15 vuoden kuluttua.

Yhteenveto suunnitelman vaikutuksista

Suunnitelman toteuttamisella on pääosin myönteisiä ekologisia, sosiaalisia ja taloudellisia vaikutuksia. Ekologiset vaikutukset kohdistuvat luontotyyppien ja lajiston tilan paranemiseen luonnonhoito- ja ennallistamistoimien sekä käytön ohjauksen kautta. Metsien, soiden ja vesiluontotyyppien tila paranee. Nopeasti positiivisia muutoksia nähdään erityisesti puustoisissa soissa ja pienissä puroissa ja pitkällä aikavälillä isommissa vesiluontotyypeissä. Direktiivilajien sekä uhanalaisten lajien ja metsäpeuran elinympäristöjen laatu ja jatkuvuus paranevat. Mahdollisia haitallisia vaikutuksia ehkäistään huolellisella suunnittelulla ja toteutuksen aikaisella valvonnalla, ajantasaisen luonto- ja lajistotiedon hyödyntämisellä sekä vaikutusten seurannalla.

Sosiaaliset vaikutukset ovat pääosin myönteisiä. Virkistyskäyttöä, liikkumista ja palvelurakenteita koskevat toimenpiteet parantavat kävijöiden turvallisuutta, ohjaavat käyttöä tarkoituksenmukaisille alueille ja tukevat myönteistä luontosuhdetta sekä ymmärrystä suojelutavoitteista. Opastus, viestintä ja järjestyssäännön toimeenpano edistävät vastuullista toimintaa ja eri käyttömuotojen yhteensovittamista. Kulttuuriperintökohteiden tunnistaminen, kunnossapito ja seuranta tukevat alueen kulttuurihistoriallisten arvojen säilymistä ja niiden hahmottamista osana kansallispuistokokemusta.

Taloudelliset vaikutukset ovat kokonaisuutena hallittuja ja osin myönteisiä. Suunnitelma luo edellytyksiä kestäväälle luontomatkailulle ja paikallistaloudelle yhteistyö- ja käyttöoikeussopimusten sekä palvelurakenteiden hallitun kehittämisen kautta. Toimenpiteillä ehkäistään ennakoivasti korkeampia kustannuksia, joita aiheutuisi luonto- ja kulttuuriarvojen heikkenemisestä, rakenteiden vaurioitumisesta tai hallitsemattomasta kävijäpaineesta. Suunnitelma tukee eri käyttömuotojen tasapainoista kehittämistä ja kansallispuiston pitkän aikavälin kestäväää käyttöä.

Ilmastonmuutoksen hillintä ja muutokseen sopeutuminen

Lajien suojelu ja luonnonhoito- ja ennallistamistoimet tukevat tulevaisuudessa ilmastonmuutokseen sopeutumista. Toimet pyritään kohdentamaan ja toteuttamaan niin, että ne edistävät erityisesti luonnon monimuotoisuutta, jonka kautta vaikutukset näkyvät positiivisesti myös ilmastonmuutokseen sopeutumisessa. Soiden ennallistamisella tiedetään olevan ristiriitaisia vaikutuksia hiilen sidonnan ja metaanin vapautumisessa. Soiden ennallistaminen palauttaa suon vedenpinnan tason ja ennallistumisen alkuvaiheessa uudestaan kasvittuvat suot tiedetään olevan pääosin hiiltä sitovia elementtejä. Ennallistamisen ja soiden prosesseihin liittyvää ilmastonmuutostutkimusta tehdään jatkuvasti ja osana töiden kehittämistä ja vaikutusten arviointia tätä tutkimuskenttää seurataan aktiivisesti. Tarvittaessa tieto ohjaa myös toimintaamme. Suunnittelutöissä varaudutaan ilmastonmuutoksen laajempaan huomioimiseen Luontopalveluissa. Ennallistamis- ja luonnonhoitotoimet ovat kuitenkin ensisijaisesti luonnon monimuotoisuutta turvaavia toimenpiteitä, joka on vahvasti linkittynyt ilmastonmuutokseen.

Elinympäristöjen ja luontotyyppien kytkeytyneisyys on tulevaisuudessa aiempaa tärkeämpää luonnon monimuotoisuuden turvaamisen kannalta. Kytkeytyneisyyttä pyritään parantamaan sekä valuma-alue suunnittelulla, että Priodiversity Life hankkeessa tehtävällä yhteistyöllä sekä maakunnallisella suunnittelun ja luontoarvojen turvaamisen kohdentamisella (maakunnalliset lumo-ohjelmat ja luonnon monimuotoisuuskeskittymät). Edunvalvonnalla turvataan kansallispuiston kytkeytyneisyyttä ympäröiviin suojelualueisiin ja näin pyritään mahdollistamaan lajien selviytyminen. Joustavilla suojelu- ja hoitotoimilla varaudutaan alueen muuttuviin olosuhteisiin. Konkreettisia suojelutoimia tehdään mm. ennallistamalla soita, luontotyypppejä ja poistamalla haitallisia vieraslajeja.

Ilmastonmuutoksen aikaansaamat vaihtelut lumi- ja jäätälanteessa vaikuttavat virkistyskäytön suunnitteluun. Reittien ja rakenteiden kunnostuksessa ja rakentamisessa käytetään ratkaisuja, jotka ovat pitkäikäisiä ja kestäviä sekä siten myös ilmastoystävällisiä. Taukopaikkojen päivityksessä huomioidaan Ilmastoviisaan taukopaikan käsikirja (18). Muuttuviin olosuhteisiin sopeutuvia käytön ohjauksen ja huollon ratkaisuja pyritään ottamaan puistossa käyttöön. Esimerkiksi kulttuuriperintökohteiden rakennukset ja rakenteet voivat kärsiä ilmastonmuutoksen vaikutuksista, mistä syystä rakennusten ympäristöt tulisi pyrkiä pitämään avoimina. Ilmastonmuutoksen hillintään ja sopeutumiseen liittyvän tutkimustiedon ja teknologian kehityksen seuranta ja huomiointi toiminnan kehittämisessä on tärkeää.

Ilmastonmuutoksen vaikutuksiin alueella pyritään vastaamaan myös asiakas- ja sidosryhmäviestinnän keinoin. Kansallispuistossa toimitaan Metsähallituksen ilmasto-ohjelman mukaisesti. Ohjelma auttaa hillitsemään ilmastonmuutosta ja varautumaan ilmastonmuutoksen myötä muuttuviin olosuhteisiin sekä luonnossa että taloudellisessa ja sosiaalisessa toimintaympäristössä.

Tavoite: Kansallispuistoa hyödyntävät matkailuyrittäjät toimivat alueella kestävän luontomatkailun periaatteiden mukaisesti. Yhteistyö- ja käyttöoikeussopimukset ovat kunnossa.						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekolo- ginen	Sosiaa- linen	Talou- dellinen	Vaikutus direktiivi- arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Uudistavan luontomatkailun mahdollistaminen. Uudistavan luontomatkailun mahdollistamisella pyritään tukemaan matkailuyritysten tuotekehitystä. Peruseriaatteena on, että alue jää käynnin jälkeen parempaan kuntoon, kuin se oli kävijöiden tullessa. Uudistavalla luontomatkailulla pystyvät matkailuyrittäjä vastaamaan kestävän matkailun kysymyksiin ja lisäämään kävijöiden luontotietoutta. Mahdolliset työkohteet ja tehtävät sovitaan erikseen matkailuyrityksen ja Metsähallituksen kesken.	Uudistavan matkailun peruseriaatteena on, että alue jää käynnin jälkeen parempaan kuntoon, kuin se oli ennen käyntiä. Parhaimmillaan uudistavalla luontomatkailulla voi olla positiivinen vaikutus myös resurssien kannalta, kun tiettyjä tehtäviä voidaan hoitaa uudistava matkailun kautta. Uudistavan matkailun ja talkootyön kehittäminen yhdessä parantavat erilaisten alueen hoitoon liittyvien mahdollisuuksien hyödyntämistä.	x	x	x	Mahdollinen vaikutus	Mikäli matkailuyrityksille ei pystytä tarjoamaan hyvää uudistavan matkailun konseptia, voidaan joutua ratkomaan yritysten ehdotuksia tapaus kerrallaan, mikä ei ole kannattavaa resurssien eikä luontoarvojen säilymisen kannalta.
Yhteistyö-, käyttöoikeus- sekä vuokrasopimukset. Alueella toimivilla ja toiminnassa kansallispuistoon tukeutuvilla matkailuyrityksillä on voimassa olevat Metsähallituksen luontomatkailun yhteistyösopimukset, käyttöoikeussopimukset sekä mahdolliset vuokrasopimukset.	Sopimusten avulla tavoitetaan yhdenvertaisesti matkailuyritykset. Heidät sitoutetaan kestävän matkailun periaatteisiin ja alueen sääntöihin.	x	x			Riskinä on, että matkailuyrittäjät ilman sopimusta voivat tietämättömyyttään aiheuttaa vahinkoa suojeluarvoille sekä paheksuntaa muiden kävijöiden ja matkailuyritysten parissa.
Tavoite: Kansallispuiston aktiviteetit ja tapahtumat tukevat kansallispuiston luonnetta ja sopivat erämaiseen Tiilikjärven kansallispuistoon.						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekolo- ginen	Sosiaa- linen	Talou- dellinen	Vaikutus direktiivi- arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Kansallispuiston palvelut mahdollistavat patikoinnin.. Kansallispuiston palvelut mahdollistavat helpot päiväretket sekä pidempiä ja palveluvarustukseen tukeutuvia pidempikestoisia vaelluksia.						
Linjaukset pyöräilyyn liittyen.. Kansallispuiston merkityillä reiteillä ja teillä saa pyöräillä jokaisenoikeudella, mutta sitä varten ei rakenneta reittejä.	Polkupyöräilyn osuus Tiilikjärven kansallispuistossa on suhteellisen pientä, eikä täten nähdä tarpeelliseksi osoittaa sille erikseen reittejä mutta polkupyöräilyä ei myöskään erikseen korosteta kansallispuiston aktiviteettien					Pyöräilyn lisääntyminen voisi aiheuttaa kulumaa maastossa. Mikäli pyöräily lisääntyisi huomattavasti siten, että se kuluttaisi suojeluarvoja ryhdytään vaadittaviin toimenpiteisiin, jotta pyöräily mahdollisesti kielletään tai ohjataan muille soveltuvimmille reiteille

Järjestyssäännöllä kielletään Pumpulikirkon reitillä pyöräily.	kuvauksissa. Polkupyöräily kielletään kokonaan Pumpulikirkon reitillä luontoarvojen turvaamisen takia.					
Lupien käsittely huomioi käyttäjät, asukkaat, suojeluarvot ja kumuloituvat vaikutukset.. Lupien käsittelyssä huomioidaan muut käyttäjät, paikalliset asukkaat, suojeluarvot, herkat ajankohdat sekä kumuloituvat vaikutukset. Myös puistossa tapahtuvaan tutkimustoimintaan tarvitaan yleensä tutkimuslupa. Lisäksi liikkumiseen rajoituksilla, luonnonpuistoissa ja alueilla, joilla on mairinnousukielto, tarvitaan lupa. Tutkimuslupa voidaan myöntää silloin, kun tutkimuksesta ei ole haittaa lajeille, elinympäristöille, suojelualueen hoidolle ja muulle käytölle. Luvan myöntäminen edellyttää asianmukaista tutkimussuunnitelmaa, joka on liitettävä lupahakemukseen. Lupakäsittelyä edistetään myös herkkien luontoarvojen vyöhykkeillä sekä niiden kirjauksilla, jolloin käsittelijöiden on helpompi hahmottaa puistossa erityistä huomiota vaativia alueita.	Tapahtumaluvilla turvataan alueen suojeluarvot.	x				Riskinä on, että tapahtumajärjestäjät eivät tiedosta tapahtumaluvan pakollisuutta. Tätä torjutaan selkeällä viestinnällä.
Lyhytaikainen leiriytyminen sallittu erikseen osoitetuilla leiriytymisalueilla. Leiriytyminen on lyhytaikaisesti sallittua karttaan merkityillä leiriytymisalueilla. Leiriytyminen sisältää telttojen, riippumattojen ja puutelttojen käytön. Leiriytymisalueiden rajausta osoitetaan maastossa ja kerrotaan myös toimenpiteen perustelut kävijöille, jotka perustuvat suojeluarvojen suojeluun. Leiriytyminen on myös sallittua Uiton kämpän pihapiirissa Uiton kämpän vuokranneille vuokra-ajalla. Tieto lyhytaikaisesta leiriytymisestä tulee lisätä luontoon.fi sivuille Uiton kämpän tietoihin sekä eräluvut.fi sivuille kämpän vuokrauksen yhteyteen.	Rajauksen avulla leiriytymistä voidaan kohdentaa ja rajata tietyille alueelle, jossa sen haitta luontoarvoille on mahdollisimman pieni.	x				Riskinä on, että kävijät eivät noudata rajausta, jolloin leiriytyisestä voi aiheutua haittaa suojeluarvoille. Tätä torjutaan viestinnällä, jossa tuodaan ilmi perustelut rajauksille. Uiton kämpän pihapiirissa on riskinä, että muitakin kävijöitä leiriytyy pihapiirissa. Riskiä torjutaan ensisijaisesti sillä, että maastoon ei viedä erillisiä kylttejä siitä, että leiriytyminen on sallittua kämpän vuokranneille. Tieto leiriytymisestä löytyy vuokrauksen yhteydessä, jolloin se saavuttaa ne henkilöt, joita tieto palvelee.

Talviaktiviteettien edistäminen. Tiilikan hiihto -tapahtuman järjestäminen mahdollistetaan myös tulevaisuudessa. Retkeily- ja luontomatkailuvyöhykkeelle, Sammakkotammi-Metsäkartano-välille voidaan merkitä monikäyttöura lumipeitteiselle ajalle.	Mahdollinen reitti toteutetaan luontoarvot huomioiden. Talvireitti on pysyvää sulanmaan aikaista reittiä luontoarvoja paremmin turvaava, kun lumi suojaa maaston kulumiselta. Kansallispuiston kaakkoinen laajennusalue ja siihen suunniteltu retkeily- ja luontomatkailuvyöhyke kulkee suurimmaksi osin entisessä talousmetsässä, alueen herkkimät luontoarvokohteet on erikseen merkitty suunnitelmaan herkkien luontoarvojen vyöhykkeen ja niille on annettu erilliset määräykset tarkemmalle suunnittelulle. Mahdolliset vaikutukset luontoarvoihin ja Natura-alueen suojeluperusteena oleviin lajeihin ja luontotyyppisiin ehkäistään huolellisella ennakkosuunnittelulla toimenpidesuunnitelmien laatimisessa ja toteutuksen eri vaiheissa. Sijoittelussa konsultoidaan luonnonsuojelun asiantuntijoita ja hyödynnetään laji- ja luontotyyppitietoa sekä tarvittaessa tehdään alueelle uusia kartoituksia.		x			Riskinä voi olla, että reitin pohjaa käytetään sulan maanaikana luvattomasti ja siitä aiheutuu kulumista maastoon. Huolellinen viestintä ja käytön ohjaus estävät näitä.
---	--	--	---	--	--	--

Tavoite: Kansallispuiston kävijä mieltää kansallispuiston suojelualueena, ymmärtää sen arvot, suhtautuu myönteisesti luonnon ja kulttuuriperinnön suojeluun sekä ymmärtää perustelut kulun ohjaukselle. Kävijä tuntee kansallispuiston säännöt ja toimii kansallispuistossa vastuullisesti sääntöjä noudattaen sekä luonto- ja kulttuuriperintöarvot huomioiden.

Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekolo- ginen	Sosiaa- linen	Talou- dellinen	Vaikutus direktiivi- arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Ajantasainen luontoon.fi. Luontoon.fi:n avulla kerrotaan alueen luonnosta, kulttuuriperinnöstä ja reiteistä sekä niiden rakenteista. Sen avulla tiedotetaan myös ajankohtaisista muutoksista, kunnostustöistä jne.						
Ajantasaiset opasteet. Ajantasaisten opasteiden, viittojen sekä reittimerkintöjen avulla kerrotaan, että ollaan luonnonsuojelualueella sekä alueen säännöistä ja suojeluarvoista. Opasteiden avulla mahdollistetaan turvallinen kansallispuistokokemus ja vastuullinen toiminta.	Ajantasaisilla maasto-opasteilla mahdollistetaan vastuullinen retkeily ja turvallinen käyntikokemus ja mahdollistetaan alueen entistä parempi suojelu.	x				Riskinä on, että resurssien puute estää oikea-aikaiset maasto-opastetyöt.
Järjestyssääntö. Järjestyssäännöstä ja liikkumisrajoituksista viestitään monikanavaisesti.	Järjestyssääntöä noudattamalla turvataan suojeluarvoja.	x				Riskinä on, että kävijät eivät tiedosta olevansa luonnonsuojelualueella, jossa toimintaa ohjaa järjestyssääntö. Torjutaan viestinnällä.
Rajoitusalueen merkinnät maastoon. Rajoitusosilla merkitään selkeästi missä on luvallista liikkua sekä rantautua.	Toimenpiteellä on positiivinen vaikutus, sillä se ohjaa kävijöitä kulkemaan erikseen määritetyille alueille niin että suojeluarvoja voidaan varjella.	x				Mikäli toimenpidettä ei toteutettaisi on riskinä se, että kävijät kulkevat alueilla, jossa kulku on kiellettyä ja saattavat näin tietämättään aiheuttaa vahinkoa suojeluarvoille. Riskiä torjutaan riittävillä resursseilla, jotta merkinnät saadaan toteutettua mahdollisimman nopeasti.

Tavoite: Palvelurakenteet ja reitit ohjaavat virkistyskäyttöä ja luontomatkailua siten, että alueen luonto- ja kulttuuriperintöarvot säilyvät. Niiden laatu ja määrä ovat oikein mitoitettuja, suunnattuja ja sijoitettuja luonto- ja kulttuuriperintöarvot, eri kohderyhmät, yhdenvertaisuus, turvallisuus, ilmastomuutos ja valtakunnallinen priorisointi huomioiden.						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologinen	Sosiaalinen	Taloudellinen	Vaikutus direktiivi-arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Esteettömissä palveluissa tavoitellaan toiminnallisia kokonaisuuksia. Esteettömissä palveluissa tavoitellaan toiminnallisia kokonaisuuksia. Esteettömien palveluiden ja reittien rakentamiseen sekä merkitsemiseen tehdään erilliset toimenpidesuunnitelmat, joissa tarkastellaan yksityiskohdat.	Esteettömät palvelut lisäävät yhdenvertaisuutta laajentamalla käyttäjäkuntaa.		x			Ei muodostu eheitä toiminnallisia kokonaisuuksia ja palvelut jäävät vajavaisiksi. Riskiä torjutaan kattavalla tarvearvioinnilla ja hyvällä suunnittelulla.
Kulun ohjausta Pumpulikirjon herkkien luontoarvojen vyöhykkeellä. Pumpulikirjon herkkien luontoarvojen vyöhykkeellä kävijöiden kulkua ohjataan luontoarvojen säilyttämiseksi ensisijaisesti kevyillä, mutta tarvittaessa järeämmillä rakenteilla. Paikan päällä kerrotaan perustelut kulun ohjaukselle. Kohteen käyntimäärää seurataan.	Kulkua ohjaamalla suojellaan sekä kirkon että kirkonlehtoalueen luontoarvoja. Kulkua ohjaamalla mahdollistetaan lajien palautumista jo kuluneille osille.	x				Kävijöiden käyttäytymistä seurataan aktiivisesti ja mikäli mainituilla keinoilla ei pystytä vaikuttamaan kävijöiden käyttäytymiseen voidaan vyöhykkeelle perustaa rajoitusosa.
Lajistotieto on ajantasaista, jotta reittien ja rakenteiden suunnittelu helpottuu. Lajistotietoa tarkennetaan etenkin sammalien (kuten nummirahkasammal) osalta alueilla, joissa on tunnistettu riski virkistyskäyttöpaineesta. Käyttö ohjataan toisaalle vyöhykkeiden sekä maastossa olevien rajausten avulla, siellä missä tunnistetaan mahdollisia ristiriitoja.	Seurantatietoja käytetään lajien uhanalaisuusarvioinnissa, ilmastomuutoksen ja muiden ympäristövaikutusten arvioinnissa sekä lajiesiintymien mahdollisten turvaamistoimien suunnittelussa. Jotkut lajit, kuten nummirahkasammal, hyötyvät maltillisesta kulutuksesta ja tämän takia on erityisen tärkeää, että kulkua rajaavien toimenpiteiden vaikutuksia seurataan ja ryhdytään pikaisiin toimenpiteisiin, mikäli liiallista kulutuspainetta on havaittavissa lajiesiintymäpaikalla. Ajantasaiset tiedot lajiesiintymistä ja niiden kehityksestä mahdollistavat riittävän nopean reagoinnin tarvittaessa.					Seurantaan tarvittavien resurssien riittävyys tulee turvata. Seurattavien lajien ja niiden esiintymien määrä ei ole mahdollisesti suuri, joskin vaatii runsaasti eri eläinryhmien osaamista. Ongelmana on ollut myös asiantuntijoiden saatavuus tiettyjen eläinryhmien inventointeihin, mikä pyritään ratkaisemaan valtakunnallisella laji- ja luontotyyppitiedon keruun puitesopimusjärjestelyillä. Nummirahkasammaleelle sopiva kulutuspainetta on vaikeaa määrittää etukäteen. On mahdollista, että virkistyskäyttöä rajaavat toimenpiteet vähentävät nykyistä kulutusta mikä altistaa esiintymän mahdolliselle umpeenkasvulle. Riskiä torjutaan säännöllisellä seurannalla.
Luontotieto on ajantasaista, jotta reittien ja rakenteiden suunnittelu helpottuu. Luontotyyppien osalta pienialaista kulumista on havaittu. Reittien suunnittelua ja rakenteita kohdistetaan siten, että niistä aiheutuu mahdollisimman vähän haittaa luontotyypeille. Luontotietoa pidetään ajantasaisena, jotta eri	Tietoja käytetään luontotyyppien suojelutason arvioinnissa, uhanalaisuusarvioinnissa, ilmastomuutoksen ja muiden ympäristövaikutusten arvioinnissa sekä luontotyyppien mahdollisten turvaamistoimien suunnittelussa. Ajantasaiset tiedot luontotyypeistä ja niiden kehityksestä mahdollistavat riittävän nopean reagoinnin tarvittaessa, mikäli palvelurakenteet eivät riittävässä määrin suojaa luontoarvoja.					Ajantasaisen tiedon puuttuminen antaa harhaanjohtavan kuvan luontotyyppien pinta-alasta, tilasta ja mahdollisista toimenpidetarpeista, mikä vääristää arvioita ja saattaa heikentää joidenkin luontotyyppien tilaa. Riskiä pyritään torjumaan riittävällä resurssoinnilla, joka mahdollistaa inventoinnit sekä ajantasaisen tiedon, jotta reittien ja rakenteiden suunnittelu on helpompaa.

tavoitteiden yhteensovittaminen on helppoa.						
Palveluvarustuksen purkaminen. Palveluvarustuksen purkaminen on mahdollista kohteilla, joiden katsotaan istuvan huonosti kansallispuiston palvelutarjontaan, ylläpito käyttöasteeseen suhteutettuna on kallista tai mikäli palveluvarustus uhkaa suojeluarvoja.	Vaikutukset suojeluarvoihin ja hoitokustannuksiin ovat positiivisia. Retkeilijät voivat harmistua tutun palvelun poistumisesta.	x	x	x		
Pysäköintialueiden oikea mitoitus ja ylläpito. Pysäköintialueiden laajentaminen ja uusien perustaminen on tarvittaessa mahdollista. Niiden laajuus mitoitetaan arvioitun käyttöasteeseen. Esteettömien palveluiden yhteydessä varmistetaan myös esteetön pysäköinti. Uusista pysäköintialueista sekä niiden laajennuksista tehdään tarkemmat toimenpidesuunnitelmat ennen niiden toteuttamista. Suunnittelussa huomioidaan alueen suojeluarvot. Toimenpidesuunnitelmista tiedotetaan alueellisia lupa- ja valvontavirastoja ja tarvittaessa pyydetään lausunto suunnitelmien vaikutuksista Natura-alueeseen.	Pysäköintipaikkojen laajentamisella sekä tarvittaessa uusilla pysäköintipaikoilla lisätään asiakasturvallisuutta ja asiakastytyväisyyttä. Mahdolliset vaikutukset luontoarvoihin ja Natura-alueen suojeluperusteena oleviin lajeihin ja luontotyypeihin ehkäistään huolellisella ennakkosuunnittelulla toimenpidesuunnitelmien laatimisessa ja toteutuksen eri vaiheissa. Suunnittelussa konsultoidaan luonnonsuojelun asiantuntijoita ja hyödynnetään laji- ja luontotyyppitietoa sekä tarvittaessa tehdään alueelle uusia kartoituksia.	x	x			Puutteellinen suunnittelu, jota torjutaan kattavalla luonnonsuojeluasiantuntijoiden osallistamisella.
Reittien ja rakenteiden vaikutuksia luontotyypeihin ja lajeihin seurataan. Reittien ja rakenteiden vaikutuksia luontotyypeihin seurataan esiintymien turvaamiseksi.	Kartoitetaan retkeilyreittien ja -rakenteiden läheisyydessä olevat suojeltavien lajien esiintymät ja laaditaan tarvittavat suunnitelmat ja toimenpiteet lajiesiintymien turvaamiseksi. Kartoituksen avulla tunnistetaan ne alueet ja paikat, joissa suojeltavien lajien esiintymät sijoittuvat retkeilyreittien ja -rakenteiden välittömään läheisyyteen, ja suunnitellaan tarvittavat toimenpiteet esiintymien säilyttämiseksi					Lajiesiintymiä suojaavien toimenpiteiden tekemättä jättäminen voi aiheuttaa esiintymien taantumisia ja häviämisiä. Myös toimenpiteiden riittämättömyys voi olla riskitekijä. Reitin sijaintiin liittyvistä syistä joillakin paikoilla ei ehkä ole mahdollista suojata lajiesiintymiä parhaalla mahdollisella tavalla, eikä reittiä ole mahdollista linjata muualle.
Reittien kestäväointi erillisten vuosisuunnitelmien mukaan. Reittien kestäväointiä ja herkästi kuluvien kohteiden kunnostamista voidaan tehdä erillisten vuosisuunnitelmien mukaan.	Reittien kestäväöllillä estetään polkujen leviämistä ympäristöön ja suojataan täten alueen luonto- ja kulttuuriperintöarvoja.	x	x			Taloudellinen tilanne ei mahdollista kestäväointiä. Polut leviävät ja aiheuttavat ylimääräistä kulumaa lajistolle sekä kulttuuriperintöarvoille. Huonokuntoiset pitkokset ovat sekä asiakasturvallisuus- että luontoarvoriski. Riskiä torjutaan riittävällä resurssoinnilla, seurannalla ja suunnittelulla.
Selvitys rakenteista, jotka eivät ole Metsähallituksen omaisuutta. Laajennusosalla on rakenteita, jotka eivät ole Metsähallituksen omaisuutta: Haravapuron laavu ja	Toimenpiteen avulla selkeytetään palveluiden omistajuus, niiden tarpeellisuus ja niihin liittyvät velvoitteet.		x	x		

päivätupa, Haravapuron reitin rakenteet sekä Yrttisuon laavu. Pankalammen laavun omistajaa ei tiedetä. Selvityksen myötä Metsähallituksen omistukseen päätyvät ja kansallispuiston palveluihin soveltuvat rakenteet liitetään osaksi kansallispuiston palveluita erikseen sovittavilla sopimuksilla.						
Taukopaikkojen käyttö ja haltijuus. Taukopaikat ovat lähtökohtaisesti kaikille avoimia ja ilmaisia, mutta niitä voidaan muuntaa perustelluista syistä varattavaksi taukopaikaksi. Niiden haltijuus ja ylläpito on harkintaa käyttäen mahdollista luovuttaa sopimuksella ulkopuoliselle taholle.						
Tiilikjärven Pohjoisniemen veneenlaskupaikan asiakasturvallisuuden parantaminen. Asiakasturvallisuuden lisäämiseksi pyritään parantamaan Pohjoisniemen veneenlaskupaikkaa paremmin vastaamaan Pelastuslaitoksen tarpeita.	Toimenpide parantaa asiakasturvallisuutta ja sen mahdolliset vaikutukset luontoarvoihin ja Natura-alueen suojeluperusteena oleviin lajeihin ja luontotyypeihin ehkäistään huolellisella ennakkosuunnittelulla toimenpidesuunnitelmien laatimisessa ja toteutuksen eri vaiheissa. Sijoittelussa tehdään alueelle uusia kartoituksia ja konsultoidaan luonnonsuojelun asiantuntijoita ja hyödynnetään laji- ja luontotyyppitietoa. Toimenpide vähentää Kalmoniemen kävijäpainetta ja turvaa kulttuuriperintöarvoja.	x	x			Riskinä on, että veneenlaskupaikan toteutuksessa ei riittävästi huomioida luontoarvoja. Torjutaan hyvällä toimenpidesuunnittelulla, huolellisella toteutuksella ja hyvällä viestinnällä.
Uiton kämpän ylläpito. Luontopalvelut ylläpitää Uiton kämppää virkistys- ja luontomatkailukäytössä kulttuuriperintöarvot huomioiden. Kohdetta voidaan vuokrata lyhytaikaisesti yksityiskäyttöön tai vuokrata ulkopuoliselle toimijalle kansallispuiston luonteeseen sopivaan virkistys- ja luontomatkailukäyttöön.						
Uusien reittien ja rakenteiden perustaminen resurssien puitteissa. Uusia merkittyjä reittejä voidaan perustaa ensisijaisesti retkeily- ja luontomatkailuvyöhykkeille, mikäli resurssit sen mahdollistavat ja Metsähallituksen valtakunnallinen priorisointi tukee ajatusta mahdollistaen laajennusosan	Mahdolliset vaikutukset luontoarvoihin ja Natura-alueen suojeluperusteena oleviin lajeihin ja luontotyypeihin ehkäistään huolellisella ennakkosuunnittelulla toimenpidesuunnitelmien laatimisessa ja toteutuksen eri vaiheissa. Sijoittelussa konsultoidaan luonnonsuojelun asiantuntijoita ja hyödynnetään laji- ja luontotyyppitietoa sekä tarvittaessa tehdään alueelle uusia kartoituksia.	x	x	x		Riittämätön tarvearvointi johtaa reittien perustamiseen, joiden ylläpitoon ei ole resursseja. Riittämätön toimenpidesuunnittelu johtaa suojelevarvojen heikkenemiseen. Torjutaan kattavalla tarvearvioinnilla sekä toimenpidesuunnitelmalla.

yhdistämisen vanhempaan kansallispuiston osaan. Määräaikaisten reittien perustaminen on mahdollista esimerkiksi metsäpeuran totutustarhan lähettyville. Reittien linjaukset tarkastellaan erillisissä toimenpidesuunnitelmissa, joissa huomioidaan suojeluarvot. Kohteiden huoltoa varten voidaan tarvittaessa tehdä suojeluarvot huomioiden uusia kesä- tai talviaikaisia huoltoreittejä. Uusia rakenteita voidaan sijoittaa kävijäpaineen ohjaamiseksi, palveluiden parantamiseksi tai asiakasturvallisuuden lisäämiseksi retkeily- ja luontomatkailuvyöhykkeillä Kosevan retkeily- ja luontomatkailuvyöhykkeelle.						
Varattava leiriytymisalue. Kansallispuistoon voidaan perustaa uusi varattava leiriytymisalue ryhmille. Varattava leiriytymisalue palvelurakenteineen mahdollistaa erämaiset puitteet ryhmille ja yrityskäytölle laajemmat palvelut. Uudesta leiriytymisalueesta tehdään tarkempi toimenpidesuunnitelma ennen sen toteuttamista. Suunnittelussa huomioidaan alueen suojeluarvot.	Leiriytymisalueen perustaminen saattaa vaikuttaa lajistoon, mutta vähentää painetta nykyisiltä leiriytymisalueilta. Mahdolliset vaikutukset luontoarvoihin ja Natura-alueen suojeluperusteena oleviin lajeihin ja luontotyypeihin ehkäistään huolellisella ennakkosuunnittelulla toimenpidesuunnitelmien laatimisessa ja toteutuksen eri vaiheissa. Sijoittelussa konsultoidaan luonnonsuojelun asiantuntijoita ja hyödynnetään laji- ja luontotyyppitietoa sekä tarvittaessa tehdään alueelle uusia kartoituksia. Paikallistaloudelliset vaikutukset ovat positiiviset.	x	x	x		Tarvearviointi ja toimenpidesuunnitelma ei ole kattava. Riskiä torjutaan riittävällä asiakas- ja kysyntätiedolla sekä ajantasaisella paikka- ja lajistotiedolla. Riskinä on myös riittämätön yritysten osallistaminen. Tätä torjutaan osallistamalla tunnistettuja paikallisia yrityksiä suunnitteluvaiheessa.
Veneenylityspaikan siirto Tiilikjärvellä. Tiilikjärvellä veneilypaikan tai lossin siirtoa selvitetään veneiden jatkuvan rikkoutumisen ehkäisemiseksi ja valtakunnallisesti arvokkaan kalmistoalueen kulumisen ehkäisemiseksi.	Mahdolliset vaikutukset luontoarvoihin ja Natura-alueen suojeluperusteena oleviin lajeihin ja luontotyypeihin ehkäistään huolellisella ennakkosuunnittelulla toimenpidesuunnitelmien laatimisessa ja toteutuksen eri vaiheissa. Mikäli uudelleen sijoitteluun ryhdytään, tehdään alueelle uusia kartoituksia ja konsultoidaan luonnonsuojelun asiantuntijoita ja hyödynnetään laji- ja luontotyyppitietoa. Toimenpide vähentää mahdollisesti Kalmoniemen kävijäpainetta ja turvaa kulttuuriperintöarvoja.	x	x			Mikäli veneenylityspaikkaa siirretään voi toimenpide aiheuttaa kritiikkiä nykyiseen ylityspaikkaan tottuneilla. Riskiä torjutaan perustellulla viestinnällä.
Virkistyskäytön vaikutusten seuranta. Virkistyskäytön vaikutuksia seurataan vallitsevan ohjeistuksen mukaisesti, esimerkiksi kävijälaskennan	Virkistyskäytön vaikutuksia seuraamalla voidaan todentaa virkistyskäytön vaikutuksia ympäristöön sekä kävijöiden asiakastytyväisyyteen.	x	x			Arviointia ei tehdä ja virkistys- ja matkailukäyttö aiheuttaa negatiivisia vaikutuksia alueen suojeluarvoihin tai laskee asiakastytyväisyyttä. Torjutaan noudattamalla Metsähallituksen luontopalveluiden vallitsevaa ohjeistusta virkistys- ja matkailukäytön vaikutusten seurantaan.

avulla erityisesti Pumpulikirkolla ja Haravapuron retkeily- ja luontomatkailuvyöhykkeellä.						
Yksityisten ja vuokrattavien veneiden ja kanoottien saatavuus, säilytys, käyttö ja hallinta. Veneiden ja kanoottien säilytys- ja vesillelaskupaikat sekä veneenvetopaikat määritetään rajoitusosat huomioiden. Rajoitusosalla määritetään ja merkitään maastoon rantautumispaikat. Yksityisten venepaikkojen maksullisuus määritetty Metsähallituksen yleisten linjausten mukaisesti. Vuokrattavien veneiden ja kanoottien säilyttämisestä tehdään sopimukset.	Toimenpiteet rajaavat ja määrittävät tarkemmin alueen nykyisiä käytäntöjä. Sijoittelussa, joka kohdistuu jo käytössä oleviin paikkoihin tehdään alueelle kartoituksia ja konsultoidaan luonnonsuojelun asiantuntijoita ja hyödynnetään laji- ja luontotyyppitietoa. Mahdolliset vaikutukset luontoarvoihin ja Natura-alueen suojeluperusteena oleviin lajeihin ja luontotyypeihin ehkäistään huolellisella ennakkosuunnittelulla toimenpidesuunnitelmien laatimisessa ja toteutuksen eri vaiheissa. Sijoittelussa tehdään alueelle uusia kartoituksia ja konsultoidaan luonnonsuojelun asiantuntijoita ja hyödynnetään laji- ja luontotyyppitietoa. Toimenpide vähentää Kalmoniemen kävijäpainetta ja turvaa kulttuuriperintöarvoja.	x	x			Riskinä on, että toteutuksessa ei riittävästi huomioida luontoarvoja. Torjutaan hyvällä toimenpidesuunnittelulla, huolellisella toteutuksella ja hyvällä viestinnällä.
Tavoite: Yhteistyö ja toiminta kuntien, paikallisten asukkaiden ja muiden keskeisten toimijoiden kanssa on jatkuvaa ja kansallispuiston erilaisia käyttömuotoja yhteensovittavaa.						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologinen	Sosiaalinen	Taloudellinen	Vaikutus direktiivi-arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Sidosryhmäyhteistyö. Keskeisiin yhteistyötahoihin pidetään yhteyttä resurssien mahdollistamissa rajoissa. Keskeisiä yhteistyötahoja ovat Metsäkartano ja Rautavaaran kunta, joiden kanssa yhteydenpito puistossa tapahtuvista asioista edistää myös Luontopalveluiden toimintaa. Metsäkartanolla on iso rooli retkeilijöiden viestinnässä sekä käytön ohjaamisessa ja neuvonnassa. Myös elinympäristöjen hoidon kokonaisuuden ymmärtäminen tukee LPn toimintaa. Suurin osa puistossa tehtävistä elinympäristöjen hoidosta tehdään Metsäkartanon läheisyydessä.	Hyvällä yhteistyöllä edistetään puiston suojeluarvojen vaalimista, kun sidosryhmät ovat niistä tietoisia ja pystyvät huomioimaan ne toiminnassaan.					

Tavoite: Arkeologiset kohteet ja rakennusperintökohteiden kulttuurihistorialliset arvot säilyvät						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologinen	Sosiaalinen	Taloudellinen	Vaikutus direktiivi-arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Kävijöiden ohjaaminen Kalmoniemellä. Kävijöitä ohjataan pysymään reitillä opasteilla ja kulkua ohjaavilla maapuilla. Mikäli seurannassa havaitaan kulumista, siirrytään näkyvämpään ohjaamiseen esimerkiksi matalalla naruaidalla.	Kuvatuilla toimenpiteillä saadaan ohjattua kävijöitä niin, etteivät he aiheuta kulumista arkeologisille kohteille.					Mikäli toimenpiteet jäävät toteuttamatta voivat kulttuuriperintöarvot lopullisesti tuhoutua. Tätä torjutaan seurannalla ja toimenpiteillä.
Rakennusperintökohteita ylläpidetään ja korjaukset tehdään oikea-aikaisesti. Kohteiden vuosihoito on jatkuvaa toimintaa ja tarvittavat korjaustoimet tehdään oikea-aikaisesti.			X	X		
Säännölliset kuntokatselmoinnit. Rakennusperintökohteet 0–3 v ja arkeologiset kohteet 0–10 v.. Hoidossa pidettävät arvokohteet tarkastetaan suunnitellun aikataulun mukaisesti (rakennettu kulttuuriperintö 0–3 vuoden välein ja arkeologiset kohteet 0–10 vuoden välein).	Säännöllisillä, ammattilaisten tekemillä, kuntoarvioinneilla pidetään kohteen tietoja ajantasalla ja voidaan puuttua mahdollisiin muutoksiin, jotka uhkaavat suojeluarvoja.		X			Vähenevät resurssit uhkaavat kuntoarviointien tekemistä. Selvitetään yhteistyön mahdollisuutta alueellisen vastuumuseon arkeologin kanssa VARK-kohteiden seurannan osalta
Tietoja alueen kulttuuriperintöarvoista täydennetään tarpeen mukaan inventoiden ja dokumentoiden. Tietoja alueen kulttuuriperintökohteista täydennetään tarpeen mukaan esim. reittien rakentamiseen, ennallistamiseen, luonnonhoitoon tai muihin sellaisiin toimenpiteisiin liittyen, mistä voi aiheutua riskejä kulttuuriperintökohteiden säilymiselle.	Toimenpiteiden suunnittelijat huomioivat suunnitelmissaan kulttuuriperintökohteet ja toimittavat suunnitelmat tarvittaessa hyvissä ajoin kulttuuriperinnön asiantuntijalle katsottavaksi. Tarpeelliset inventoinnit, tietojen päivitykset, suunnitelmien muutokset tai kohteisiin liittyvä luvitus tehdään oikea-aikaisesti.		X			Tietokatkokset voivat aiheuttaa suojeltujen kohteiden tuhoutumisen tai suojeluarvojen menettämisen. Toimiva ohjeistus ja työtä hyvin tukevat järjestelmät vähentävät merkittävästi riskejä.
Tavoite: Kulutukselle herkkien Natura-luontotyyppien, kuten silikaattikallioiden, harjumetsien, soiden ja luonnonmetsien edustavuus säilyy.						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologinen	Sosiaalinen	Taloudellinen	Vaikutus direktiivi-arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Tieto Natura luontotyyppien alueella sijaitsevista lajeista on ajantasaista ja kattavaa. Kartoitetaan suojeltavien lajien	Harjumetsien osalta kulutukselle herkkien paikkojen osalta käytön ohjaaminen on erittäin tärkeää. Harjuilla kulutusta myös siedetään ja se voi olla maastossa lajistoa					Lajiesiintymiä suojaavien toimenpiteiden tekemättä jättäminen voi aiheuttaa esiintymien taantumisia ja häviämisiä. Myös toimenpiteiden riittämättömyys voi olla riskitekijä. Reitin sijaintiin liittyvistä syistä joillakin paikoilla

esiintymät ja laaditaan tarvittavat suunnitelmat ja toimenpiteet lajiesiintymien turvaamiseksi. Kartoituksen avulla tunnistetaan ne alueet ja paikat, joissa suojeltavien lajien esiintymät sijoittuvat retkeilyreittien ja -rakenteiden välittömään läheisyyteen, ja suunnitellaan tarvittavat toimenpiteet esiintymien säilyttämiseksi	edistävää. Hiekkarantojen sopiva käyttö myös pitää hiekkarantoja avoimena ja estää niiden umpeenkasvua.					ei ehkä ole mahdollista suojata lajiesiintymiä parhaalla mahdollisella tavalla, eikä reittiä ole mahdollista linjata muualle.
Tieto Natura-luontotyyppien tilasta on ajantasaista ja kattavaa. Luontotyyppitiedon alueella on oltava kattavaa, jotta niin luonnonsuojelun mutta myös virkistykseen suunnitelmia voidaan toteuttaa sekä siksi, että mahdollisiin muutoksiin lajistossa voidaan reagoida.	Tietoja käytetään luontotyyppien suojelutason arvioinnissa, uhanalaisuusarvioinnissa, ilmastomuutoksen ja muiden ympäristövaikutusten arvioinnissa sekä luontotyyppien mahdollisten turvaamistoimien suunnittelussa. Ajantasaiset tiedot luontotyypeistä ja niiden kehityksestä mahdollistavat riittävän nopean reagoinnin tarvittaessa.					Ajantasaisen tiedon puuttuminen antaa harhaanjohtavan kuvan luontotyyppien pinta-alasta, tilasta ja mahdollisista toimenpidetarpeista, mikä vääristää arviointeja ja saattaa heikentää joidenkin luontotyyppien tilaa.
Tavoite: Metsäisten luontotyyppien tila paranee ja lisääntyy luontaisen sukkession ja aktiivisten toimenpiteiden myötä. Luonnonmetsien ja pinta-ala lisääntyy ja lahoppuusto lisääntyy niin metsässä kuin puustoisilla soilla.						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologinen	Sosiaalinen	Taloudellinen	Vaikutus direktiivi-arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Metsien ennallistamispoltoja jatketaan ja suunnittelualueella pidetään yllä palojatkumoa. Alueen metsien ennallistamispoltojen suunnittelua ja toteutusta jatketaan. Ennallistamispolto myös lähialueilla edistävät palojatkumoa ja alueen elinolosuhteita.	Merkittävää osaa kivennäismaita on käsitelty talousmetsinä osin vanhalla puuston alueella 90-luvulle ja laajennuksella aina 2020-luvulle. Metsien ennallistamispolto lisää suoraan luonnonmetsien pinta-alaa ja luo olosuhteet palaneeseen puuhun erikoistuneille lajeille. Poltosta aiheutuu luontoarvoista eniten haittaa pesimälinnustolle. Lajisto poltettavilla kohteilla on yleensä tavanomaista koska poltettavat kohteetkin ovat pääosin tasaikäisiä männiköitä. Metsien ennallistamispoltoista tiedetään, että hyödyt ovat haittoja suuremmat ja tulen puute näkyy metsien lajistossa sekä rakenteessa uhanalaistuneina luontotyyppinä sekä palaneeseen puustoon erikoistuneen lajiston niukkuutena. Poltolla luodaan myös pidemmälle ajalle lahoppuustolle ja siinä elävälle lajistolle kuten tietyille kääville paremmat olosuhteet kuin niitä syntyisi ilman metsän palamista. Poltto voi aiheuttaa hetkellisen haitan retkeilylle mutta kohteet ovat pääosin syrjävyöhykkeillä Tiilikan ja Pumpulikirkon Natura-alueilla. Löytynsuolla on poistettu kontortamäntyä ja metsien ennallistamispoltoja ei pääsääntöisesti kohdenneta sinne muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta. Kontortamännyn siemeniä on maaperässä ja ne tulen vaikutuksesta pääsevät itämään. Poltoista viestiminen ja vaikutuksista kertominen on erittäin tärkeää, jotta ymmärrystä palaneen puun arvo metsissä parane.	x	x		Mahdollinen vaikutus	Polttkohteet ovat yleensä tasaikäisiä männiköitä, jotka ovat lintulajistoltaan niukkoja. Polttkohteet tarkistetaan ennen polttoja pesinnän ja lintulajiston osalta ja pesät suojataan ja rajataan ulkopuolelle tarvittaessa. Linnuston pesimärauhan rikkomiseksi haetaan LVV:ltä poikkeuslupaa. Jos kohteella löytyy harvinaisempaa ei tavanomaista lajistoa polttokohde vaihdetaan toiseen tai poltto siirretään. Ennakkosuunnittelulla pyritään välttämään kohteita, joissa tunnistetaan mahdollisia lintuarvoja. Metsien ennallistamispoltojen riskejä vähennetään huolellisella suunnittelulla ja ennakkoinnilla. Torjutaan metsien kulutuksen huolellisella valmistelulla, kulutuksen hyväksyttävyyden saamisella sekä poltojen tiedottamisella ja viestimisellä. Riskinä myös, että tuli karkaa kulutusalueelta. Huolehdittava pelastussuunnitelmasta ja ohjeiden mukaisista palokujista, sammutus- ja kastelujärjestelmistä.

Tavoite: Soiden luonnon ja lajiston tila säilyy ja paranee. Tarkastellaan osana tilan paranemista toimien vaikutusta myös laajemmin valuma-alueisiin.						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologinen	Sosiaalinen	Taloudellinen	Vaikutus direktiivi-arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Soiden ennallistamista jatketaan ja seurataan. Soiden ennallistamista jatketaan alueella ja seurataan vanhojen ennallistamiskohteiden onnistumista. Vanhoja kohteita korjataan tarpeen mukaan.	Tiilikan alueella on ennallistettu yli 25 vuoden ajalla runsaasti soita. Laajennuksen myötä ojittujen soiden etenkin puustoisten soiden pinta-ala kasvoi huomattavasti. Ennallistettavaa on reilun 400 hehtaarin alueella. Ennallistamisella vaikutetaan positiivisesti soiden vesitalouteen, sillä se palauttaa suolle kuuluvan vedenpinnantason, josta seuraa, että suolle kuuluvat keskeiset lajit etenkin rahkasammalet ja sarat palautuvat. Vedenpinnan tason nousu ja peruslajiston palautuminen mahdollistavat, että suon turpeen muodostus voi jatkua. Onnistunut kohde heijastaa positiivisia vaikutuksia myös alapuolisiin vesistöihin. Kaksi vuotta ennallistamisen jälkeen keskimäärin voi tulla alapuolisiin vesistöihin enemmän ravinne- ja kiintoainespäästöjä. Viiden ja kymmenen vuoden päästä ennallistamisen jälkeen vaikutukset ovat positiivisia. Jos ennallistaminen tehdään huolimattomasti ei suovedenpinta välttämättä saada nostettua mikä vaikuttaa ketjuna toimenpiteen vaikutukseen suolla ja lähiympäristössä. Ennallistaminen suolla vaikuttaa positiivisesti luontotyyppien määrään ja laatuun ja sitä kautta myös tunnusomaisen lajiston tilaan. Virkistyskäyttöarvot paranevat, kun ihmistoiminnan vaikutuksia saadaan vähennettyä. Ennallistamistoimet voivat vaikuttaa moniin Naturan suojeluperusteena oleviin suo- ja vesiluontotyyppisiin ja niissä esiintyvään lajistoon. Näitä ovat ainakin aapasuot, letot, puustoiset suot ja huurresammallahteet. Ennallistamisella tähdätään luontotyyppien tilan parantamiseen. Ennallistamisella voi olla epäsuotuisa vaikutus vesiluontotyyppisiin luonnontilaiset jokireitit, pikkujouet ja purot sekä humuspitoiset järvet ja lammet. Suunnittelualueen soiden luonnon ja lajiston tila paranee, kun kohteiden ennallistamista jatketaan.	x	x		Mahdollinen vaikutus	Mikäli soita ei ennallisteta jatkuu ravinteiden ja kiintoaineksen pääsy vesistöihin aiheuttaen näin jatkuvaa kuormitusta valuma-alueella. Mitä pidempään suo kuivuu sitä enemmän alkuperäinen lajisto myös taantuu. Suo muuttuu turvekankaaksi ja sen ominaisuudet suona häviävät. Riskiä torjutaan riittävillä resursseilla, jotka kohdentuvat ennallistamisiin. Soiden ennallistaminen vaikuttaa ensimmäisinä vuosina jonkin verran alapuolisten vesistöjen laatuun. Pienissä puroissa ja lammissa vaikutus on suurempi kuin isommissa vesistöissä. Kiintoaineksen lisäksi ennallistamisen jälkeen vesistöihin päätyy fosforia ja typpeä. Negatiivisia vaikutuksia vähennetään huolellisella suunnittelulla ja toteutuksella. Toteutuksen aikana on keskeistä ohjata vettä täytön edistyessä koko ajan suolle, ja rakentaa riittäviä turvepatoja pintavalleineen, jolloin kiintoaineista tai veden mukana liikkuvia ravinteita ei pääse alapuolisiin vesistöihin. Ennallistamisen negatiiviset vaikutukset tasoittuvat nopeasti ja keskimäärin viidessä vuodessa vaikutukset vesistöihin muuttuvat positiivisiksi puhtaampana vetenä, kun suo toimii normaaliin tapaan vesivarastona. Pitkällä aikavälillä suurempi riski on luontotyyppien heikentyminen, jos ei kohteita ennallisteta sekä suolla, että vesistöissä kun valuma suolta jatkuu ja sen mukana liikkuu aina kiintoaineita ja ravinteita. Vesistövaikutusten riskiä vähennetään huolellisessa suunnittelulla ja toteutuksella. Siihen sisältyy etenkin täytön aikainen vesien kevyt ohjailu ojalinjalta saralle, ojen täyttäminen kauttaaltaan ja täytön varmistaminen turvepadoin ja pintavallein.
Suo-luontotyyppien inventoinnit. Suoluontotyyppitiedon alueella on oltava kattavaa, jotta niin luonnonsuojelun mutta myös virkistyskäytön suunnitelmia voidaan toteuttaa sekä siksi, että mahdollisiin muutoksiin lajistossa voidaan reagoida.	Tietoja käytetään suoluontotyyppien suojelutason arvioinnissa, uhanalaisuusarvioinnissa, ilmastonmuutoksen ja muiden ympäristövaikutusten arvioinnissa sekä suoluontotyyppien mahdollisten turvaamistoimien suunnittelussa. Tietoa käytetään käytön ohjaamisessa. Ajantasaiset tiedot luontotyypeistä ja niiden kehityksestä mahdollistavat riittävän nopean reagoinnin tarvittaessa.					Ajantasaisen tiedon puuttuminen antaa harhaanjohtavan kuvan soiden pinta-alasta, tilasta ja mahdollisista toimenpidetarpeista, mikä vääristää arviointeja ja saattaa heikentää joidenkin suoluontotyyppien tilaa. Tiedon puutteellisuus voi aiheuttaa haasteita ohjata virkistyskäyttöä kestäväällä tavalla luontoarvojen näkökulmasta.
Tarkastellaan hoitotoimia osana laajempia valuma-alueita. Suunnitellaan soiden ja purojen kunnostuksia yhdessä	Laaja-alaiset valuma-alueella tehtävät toimenpiteet vaikuttavat useaan eri luontotyyppiin. Hoitotöiden yhteisvaikutus niin suojelualueella kuin ulkopuolella on merkittävä ja sillä saadaan myös kohdennettua					Yhteissuunnittelu ja yhteisvaikutusten arviointi sekä töiden jaksottaminen. Tätä voidaan tehdä esim. aloittamalla valuma-alueen latvoilta tai tehdä ensin töitä lähellä vesistöjä, jolloin pintavalutuskenitiä muodostuu puskuriksi.

ympäristöjen maanomistajien kanssa ja pyritään vaikuttamaan valuma-alueen soihin ja vesistöihin positiivisesti. Valuma-alue suunnittelua edistetään Metsähallituksen sisällä sekä Priodiversity Life -hankkeessa.	toimenpiteitä tärkeimpiin osiin. Laaja-alaisella toiminnalla voi olla myös elinympäristöä väliaikaisesti heikentäviä vaikutuksia.					
Tavoite: Uhanalaisten ja luonto- ja lintudirektiivien lajien tila säilyy nykyisellään tai paranee. Lajiston tila tunnetaan ja muutokset lajistossa havaitaan.						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologinen	Sosiaalinen	Taloudellinen	Vaikutus direktiivi-arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Kaksisiipilajiston kartoitukset etenkin Pumpulikirkon ja Konttimäen rotkoalueilla. Kansallispuiston kaakkoisosan rotkoalueella on havaittu Bioblitz tapahtumassa harvinaisia hyönteislajeja, joiden levinneisyyttä tulee tarkemmin kartoittaa. Pääpiirteittäin kartoitusten tulisi kohdentua vaaksiaisiiin ja sienisääskiin.	Kartoituksen avulla tunnistetaan ne alueet ja paikat, joissa harvinaisia lajeja esiintyy, sekä suunnitellaan jatkotoimenpiteitä, mikäli niille esiintyy tarve.					
Keskustellaan Priodiversity Life hankkeessa alueellisten yhdistysten kanssa vieraspetopyyntistä. Vuonna 2024 alkaneen Priodiversity Life hankkeen toteuttajien kanssa keskustellaan ja pyritään toteuttamaan haitallisten pienpetojen pyyntiä Tiilikkajärven kansallispuiston alueella osana lintukantojen suojelua. Alueen yleisin vieraspeto on minkki, kun taas supikoiria esiintyy harvakseltaan alueen karuuden takia. Metsähallitus ei ole toteuttanut systemaattista vieraspetojen poistoa alueella. Vieraspetojen poisto on ollut metsästyssseurojen hallinnassa mutta myöskin luonnonsuojeluyhdistykset alueella tekevät vieraspetopyyntiä ja yhteistyötä tulee jatkaa sekä kehittää.	Ekologinen vaikutus alueen linnustoon on positiivinen mikäli pienpetopyyntiä toteutetaan alueella. Toimenpiteen toteutuessa olisi sillä myös positiivisia sosiaalisia vaikutuksia, kun se toteutettaisiin yhdessä paikallisten metsästyssseurojen kanssa.	x	x		Mahdollinen vaikutus	Mikäli pienpetopyyntiä ei aloitettaisi voi mahdollinen pienpetojen kannan kasvu vaikuttaa negatiivisesti alueen linnustoon.
Konttimäen rotkon lajistoinventoinnit. Konttimäen rotko, joka tässä päivityksessä hoito- ja käyttösuunnitelmassa on	Kartoituksen avulla tunnistetaan ne alueet ja paikat, joissa suojeltavien lajien esiintymät sijoittuvat mahdollisten retkeilyreittien ja -rakenteiden välittömään läheisyyteen, ja suunnitellaan tarvittavat toimenpiteet esiintymien					Lajiesiintymiä suojaavien toimenpiteiden tekemättä jättäminen voi aiheuttaa esiintymien taantumisia ja häviämisiä. Myös toimenpiteiden riittämättömyys voi olla riskitekijä. Reitin sijaintiin liittyvistä syistä joillakin paikoilla

merkitty herkkien luontoarvojen vyöhykkeeksi, tulee tehdä tarkempia lajistoinventointeja. Rotkon läpi kulki entinen Virvatulten polku, joka sittemmin on lakkautettu. Lakkauttamisen myötä rotkon herkkä lajisto on alkanut palautumaan. Kartoitetaan mahdollisten retkeilyreittien ja -rakenteiden läheisyydessä olevat suojeltavien lajien esiintymät ja laaditaan tarvittavat suunnitelmat ja toimenpiteet lajiesiintymien turvaamiseksi. Alueen suojelulliset arvot tulee selvittää myös mahdollisia tulevia reittilinjauksia silmällä pitäen.	säilyttämiseksi. Alueen suojelulliset arvot selviävät myös mahdollisia tulevia reittilinjauksia silmällä pitäen.					ei ehkä ole mahdollista suojata lajiesiintymiä parhaalla mahdollisella tavalla, eikä reittiä ole mahdollista linjata muualle.
Linjalaskentoja linnuston osalta jatketaan. Metsähallituksen tavoitteena on kerätä riittävän kattava linjalaskenta-aineisto 12 vuoden sykäyksissä. Tiilikan tapauksessa kattavana aineistona pidetään noin 50–60 linjakilometriä (eli noin 9-10 laskentalinjaa). Linjat voidaan jakaa 12 vuoden ajalle. Alueella sijaitsee myös yksi Luonnontieteellisen museon vakiolinja, joka sijaitsee Tiilikjärven luoteispuolella.	Lintujen linjalaskennat kertovat alueen linnuston tilasta.	x			Ei vaikutusta	Mikäli lintulaskentoja ei toteuteta ei uhanalaisten ja luonto- ja lintudirektiivien lajien tila osata määritellä eikä sitä säilyykö ne ennallaan ja/tai paranevatko ne. Lajiston tilaa ei silloin tunneta eikä muutoksia lajistossa havaita mikä myös estää mahdollisten toimenpiteiden toteuttamisen lajien elinvoimaisuuden takaamiseksi siinä määrin missä mahdollista.
Luonnontilan parantaminen. Luontoarvojen turvaaminen vaatii henkilöstöresurssia vanhaan puistoon verrattuna enemmän. Luontoarvojen ja virkistyskäytön yhteensovittaminen sekä luontotyyppien ja lajien tilan parantaminen sekä niihin liittyvät inventointitarpeet. Seuraavan 10 vuoden ajalla yhden henkilön vuosityöpanoksesta huomattava osa menee Tiilikan alueen hoitoon ja sidosryhmäyhteistyöhön alueella.						
Nummirahkasammaleesiintymien seuranta. Tiilikjärven kansallispuistossa on havaittu nummirahkasammaleesiintymiä ranta-alueilla. Laji hyötyy kulutuksesta, mutta sopivan	Seuraamalla sammaleen esiintymiä voidaan arvioida kulutuksen vaikutusta ja ryhtyä toimenpiteisiin, mikäli nähdään tarpeelliseksi. Toimenpiteet voivat olla joko kulutuksen mahdollistamista tai rajaamista riippuen esiintymän tilasta.	x	x			Mikäli seurantaa ei tehdä on mahdotonta arvioida kulutuksen vaikutusta sammaleesiintymiin ja täten tehdä perusteltuja toimenpiteitä sen puolesta.

kulutuksen määrää on mahdotonta arvioida. Tämän takia nummirahkasammaleesiintymiä seurataan, niin että seuranta tehdään seuraavan kerran 2029 ja siitä kolmen vuoden välein kymmenen vuoden ajan.						
Perinnebiotooppien hoito. Tiilikanaution niittoa jatketaan ja niityn laajentamista selvitetään vastaamaan alueen perinnebiotooppirajausta.						
Tieto uhanalaisten lajien tilasta on ajantasaista ja kattavaa. Lajistotiedon alueella on oltava kattavaa, jotta niin luonnonsuojelun mutta myös virkistysen suunnitelmia voidaan toteuttaa sekä siksi, että mahdollisiin muutoksiin lajistossa voidaan reagoida.	Seurantatietoja käytetään lajien uhanalaisuusarvioinnissa, ilmastonmuutoksen ja muiden ympäristövaikutusten arvioinnissa sekä lajiesiintymien mahdollisten turvaamistoimien suunnittelussa. Ajantasaiset tiedot lajiesiintymistä ja niiden kehityksestä mahdollistavat riittävän nopean reagoinnin tarvittaessa.					Seurataan tarvittavien resurssien riittävyys tulee turvata. Seurattavien lajien ja niiden esiintymien määrä ei ole mahdollittoman suuri, joskin vaatii runsaasti eri eliöryhmien osaamista. Ongelmana on ollut myös asiantuntijoiden saatavuus tiettyjen eliöryhmien inventointeihin, mikä pyritään ratkaisemaan valtakunnallisella laji- ja luontotyyppitiedon keruun puitesopimusjärjestelyllä.
Tavoite: Vesiluontotyyppien tila, eli inventointien ja seurantojen tieto on kattavaa ja sitä hyödynnetään lähteiden, lampien ja järvien sekä virtavesien ja jokireittien kunnostamisessa. Suunnittelualan pien- ja virtavesien tila säilyy ja paranee. Aiemman käytön vuoksi muutettuja purouomia kunnostetaan siltä osin, kuin se ei ole ristiriidassa kulttuuriperinnön suojelun kanssa kuten vanhat uittorakenteet. Valuma-alueen vedenlaatu paranee vesiluontotyyppien ja suoluontotyyppien kunnostuksilla pitkällä aikavälillä.						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekolo- ginen	Sosiaa- linen	Talou- ellinen	Vaikutus direktiivi- arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Alueen lähteikköjä ennallistetaan ja inventointeja tarkennetaan. Lähteiden ennallistamista tehdään pääosin osana soiden ennallistamista. Lähteiden luontotietoa parannetaan, jotta hoito on viimeisimmän tiedon mukaista.	Lähteet ja lähdesuot ovat herkkiä ympäröivän maankäytön vaikutuksille. Siten niiden ajantasainen tieto on tärkeää, jotta haitalliset vaikutukset voidaan minimoida. Ajantasainen tieto edesauttaa lisäksi hoidon- ja käytön suunnittelua ja edunvalvontaa sekä kuvaa lajiston tilaa.					Lähteiden kunnostaminen ja lajisto vaativat erityisosaamista. Resurssin turvaamiseksi myös henkilöstön kouluttautumiseen on panostettu.
Alueen virtavedet inventoidaan. Inventoimatta vielä n 5 km puroja. Alueelle toteutetaan sähkökalastusta sekä tarpeen mukaan lajistoinventointeja (sammaleet ja hyönteisinventoinnit).	Virtavedet muodostavat yhdessä rantametsien kanssa tärkeitä elinympäristöjä monimuotoiselle lajistolle. Virtavesiluonto on kärsinyt etenkin historian uittoperkauksista ja valuma-alueiden ojituksista. Valuma-alueen muutokset ovat kytkeytyneet myös virtavesien vedenlaatuun, mikä on oleellinen tekijä monelle virtavesilajille. Vedenlaatu, arvio muuttuneisuudesta, sekä lajistotiedot ovat oleellinen osa virtavesien hoidon- ja käytön suunnittelua					Virtavesien inventoiminen, kunnostusten suunnittelu, sekä seuranta vaativat erityisosaamista. Henkilöstölle on aiemmin järjestetty muun muassa purokunnostuskoulutusta, sekä sähkökalastusperehdytys. Osaamisen ylläpitäminen on oleellinen osa laadukasta kunnostussuunnittelua. Valuma-alueen suunnittelu on jatkossa entistä tärkeämpi osa virtavesien kokonaisvaltaista ennallistamista. Virtavedet ovat alttiita lisäksi niiden valuma-alueilla tapahtuneille muutoksille, ja lajisto reagoi herkästi esimerkiksi happamuuteen tai kiintoaineiskuoimitukseen.
Priodiversity Lifessa Metsätalous OY:n kanssa yhteistyönä parannetaan valuma-alueen tilaa..	Vaikutukset ovat positiivisia. Toimenpiteillä vähennetään vesistöihin pääsevän humuksen, ravinteiden ja kiintoaineisten kuormaa.	x	x	x		Mikäli toimenpiteitä ei toteuteta ravinteet vesistöissä kiihdyttää rehevöitymistä etenkin ilmaston lämpenemisen

Suunnitellaan soiden ennallistamista ja purojen kunnostamista yhdessä ympäröivien maanomistajien kanssa ja pyritään vaikuttamaan valuma-alueen soihin ja vesistöihin positiivisesti. Valuma-alue-suunnittelua edistetään Metsähallituksen sisällä sekä Priodiversity Life -hankkeessa.						myötä. Riskiä torjutaan riittäväillä resursseilla sekä hyvällä yhteistyöllä sidosryhmien kanssa.
Puroja kunnostetaan palauttamalla niitä vanhoihin uomiin sekä kiveämällä ja sorastamalla. . Purojen kunnostusta omalla työnä sekä yhteistyössä talon sisällä ja Priodiversity Life- hankkeessa jatketaan. Purojen inventointia jatketaan. Inventoimatta on n 5 km puroja. Kunnostustarve lähitulevaisuudessa on n 3 km puroa. Vuonna 2026 kunnostetaan mm Haravapuron kokonaisuutta. Lisäksi poistetaan tierumpuja, jotka muodostavat vaellusesteitä 1–3 kpl.	Purojen kunnostus parantaa kytköksiä soiden ja vesien välillä ja palauttaa vesielinympäristöille kuuluvaa pienipiirteisyyttä.					Purojen kunnostaminen edellyttää yhteistyötä eri maanomistajien ja viranomaisten välillä. Peratuissa uomissa voi esiintyä uhanlaisia lajeja, joiden ympäristövaatimukset pitää huomioida kunnostuksissa. Riskinä on myös, että toimenpiteiden toteutuksessa kulttuuriperintöarvot vaurioituvat, ellei niitä oteta tarpeeksi huomioon suunnittelun aikana. Kulttuuriperintö osallistetaan aktiivisesti toimenpiteiden suunnitteluun.
Tiilikjärven ja lampien inventointitietoa tarkennetaan. Sisävesien luontotieto on puutteellista ja vaatii päivitystä.						
Tavoite: Kansallispuiston alueelle ei synny tieliikenteen aiheuttamia onnettomuuskeskittymiä.						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologinen	Sosiaalinen	Taloudellinen	Vaikutus direktiivi-arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Keskustellaan viranomaisen kanssa suurimmista sallituista ajonopeuksista ja varoitusmerkeistä. Keskusteluissa tienpidon ja liikenteen viranomaisten kanssa kuvataan, miten palautusistutusalueella tulisi ottaa huomioon lajin liikennekuolleisuus rajoitus- ja varoitusmerkkien sijoittelussa.	Varoitusmerkit ja alennetut nopeusrajoitukset auttavat ennaltaehkäisemään ajoneuvojen törmäyksiä metsäpeuroihin ja siten vähentävät metsäpeuran liikennekuolleisuutta. Aiemmasta tiedetään, että ELY-keskusten suhtautuminen tienpidon ja liikenteen viranomaistahojen ulkopuolelta tuleviin pyyntöihin asettaa eläintörmäysten välttämiseen tähtääviä rajoitus- tai varoitusmerkkejä vaihtelee. Suora kanssakäyminen asiantuntijoiden kanssa on helpottanut ja nopeuttanut varoitusmerkkien asentamista.				Ei vaikutusta	Riskinä on epäonnistuminen yhteydenpidossa tienpidon vastuutahon kanssa ja sen myötä liikennemerkkien jääminen kokonaan asentamatta. Riskiä torjutaan aktiivisella yhteydenpidolla.
Tiedotetaan puiston kävijöille metsäpeuran läsnäolosta ja liikenteen aiheuttamista haitoista sille. . Tiedotetaan monikanavaisesti alueen kävijöille metsäpeuran läsnäolosta sekä	Liikenne on metsäpeuran toiseksi merkittävin kuolinsyy, ja ihmisen aiheuttamista merkittävin. Keskimäärin riski törmätä metsäpeuraan on harvan kannan vuoksi pieni, mutta esimerkiksi palautusistutuksen kohdealueella riski on huomattava erityisesti ajonopeuksien ollessa kovia. Eri viestintäkanavien kautta puiston kävijöille ja muille	x			Ei vaikutusta	Epäonnistuminen viestinnässä (volyyymi, ajoitus, kohderyhmät) lisää riskiä sille, että tienkäyttäjät eivät osaa huomioida metsäpeuran läsnäoloa. Riskiä torjutaan kartoittamalla alueen keskeisimmät tienkäyttäjät ja suuntaamalla viestintää eri kohderyhmille.

tieliikenteen mahdollisista vaikutuksista metsäpeuraan.	tienkäyttäjille jaettu tieto erityisen tarkkaavaisuuden tarpeesta vähentää törmäyksiä alueella ja samalla lisää tietoisuutta lajin olemassaolosta.					
Tavoite: Kansallispuiston kävijät eivät aiheuta häiriötä vasoville ja vasaansa hoitaville metsäpeuravaatimille.						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekolo- ginen	Sosiaa- linen	Talou- dellinen	Vaikutus direktiivi- arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Muistutetaan koirien kiinnipidosta kansallispuiston alueella metsäpeuran näkökulmasta. . Viestitään etenkin touko- ja kesäkuussa vasojen ollessa pieniä kansallispuiston kävijöille koirakurin tärkeydestä sosiaalisessa mediassa sekä retkeilyreittien lähtöpaikoilla.	Vaikutus on positiivinen, kun kävijät pitävät koiransa kytkettyinä.	x			Mahdollinen vaikutus	Irrallaan liikkuvat koirat voivat juoksuttaa ja/tai raadella metsäpeuranvasoja. Viestintä ei tavoita oikeita tahoja.
Tarvittaessa rajoittamalla liikkumista polkujen ulkopuolella vasonta- ja vasanhoitoaikaan. Muistutetaan touko- ja kesäkuussa vasonnan aikaan kansallispuiston kävijöille sosiaalisessa mediassa sekä retkeilyreittien lähtöpaikoilla, että reitistön ulkopuolella kulkemista olisi hyvä välttää ainakin puiston suovaltaisemmissa osissa.	Reittien ulkopuolella liikkuminen alkukesästä voi aiheuttaa häiriötä vasoville ja vasaansa hoitaville metsäpeuravaatimille. Parhaat vasontaympäristöt sijaitsevat kuitenkin alueilla, joiden käyttöpaine toukokuun puolivälin ja juhannuksen välillä lienee vähäinen. Kategoriselle kiellolle ei siksi ole tarvetta.					Kiellosta huolimatta ihmiset saattavat liikkua reittien ulkopuolella ja häiritä vasovia ja vasaansa hoitavia metsäpeuroja. Riskiä pienennetään tarvittaessa tehtävällä kohdennetulla viestinnällä.
Tavoite: Kansallispuistossa on enemmän metsäpeuralle soveltuvia elinympäristöjä.						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekolo- ginen	Sosiaa- linen	Talou- dellinen	Vaikutus direktiivi- arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Ennallistetaan metsäpeuralle soveltuvia elinympäristöjä LIFEline4Fennicus hankkeessa. Ennallistetaan 100 hehtaaria metsäpeuralle sopivia kesäelinympäristöjä ojitetuista soista.	Positiivinen vaikutus.	x			Mahdollinen vaikutus	Mikäli ennallistuksia ei tehdä jaa positiivinen vaikutus toteutumatta, elikä soveltuvia elinympäristöjä ei synny.
Tavoite: Maankäyttöhankkeet eivät vaaranna alueen metsäpeurakannan elinkykyä.						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekolo- ginen	Sosiaa- linen	Talou- dellinen	Vaikutus direktiivi- arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Huomautetaan lausuntotyössä tuulivoimahankkeiden mahdollisista vaikutuksista metsäpeurakantaan. Lausutaan	Tämänhetkisen tutkimustiedon nojalla etenkin vasovat ja vasaa hoitavat vaatimet välttelevät tuulivoimatuotantoalueita sekä rakentamisen että käytön aikana. Rakentaminen myös muuttaa elinympäristöä				Mahdollinen vaikutus	Tuulivoiman vaikutuspiirissä oleva kannanosa joko väistää toisaalle tai sen tuotto ja elinkyky laskee. Riskiä voi torjua säilyttämällä riittävä etäisyys tuulivoimahankealueiden ja metsäpeuralle tärkeiden elinympäristöjen välillä. Erityinen

tuulivoimarakentamisen mahdollisista vaikutuksista metsäpeuran elinympäristöihin ja alueen metsäpeurakantaan.	peruuttamattomasti, ja saattaa mm. lisätä metsäpeurojen riskiä joutua suurpetojen saaliiksi.					paino on vasonta- ja vasanhoitoelinympäristöillä, koska vasonta ja vasanhoitojakso ovat häiriöherkintä aikaa metsäpeuran vuodenkierrossa.
Otetaan lausuntotyössä huomioon kaivostoiminnan negatiiviset vaikutukset alueen metsäpeurakantaan. Lausutaan kaivostoiminnan mahdollisista vaikutuksista metsäpeuran elinympäristöihin ja alueen metsäpeurakantaan.	Metsäpeura todennäköisesti välttelee kaivosteollisuuden alueita sekä siitä koituvaa liikennettä. Kaivostoiminta myös muuttaa elinympäristöä peruuttamattomasti.				Mahdollinen vaikutus	Kaivostoiminnan vaikutuspiirissä oleva kannanos joko väistää toisaalle tai sen tuotto ja elinkyky laskee. Riskiä voi torjua säilyttämällä riittävä etäisyys kaivosteollisuuden ja metsäpeuralle tärkeiden elinympäristöjen välillä. Erityinen paino on vasonta- ja vasanhoitoelinympäristöillä, koska vasonta ja vasanhoitojakso ovat häiriöherkintä aikaa metsäpeuran vuodenkierrossa.
Otetaan lausuntotyössä huomioon turpeenoton negatiiviset vaikutukset alueen metsäpeurakantaan. Lausutaan turpeenoton mahdollisista vaikutuksista metsäpeuran elinympäristöihin ja alueen metsäpeurakantaan.	Metsäpeura todennäköisesti välttelee aktiivisia turpeenottoalueita sekä toiminnasta koituvaa liikennettä. Turpeenotto muuttaa metsäpeuralle tärkeitä suoelinympäristöjä, vaikka metsäpeurat voivat hyödyntää myös käytöstä poistettuja turpeenottoalueita.				Mahdollinen vaikutus	Turpeenotto tapahtuu pääasiassa kesäkuun alusta alkaen ja jatkuu syksyyn. Toiminnan vaikutuspiiristä eläimet väistävät kauemmas. Riskiä on vaikea hallita muuten kuin pidättäytymällä turpeenotolta lajille kaikkein tärkeimmissä suoelinympäristöissä.
Tavoite: Metsäpeuran palauttamiseen liittyvät toimenpiteet ovat alueellisesti ja valtakunnallisesti hyväksyttyjä ja niillä on laaja kannatus.						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologinen	Sosiaalinen	Taloudellinen	Vaikutus direktiivi-arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Jaetaan tietoa metsäpeurasta Metsäkartanolla alueen kävijöille. Tietoa metsäpeurasta jaetaan LIFEline4Fennicus hankkeen puitteissa Metsäkartanolla erikseen sovitulla tavalla. Metsäkartano toimii eräänlaisena porttina kansallispuistoon ja alueen kävijät saavat sieltä ajankohtaista tietoa metsäpeurasta sekä hankkeen palautusistutuksista.	Jakamalla tietoa metsäpeurasta Metsäkartanolla voidaan positiivisesti vaikuttaa hankkeen yleiseen hyväksyttävyyteen sekä lisätä tietoutta metsäpeurasta, Yhteistyö Metsähallituksen sekä Metsäkartanon kanssa syvenee ja Metsäkartano voi myös hyödyntää metsäpeuratietoutta omassa toiminnassaan mikä edesauttaa hankkeen viestinnällisiä toimia.		x			
Luontopolku totutustarhan läheisyydessä. Metsähallituksen Luontopalvelut pyrkii yhteistyössä LIFEline4Fennicus hankkeen kanssa toteuttamaan totutustarhan läheisyyteen luontopolun. Mahdollisen luontopolun sisällöt keskittyisivät kansallispuiston laajennusalueen ennallistamisiin, erityisesti korostaen yhteyttä metsäpeuraan, sekä metsäpeuraan ja sen palautusistutukseen. Polun sisällöt toteutetaan	Luontopolun vaikutukset ovat moninaiset. Ekologiset vaikutukset ovat positiivisia, sillä edellisten totutustarhojen läheisyydessä liikkuvien ihmisten tiedetään vähentäneen petoeläinten vierailuja totutustarhan läheisyydessä. Tiedonjakaminen metsäpeurasta ja ennallistamisesta lisää toimien hyväksyttävyyttä alueella sekä parantaa ihmisten tietoisuutta luonnonhoitotoista. Taloudelliset vaikutukset toimenpiteellä voivat olla positiivisia, sillä paikalliset matkailuyrittäjät voivat hyödyntää mahdollisesti toteutuvaa luontopolkua palveluissaan.	x	x	x		

mahdollisuuksien mukaan digitaalisesti. Polun toteutuksessa hyödynnetään jo olemassaolevaa reittiverkostoa. Mikäli uusia rakenteita toteutetaan tehdään niistä tarkemmat toimenpidesuunnitelmat.						
Tavoite: Metsätalous Oy huomioi metsäpeuran elinympäristövaatimukset metsänhoitotoimissa erityisesti talvilaidunten osalta.						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologinen	Sosiaalinen	Taloudellinen	Vaikutus direktiivi-arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Koulutetaan Metsätalous Oy:n suunnittelijat tunnistamaan metsäpeuran elinympäristövaatimukset. Päivitetään Metsähallitus Metsätalous Oy:n ympäristöoppaan metsäpeuraa koskeva osio ja viestitään lajin elinympäristövaatimusten huomioon ottamisen tärkeydestä asiaankuuluvissa yhteyksissä. Lisäksi järjestään neljä koulutustilaisuutta Metsähallitus Metsätalous Oy:n metsätalousasiantuntijoille, jotka työskentelevät nykyisillä tai tulevilla metsäpeuran levinneisyysalueilla (yksi tilaisuus Kainuun osakannan alueella, yksi Suomenselän osakannan alueella, yksi Seitsemisen ja Lauhanvuoren osakantojen alueella sekä yksi Tiilikjärven alueella). Koulutustilaisuudet järjestetään vuoden 2030 loppuun mennessä.	Suunnitelman toteutuessa metsäpeurojen elinympäristöjen tila paranee. Metsäpeuran elinympäristövaatimukset tulevat asianmukaisesti huomioiduksi metsien käsittelyssä.	x			Mahdollinen vaikutus	Riskinä nähdään se, että annettua koulutusta ei hyödynnetä ja täten metsänhoidossa ei huomioida metsäpeuran elinympäristövaatimuksia. Riskin torjunta vaatii Metsätalouden sitoutumista ympäristöoppaansa suosituksiin. Riskiä pyritään torjumaan aktiivisella vuorovaikutuksella Metsätalouden asiantuntijoiden kanssa.
Tavoite: Noin 30 metsäpeuraa on vapautettu totutustarhasta Tiilikjärven kansallispuistoon.						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologinen	Sosiaalinen	Taloudellinen	Vaikutus direktiivi-arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Toteutetaan totutustarhaus sekä palautusistutus kansallispuistoon LIFEline4Fennicus hankkeessa. Rakennutetaan noin 20–30 hehtaarin kokoinen totutustarha metsäpeuroille kansallispuiston tuntumaan tai sen alueelle vuoden 2027 aikana.	Totutustarhan rakentaminen aiheuttaa lieviä haitallisia negatiivisia vaikutuksia paikallisesti tarhan alueella. Yksi mahdollisista negatiivisista vaikutuksista on lintujen, erityisesti metsäkanalintujen törmäykset totutustarhan aitaan. Estevaikutuksiksi voidaan totutustarhan kohdalla lukea tulevan tarha-aidan vaikutus suurten nisäkkäiden tilankäyttöön. Vaikka estevaikutukset ovat paikallisia vaikutuksia, saattavat ne periaatteessa vaikuttaa välillisesti	x	x	x	Mahdollinen vaikutus	Palautusistutuksen toteuttamatta jättäminen todennäköisesti hidastaa Suomenselän ja Kainuun osakantojen yhdistymistä. Aita merkitään lintutörmäysten vähentämiseksi. Mahdolliset vaikutukset luontoarvoihin ja Natura-alueen suojeluperusteena oleviin lajeihin ja luontotyypeihin ehkäistään huolellisella ennakosuunnittelulla toimenpidesuunnitelmien laatimisessa ja toteutuksen eri

Totutustarhaan tuodaan peuroja 2027/2028, ja niiden annetaan lisääntyä tarhassa. Metsäpeurat vapautetaan totutustarhasta vuoden 2030 aikana.	eläimistöön laajemmin ekologisten vaikutusketjujen kautta. Totutustarha ei kuitenkaan heikennä rakenteidensa, toimintansa tai metsäpeurojen vapauttamisen ekosysteemivaikutusten seurauksena merkittävästi mitään Tiilikkajärven kansallispuiston suojeluperusteita eikä myöskään Natura-alueiden koskemattomuutta. Palautusistutuksella ja peuran läsnäololla alueella ei katsota olevan muulle lajistolle haitallisia vaikutuksia. Metsäpeuran palautus alueelle vahvistaa nykyistä erittäin harvaa populaatiota, toisaalta se edistää Suomenselän ja Kainuun osakantojen yhdistämistä Suomen metsäpeurakannan hoitosuunnitelman tavoitteiden mukaisesti. Totutustarhan toteutukseen laaditaan Natura-arviointi ja toimenpidesuunnitelma.					vaiheissa. Sijoittelussa tehdään alueelle uusia kartoituksia ja konsultoidaan luonnonsuojelun asiantuntijoita ja hyödynnetään laji- ja luontotyyppitietoa.
Tavoite: Muut toimenpiteet						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekolo- ginen	Sosiaa- linen	Talou- ellinen	Vaikutus direktiivi- arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Rajojen merkintä. Vuoden 2023 jälkeen kansallispuistoon lisättyjen alueiden rajat merkitään maastoon	Rajojen merkintä selkeyttää kansallispuiston hallintaa ja hoitoa sekä edesauttaa naapurimaanomistajien toimintaa kansallispuistojen rajan tuntumassa.	x	x		Mahdollinen vaikutus	Ilman maastossa olevia opasteita luontoarvot saattavat heikentyä tai tuhoutua kansallispuiston alueella. Taattava riittävät resurssit kylttien painattamiseen ja maastoon viemiseen.

21 Toimenpiteiden toteutumisen ja vaikuttavuuden seuranta

Selite Lomakkeella kuvataan toimenpiteiden toteutumisen ja vaikuttavuuden seurannassa käytettävät mittarit sekä niiden nyky- ja tavoitearvot.

Toimenpiteiden toteutumisen seurannan mittarit

Toimenpide	Mittariluokka	Mittarin tarkennus	Lähtötaso (teksti)	Lähtötaso (num)	Tavoitetaso (teksti)	Tavoite (min)	Tavoite (max)	Yksikkö	Tavoitevuosi
Alueen lähteikköjä ennallistetaan ja inventointeja tarkennetaan.	Ennallistettujen ja hoidettujen kohteiden toteutuneet pinta-alat vedet (ha)	Ennallistettujen lähteiden lukumäärä			3-5	3	10	kpl	2036
Alueen virtavedet inventoidaan.	Muu	Virtavesi-inventointi.				2	5	km	2036
Ennallistetaan metsäpeuralle soveltuvia elinympäristöjä LIFEline4Fennicus hankkeessa.	Ennallistettujen ja hoidettujen kohteiden toteutuneet pinta-alat suot (ha)	Ennallistettujen soiden pinta-ala (ha).				100		ha	2032
Huomautetaan lausuntotyössä tuulivoimahankkeiden mahdollisista vaikutuksista metsäpeurakantaan.	Edunvalvontaan liittyvien lausuntojen lkm (kpl)	Lausunnoissa liittyen alueen maankäyttöhankkeita (tuulivoima, kaivannaiset, turpeenotto) on nostettu esille mahdolliset vaikutukset metsäpeuraan tuoreinta saatavilla olevaa tutkimustietoa soveltaen.							
Kulun ohjausta Pumpulikirkon herkkien luontoarvojen vyöhykkeellä.	Suojeltavien lajien esiintymätietojen kartoitus ja tarkistus (kpl)	Suojeltavien lajien esiintymätietojen määrän (kpl) ja laadun muutos.							
Metsien ennallistamispoltoja jatketaan ja suunnittelualueella pidetään yllä palojatkumoa.	Ennallistettujen ja hoidettujen kohteiden toteutuneet pinta-alat metsät (ha)	Lukumäärä poltettuja kangasmaasaarekkeitä/alueita.				3	10	kpl	2036
Nummirahkasammasesiintymien seuranta	Lajistokartoitusten määrä (ha)	Nummirahkasammasesiintymien inventointi kolmen vuoden välein, vuoteen 2039 saakka.			Yksi inventointi kolmen vuoden välein alkaen vuonna 2029 vuoteen 2039 saakka.				2039
Puroja kunnostetaan palauttamalla niitä vanhoihin uomiin sekä kiveämällä ja sorastamalla.	Ennallistettujen ja hoidettujen kohteiden toteutuneet pinta-alat vedet (ha)	Ennallistetut purot km, mukana soiden ennallistamisen yhteydessä vanhoihin purouomiin palautetut purouomat			3 km	1	5	km	2036
Rajoitusalueen merkinnät maastoon	MUU	Rajoitusosien merkintöjen ajantasaisuus maastossa (kestävyyden mittari)							

Rajojen merkintä	Merkittyjen rajojen määrä (km)	Kansallispuiston maaston rajamerkinnot on tehty ja ovat ajantasaisia.		65	Kansallispuiston kaikki rajat on merkitty maastoon	151		km	2030
Reittien kestäväntä erillisten vuosisuunnitelmien mukaan	Palvelurakenteiden rakentaminen: laatu (kuvaus)	Asiakasturvallisuuteen olennaisesti vaikuttavien rakenteiden kuntoluokka (kestävyyden mittari)							
Soiden ennallistamista jatketaan ja seurataan.	Ennallistettujen ja hoidettujen kohteiden toteutuneet pinta-alat suot (ha)	Ennallistettujen soiden pinta-ala kansallispuistossa.				500	720	ha	2036
Suo-luontotyyppien inventoinnit	Luontotyyppi-inventoinnin määrä (ha)								
Säännölliset kuntokatselmoinnit. Rakennusperintökohteet 0-3 v ja arkeologiset kohteet 0-10 v.	Muu	Kulttuurihistoriallisten arvokohteiden kuntotiedon ajantasaisuus, kuntotiedoiltaan ajantasaisten arvokohteiden osuus kaikista arvokohteista prosentteina (%)			60	60		%	2028
Tieto Natura-luontotyyppien tilasta on ajantasaista ja kattavaa.	Muu	Suojeluperusteena olevien luontotyyppien edustavuus (kestävyyden mittari)							
Tieto uhanalaisten lajien tilasta on ajantasaista ja kattavaa.	Muu	Suojeluperusteena olevien lajien edustavuus (kestävyyden mittari)							
Yhteistyö-, käyttöoikeus- sekä vuokrasopimukset	Laadittujen yhteistyösopimusten lkm (kpl)	Yhteistyösopimusten, käyttöoikeussopimusten ja mahdollisten vuokrasopimusten lukumäärä.							
Yhteistyö-, käyttöoikeus- sekä vuokrasopimukset	Muu	Kuinka hyvin sopimuskumppanit tuntevat kestävän matkailun periaatteet ja kuinka hyvin kestävän matkailun periaatteet toteutuvat yrityksen toiminnassa kansallispuistossa (kestävyyden mittari)							

Vaikuttavuuden seurannan mittarit

Kulttuuriperintökohteiden arvot ovat turvattuina ja kohteet kertovat kävijöille alueen historiasta.

Mittariluokka	Mittarin nimi		Lähtötaso (teksti)	Lähtötaso (num)	Tavoitetaso (teksti)	Tavoite (min)	Tavoite (max)	Yksikkö	Tavoitevuosi	Lisätietoja
Kiinteiden muinaisjäännösten hoitotarveluokan muutos (kuvaus)	Arvokohteiden kunto paranee				hyvä	2	2	kpl	2028	Kuntotieto perustuu asiantuntijan maastossa tekemään kuntoarvioon.
Suojeltujen rakennusten kuntoluokan muutos (kuvaus)	Arvokohteiden kunto paranee				hyvä	5	7	kpl	2028	Kuntotieto perustuu asiantuntijan maastossa tekemään kuntoarvioon.

Kansallispuiston virkistyskäyttö ja luontomatkailu on kestävä, turvallista ja vastuullista.										
Mittariluokka	Mittarin nimi	LAC	Lähtötaso (teksti)	Lähtötaso (num)	Tavoitetaso (teksti)	Tavoite (min)	Tavoite (max)	Yksikkö	Tavoitevuosi	Lisätietoja
Tiilikkajärven kansallispuistossa ja sen lähialueilla elää elinvoimainen metsäpeurakanta										
Mittariluokka	Mittarin nimi	LAC	Lähtötaso (teksti)	Lähtötaso (num)	Tavoitetaso (teksti)	Tavoite (min)	Tavoite (max)	Yksikkö	Tavoitevuosi	Lisätietoja
Suo- ja metsälinnuston kannat säilyvät alueella elinvoimaisina.										
Mittariluokka	Mittarin nimi	LAC	Lähtötaso (teksti)	Lähtötaso (num)	Tavoitetaso (teksti)	Tavoite (min)	Tavoite (max)	Yksikkö	Tavoitevuosi	Lisätietoja
Lajien ja luontotyyppien suojelun suotuisan tason säilyttäminen.										
Mittariluokka	Mittarin nimi	LAC	Lähtötaso (teksti)	Lähtötaso (num)	Tavoitetaso (teksti)	Tavoite (min)	Tavoite (max)	Yksikkö	Tavoitevuosi	Lisätietoja

22 Osallistaminen

Selite	Kansalaisten ja sidosryhmien kuuleminen suunnittelussa on Metsähallituksen ja ympäristöhallinnon toimintatapa. Osallistamisen tavoitteena on: saada luonnonsuojeluun liittyville tavoitteille ja toiminnalle yleinen hyväksyntä, vähentää ristiriitoja Metsähallituksen ja eturyhmien välillä sekä eri eturyhmien kesken, saada mahdollisimman paljon tietoa, taitoa ja näkemyksiä ratkaisuille pohjaksi, saada yhteistyötahot sitoutumaan suunnitelman tavoitteisiin ja keskeisiin ratkaisuihin sekä luoda pysyvä yhteistyö alueen eri toimijoiden kesken.
---------------	---

Kohdennettu osallistaminen		
Osallistamistapa	Osallistetut tahot	Nimetty edustaja
Keskustelu 14.11.2025	Rautavaaran kunta sekä paikallisia yrittäjiä	Eri edustajia
Keskustelu 21.11.2025	Nuorisokeskus Metsäkartano	Eri edustajia
Yhteistyöryhmän 1. tapaaminen 9.4.2025	Yhteistyöryhmään nimetyt edustajat	Eri edustajia
Yhteistyöryhmän 2. tapaaminen 29.10.2025	Yhteistyöryhmään nimetyt edustajat	Eri edustajia
Yhteistyöryhmän 3. tapaaminen 29.4.2026	Yhteistyöryhmään nimetyt edustajat	Eri edustajia
Yksityisten maanomistajien osallistaminen (Yksityiset suojelualueet ja muut yksityisalueet)		
Suunnittelualueella ei ole yksityisiä maanomistajia.		

Avoim osallistaminen	Paikka	Pvm	Osallistajat (lkm)
Kaikille avoin verkkokysely	Maptionnaire kysely 7.6.-10.7.25.		200
Kohdennettu osallistaminen, Metsäkartano	Teams	21.11.2025	
Kohdennettu osallistaminen, Rautavaaran kunta	Teams	06.05.2026	
Kohdennettu osallistaminen, Rautavaaran kunta ja yrittäjiä	Teams	14.11.2025	
Yleisötilaisuus 1.	Metsäkartano, Rautavaara	29.10.2025	18
Yleisötilaisuus 2., Korpimetsän kutsu erämessut	Metsäkartano, Rautavaara	06.06.2026	

Lausunnot ja palaute (lausuntokooste liitteenä 3)

Pyydetty lausunnot (kpl)		Saadut lausunnot (kpl)		Lausuntoaika	
--------------------------	--	------------------------	--	--------------	--

Yhteenveto osallistamisesta ja sen vaikutuksesta suunnitelmaan

Kaikille avoin verkkokysely toteutettiin kesällä 2025 ja se nosti osille ongelmakohteita ja haasteita kävijöiden näkökulmasta, joihin HKS prosessissa pyrittiin löytämään soveltuvia toimenpiteitä muun muassa herkkien kohteiden selkeämmällä rajauksella maastossa.

Keskeisistä sidosryhmistä koottiin yhteistyöryhmä tuomaan erilaisia tarpeita ja näkemyksiä suunnittelualueen hoitoon ja käyttöön liittyen. Yhteistyöryhmän jäseniä olivat Rautavaaran kunta,

Pohjois-Savon ELY-Keskus, Kainuun ELY-Keskus, Pohjois-Savon maakuntaliitto, Kainuun liitto, Kuopion kulttuurihistoriallinen museo, Metsäkartano, Pohjois-Savon riistakeskus, Nilsin luonnonsuojeluyhdistys, Rautavaaran luonnonystävät ry, vuoden 2026 aikana ELY:jen organisaationmuutoksen kautta YTR:ään nimettiin edustajia EVKsta sekä LVV:stä. Yhteistyöryhmä kokoontui 3 kertaa, jolloin työstettyä suunnitelmaa esiteltiin ja kysyttiin mielipiteitä sekä ajatuksia jatkotyöstöön. Yhteistyöryhmän osallistujille tarjottiin myös mahdollisuuksia kahdenkeskisiin keskusteluihin, mikäli tiettyihin yksityiskohtiin haluttiin tarkemmin paneutua.

Yleisötilaisuus ja YTR kokoukset vahvistivat ja toivat myös esille yksittäisiä toimia, johon suunnitelmassa tartuttiin, kuten hiihtomahdollisuuksien edistäminen, laajennusosan yhdistäminen vanhaan osaan ja kulttuuriperinnön vahvempi esilletuominen kansallispuistossa. Keskusteluja käytiin myös Rautavaaran kunnan ja yrittäjien kanssa, joiden toiveisiin on pyritty vastaamaan muun muassa vyöhykelinjauksissa ja toimenpiteissä liittyen yritysmatkailuun. Metsäkartanon kanssa keskusteltiin useaan otteeseen ja sen osaa luonnollisena lähtöpisteenä ja yhteistyökumppanina Metsähallitukselle on pyritty vahvistamaan suunnitelman kautta.

Suunnittelun aloittamisesta ja osallistumismahdollisuuksista tiedotettiin eri kanavissa alkuvuodesta 2025.

LÄHTEET

Viittaus	Tekijä(t)	Julkaisun nimi	Julkaisutiedot	Julkaisuvuosi
01	Vesistöjen erityissuojelutyöryhmä	Erityissuojelua vaativat vesistöt; vesistöjen erityissuojelutyöryhmän mietintö.	Ympäristöministeriön työryhmän mietintö 63/1992	1992
02	Veli-Matti Vallinkoski (Toim.) Jussi Aalto (Toim.) Tuulikki Miettinen (Toim.)	Vesien tila hyväksi yhdessä Pohjois-Savon vesienhoidon toimenpideohjelma vuosille 2022 - 2027	Raportteja 4/2022 Vesien tila hyväksy yhdessä Pohjois-Savon vesienhoidon toimenpideohjelma vuosille 2022–2027 Pohjois-Savon Elinkeino-, Liikenne- ja Ympäristökeskus	
03	Luukkanen.A, ja Porkka.H	Rautavaaralla tutkitut suot, niiden turvevarat ja turpeiden käyttökelpoisuus	Geologian tutkimuskeskus: turvetutkimusraportti 291	1995
04	GTK	Suomen kallioperä	GTKdata.gtk.fi/arcgis	2016
05	Mäkinen.K, Palmu. Jukka-Pekka, Teeriaho.	Valtakunnallisesti arvokkaat moreenimuodostumat	Suomen ympäristö 17: 2007, Ympäristöministeriö	2007
06	Leivo.M, Asanti.T,Koskimies.P, Lammi. E, Lampolahti. J, Mikkola-Roos. M ja Virolainen. E	Suomen tärkeät lintualueet FINIBA	BirdLife Suomen julkaisuja (No 4.)	2002
07	Junninen K.	Kääpäkartoitukset Vaara-Karjalassa 2010	Metsähallitus, Luontopalvelut	2011
08	Kypärä T.	Tiilikan alueen (FI0600071) sammalkartoitukset 2018	Metsähallitus, Luontopalvelut	2018
09	Laulumaa, Vesa	Tiilikkajärven kansallispuiston arkeologinen inventointi	Museoviraston Arkeologiset kenttäpalvelut	2024
10	Haverinen S.	Tiilikkajärven kansallispuiston kävijätutkimus 2022	Metsähallitus, Luontopalvelut	2023
11	Anonyymi	Laki Tiilikkajärven kansallispuiston laajentamisesta	https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/saaduskokoelma/2023/519	2023
12	Anonyymi	Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 (2. vaihe)	https://www.pohjois-savo.fi/maakuntakaavat-ja-liikenne/voimassa-olevat-maakuntakaavat/maakuntakaava-2040-2.-vaihe.html	2025

Suunnittelualueen nimi: Tiilikkajärven hoito- ja käyttösuunnitelma

13	Tiia Kampman	Tiilikkajärven kansallispuiston laajennus Master Plan 2021-2031	https://www.rautavaara.fi/content/uploads/2022/05/31936194_Tiilikanjarvi_hankekirja.pdf	2022
14	Metsähallitus	Etelä-Suomen luonnonvarasuunnitelma	Metsähallitus	2025
15	Metsähallitus	Metsähallituksen ilmasto-ohjelma	www-dokumentti, Metsähallitus	2025
16	Maa- ja metsätalousministeriö	Metsäpeurakannan hoitosuunnitelma	Maa- ja metsätalousministeriön julkaisuja 2023:21	2023
17	Suomen Ympäristökeskus	Luonnon- ja maisemansuojelun kannalta arvokkaat kallioalueet Pohjois-Savossa	Alueelliset ympäristöjulkaisut, 214, Jukka Husa, Jari Teeriaho, Tytti Kontula ja Reino fagerstén	2001
18	Metsähallitus	Ilmastoviisaan taukopaikan käsikirja	https://julkaisut.metsa.fi/wp-content/uploads/sites/2/2026/02/ilmastoviisaan_taukopaikan_kasikirja.pdf	2025

Liite 1. Kooste yksityisistä luonnonsuojelualueista

Sisältö	Liitteessä listataan Natura-alueella olevat yksityiset luonnonsuojelualueet, niiden määräysten mahdollinen uusimistarve sekä liikkumisrajoitukset ja muut tarpeelliset lisätiedot.
---------	--

Tunnus	Nimi	Rauhoitusvuosi	Pinta-ala (ha)	Määräysten uusimistarve	Lisätietoja
YSA200200	Löytynsuo-Maamonsuo	2003	1132,46		
YSA240084	Silmäsuo	2018	122,68		

Liikkumisrajoitukset					
Tunnus	Nimi	Alkaa	Päättyy	Pinta-ala (ha)	Lisätietoja

YSA alueiden pinta-ala yhteensä (ha)	1255,14
Rajoitusala YSA alueilla yhteensä (ha)	0,00

Liite 2. Suunnittelualueella esiintyvät uhanalaiset ja luonto- ja lintudirektiivien lajit

Eliöryhmä	Lajinimi	Direktiivi	Ls-laki	Uhanal. luokka	Vieraslaji	Sens. tieto	Hav. paikk. määrä	Keskeinen suojeluperuste/arvo	Lisätiedot
Linnut	haarapääsky <i>Hirundo rustica</i>		U	VU					Metsähallituksen linjalaskenta- ja NATA-aineistot 29.4.2025
Linnut	harmaalokki <i>Larus argentatus</i>		-	VU					Bioblitz 2025 -havainto, tallentamaton
Linnut	helmipöllö <i>Aegolius funereus</i>	Li I	-	NT				Naturan keskeinen suojeluperuste	Metsähallituksen linjalaskenta- ja NATA-aineistot 29.4.2025
Linnut	hiirihaukka <i>Buteo buteo</i>	Li m	U	VU					Metsähallituksen linjalaskenta- ja NATA-aineistot 29.4.2025
Linnut	hömötiainen <i>Poecile montanus</i>		U	EN					Metsähallituksen linjalaskenta- ja NATA-aineistot 29.4.2025
Linnut	jouhisorsa <i>Anas acuta</i>	Li m	-	VU					Bioblitz 2025 -havainto, tallentamaton
Linnut	kalatiira <i>Sterna hirundo</i>	Li I	-	LC					Metsähallituksen linjalaskenta- ja NATA-aineistot 29.4.2025
Linnut	kapustarinta <i>Pluvialis apricaria</i>	Li I	-	LC					Metsähallituksen linjalaskenta- ja NATA-aineistot 29.4.2025
Linnut	koskikara <i>Cinclus cinclus</i>	Li m	U	VU					Metsähallituksen linjalaskenta- ja NATA-aineistot 29.4.2025
Linnut	kuikka <i>Gavia arctica</i>	Li I	-	LC					Metsähallituksen linjalaskenta- ja NATA-aineistot 29.4.2025
Linnut	kurki <i>Grus grus</i>	Li I	-	LC				Naturan keskeinen suojeluperuste	Metsähallituksen linjalaskenta- ja NATA-aineistot 29.4.2025
Linnut	lapinpöllö <i>Strix nebulosa</i>	Li I	-	LC				Naturan keskeinen suojeluperuste	Metsähallituksen linjalaskenta- ja NATA-aineistot 29.4.2025
Linnut	laulujoutsen <i>Cygnus cygnus</i>	Li I	-	LC				Naturan keskeinen suojeluperuste	Metsähallituksen linjalaskenta- ja NATA-aineistot 29.4.2025
Linnut	liro <i>Tringa glareola</i>	Li I	-	NT				Naturan keskeinen suojeluperuste	Metsähallituksen linjalaskenta- ja NATA-aineistot 29.4.2025
Linnut	mehiläishaukka <i>Pernis apivorus</i>	Li I	U	EN				Naturan keskeinen suojeluperuste	Metsähallituksen linjalaskenta- ja NATA-aineistot 29.4.2025
Linnut	metso <i>Tetrao urogallus</i>	Li I	-	LC				Naturan keskeinen suojeluperuste	Metsähallituksen linjalaskenta- ja NATA-aineistot 29.4.2025
Linnut	naurulokki <i>Larus ridibundus</i>	Li m	U	VU					Bioblitz 2025 -havainto, tallentamaton
Linnut	pajusirkku <i>Emberiza schoeniclus</i>		U	VU					Metsähallituksen linjalaskenta- ja NATA-aineistot 29.4.2025
Linnut	palokärki <i>Dryocopus martius</i>	Li I	-	LC				Naturan keskeinen suojeluperuste	Metsähallituksen linjalaskenta- ja NATA-aineistot 29.4.2025
Linnut	pensastasku <i>Saxicola rubetra</i>		U	VU					Metsähallituksen linjalaskenta- ja NATA-aineistot 29.4.2025

Suunnittelualan nimi: Tiilikjärven hoito- ja käyttösuunnitelma

Linnut	pikkulepinkäinen <i>Lanius collurio</i>	Li I	-	LC				Naturan keskeinen suojeluperuste	Metsähallituksen linjalaskenta- ja NATA-aineistot 29.4.2025
Linnut	pohjantikka <i>Picoides tridactylus</i>	Li I	-	LC				Naturan keskeinen suojeluperuste	Metsähallituksen linjalaskenta- ja NATA-aineistot 29.4.2025
Linnut	pyy <i>Tetrastes bonasia</i>	Li I	-	VU					Bioblitz 2025 -havainto, tallentamaton
Linnut	räystäspääsky <i>Delichon urbicum</i>		U	EN					Metsähallituksen linjalaskenta- ja NATA-aineistot 29.4.2025
Linnut	selkälökki <i>Larus fuscus</i>	Li m	U	EN					Bioblitz 2025 -havainto, tallentamaton
Linnut	sinisuohaukka <i>Circus cyaneus</i>	Li I	U	VU				Naturan keskeinen suojeluperuste	Metsähallituksen linjalaskenta- ja NATA-aineistot 29.4.2025
Linnut	suokukko <i>Calidris pugnax</i>	Li I	U	CR				Naturan keskeinen suojeluperuste	Metsähallituksen linjalaskenta- ja NATA-aineistot 29.4.2025
Linnut	teeri <i>Tetrao tetrix</i>	Li I	-	LC				Naturan keskeinen suojeluperuste	Metsähallituksen linjalaskenta- ja NATA-aineistot 29.4.2025
Linnut	tervapäsky <i>Apus apus</i>		U	EN					Metsähallituksen linjalaskenta- ja NATA-aineistot 29.4.2025
Linnut	töyhtötiainen <i>Lophophanes cristatus</i>		U	VU					Metsähallituksen linjalaskenta- ja NATA-aineistot 29.4.2025
Linnut	viirupöllö <i>Strix uralensis</i>	Li I	-	LC				Naturan keskeinen suojeluperuste	Metsähallituksen linjalaskenta- ja NATA-aineistot 29.4.2025
Sammalet	aarnisammas <i>Schistostega pennata</i>		U	VU			4		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS. Laji.fi 21.10.2025.
Sammalet	etelänraippasammas <i>Anastrophyllum michauxii</i>		U	EN			1		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS
Sammalet	haaraliuskasammas <i>Riccardia multifida</i>		U	VU					Bioblitz 2025 -havainto, tallentamaton
Sammalet	kallionäivesammas <i>Mytilus taylorii</i>		-	NT					Bioblitz 2025 -havainto, tallentamaton
Sammalet	kalliopussisammas <i>Marsipella emarginata</i>		U	VU					Bioblitz 2025 -havainto, tallentamaton
Sammalet	kaltiokinnassammas <i>Scapania uliginosa</i>		-	NT					Bioblitz 2025 -havainto, tallentamaton
Sammalet	kantoraippasammas <i>Crossocalyx hellerianus</i>		U	VU			12		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS
Sammalet	kirjorahkasammas <i>Sphagnum subnitens</i>	Lu V	-	NT					Bioblitz 2025 -havainto, tallentamaton
Sammalet	korpihohtosammas <i>Herzogiella turfacea</i>	Lu II	E	VU			1		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS
Sammalet	koskikorvasammas <i>Solenostoma obovatum</i>		-	NT			4		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS
Sammalet	lahokaviosammas <i>Buxbaumia viridis</i>	Lu II	U	EN					Bioblitz 2025 -havainto, tallentamaton
Sammalet	luhtarahasammas <i>Sphagnum inundatum</i>	Lu V	U	EN					Bioblitz 2025 -havainto, tallentamaton
Sammalet	metsälövisammas <i>Lophozia guttulata</i>		U	VU			2		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS. Laji.fi 21.10.2025.
Sammalet	nummirahasammas <i>Sphagnum molle</i>	Lu V	E	EN					Bioblitz 2025 -havainto
Sammalet	pikkulövisammas <i>Lophozia ascendens</i>		E	EN			2		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS

Suunnittelualueen nimi: Tiilikajärven hoito- ja käyttösuunnitelma

Sammalet	pikkusahasammal <i>Bazzania tricrenata</i>		U	VU			1		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS
Sammalet	pohjanpussisammal <i>Marsupella sphacelata</i>		U	VU			1		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS
Sammalet	purokatvesammal <i>Callicladium haldanianum</i>		-	NT					Bioblitz 2025 -havainto, tallentamaton
Sammalet	puropussisammal <i>Marsupella aquatica</i>		U	VU			2		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS
Sammalet	ripsilovisammal <i>Lophozia ciliata</i>		E	EN					Bioblitz 2025 -havainto, tallentamaton
Sammalet	suvantonäkinsammal <i>Fontinalis dichelymoides</i>		-	NT					Bioblitz 2025 -havainto, tallentamaton
Sammalet	vesisiiransammal <i>Nardia compressa</i>		E	VU					Bioblitz 2025 -havainto, tallentamaton
Kovakuoriaiset	<i>Ischnoglossa prolixa</i>		-	NT			1		Laji.fi 12.3.2025 havainto v 2003 esiintymän nykytila tulisi selvittää, epätarkka sijaintitieto
Kovakuoriaiset	<i>Oxypoda lentula</i>		-	NT			1		Laji.fi 22.10.2025
Kovakuoriaiset	kaljurankokartukas <i>Hypnogyra angularis</i>		U	VU			1		Laji.fi 12.3.2025 Havainto v 2003; esiintymän nykytila tulisi selvittää, epätarkka sijaintitieto
Kaksisiipiset	<i>Dynatosoma majus</i>		-	NT					Bioblitz-havainto 2025, tallentamaton
Kaksisiipiset	suomenpuukärpänen <i>Xylomya czezanovskii</i>		U	VU			1		Laji.fi 21.10.2025
Sienet	aarnikarakka <i>Fibricium lapponicum</i>		-	NT					Bioblitz 2025 -havainto, tallentamaton
Sienet	aarninappu <i>Pseudographis pinicola</i>		U	VU			6		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS
Sienet	erakkokääpä <i>Antrodia infirma</i>		U	VU			1		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS
Sienet	koivunpisteikäs <i>Arthopyrenia analepta</i>		-	NT					Bioblitz 2025 -havainto, tallentamaton
Sienet	korkkikerroskääpä <i>Perenniporia subacida</i>		-	NT			2		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS
Sienet	korpiludekääpä <i>Skeletocutis odora</i>		-	NT			1		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS
Sienet	koturineula <i>Chaenothecopsis epithallina</i>		U	VU			1		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS
Sienet	kuusenhäivelö <i>Arthothelium scandinavicum</i>		-	NT			1		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS
Sienet	käpäläkääpä <i>Anomoporia bombycina</i>		-	NT			1		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS
Sienet	mesipillikääpä <i>Antrodia mellita</i>		-	NT			1		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS
Sienet	munuaiskupru <i>Refractohilum galligenum</i>		U	VU			1		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS
Sienet	peikonnahka <i>Crustoderma dryinum</i>		-	NT			1		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS
Sienet	pikkuneula <i>Chaenothecopsis nana</i>		-	NT			1		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS
Sienet	punatiplu <i>Agyrium rufum</i>		-	NT					Bioblitz 2025 -havainto, tallentamaton

Sienet	pursukääpä <i>Amylocystis lapponica</i>		-	NT		8		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS
Sienet	raidankeuhkoneppi <i>Plectocarpon lichenum</i>		U	VU		1		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS
Sienet	raidantuoksukääpä <i>Haploporus odorus</i>		U	VU		3		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS
Sienet	riekonkääpä <i>Anthoporia albobrunnea</i>		-	NT		1		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS
Sienet	rusokantokääpä <i>Fomitopsis rosea</i>		-	NT		8		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS
Sienet	rustikkaryhmä <i>Aporpium caryae</i> coll.		-	NT		1		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS
Sienet	sirppikääpä <i>Sidera lenis</i>		-	NT		2		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS
Sienet	sitkaskääpä <i>Antrodia piceata</i>		U	VU		1		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS
Sienet	sitruunakääpä <i>Antrodiella citrinella</i>		-	NT		1		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS
Sienet	välkkyludekääpä <i>Skeletocutis stellae</i>		U	VU		1		Bioblitz-havainto 16.8.2025 tallentamaton
Pistiäiset	<i>Odontocolon spinipes</i>		-	NT				Bioblitz 2025 -havainto, tallentamaton
Pistiäiset	<i>Rhyssa amoena</i>		-	NT				Bioblitz 2025 -havainto, tallentamaton
Pistiäiset	<i>Xorides brachylabis</i>		U	VU				Bioblitz 2025 -havainto, tallentamaton
Pistiäiset	<i>Xorides irrigator</i>		U	VU				Bioblitz 2025 -havainto, tallentamaton
Perhoset	metsäpapurikko <i>Lasiommata petropolitana</i>		-	NT		2		laji.fi 21.10.2025
Perhoset	muurainhopeatäplä <i>Boloria freija</i>		-	NT		3		laji.fi 21.10.2025
Perhoset	pursukääpiökoi <i>Stigmella lediella</i>		-	NT		1		Laji.fi 22.10.2025
Jäkälät	aarnikaihejäkälä <i>Lopadium disciforme</i>		U	VU		4		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS
Jäkälät	aarniluppo <i>Bryoria nadvornikiana</i>		-	NT		1		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS
Jäkälät	aarninokijäkälä <i>Acolium karelicum</i>		U	VU		2		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS
Jäkälät	harmaanokijäkälä <i>Acolium inquinans</i>		-	NT		4		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS
Jäkälät	hentosiesijäkälä <i>Scytinium subtile</i>		U	VU		2		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS
Jäkälät	hentoneulajäkälä <i>Chaenotheca gracillima</i>		-	NT		1		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS
Jäkälät	härmähuuhmarjäkälä <i>Sclerophora coniophaea</i>		-	NT		3		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS. Laji.fi 21.10.2025.
Jäkälät	jauhehankajäkälä <i>Evernia mesomorpha</i>		-	NT		1		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS
Jäkälät	jauheneulajäkälä <i>Chaenotheca stemonea</i>		U	VU		1		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS

Suunnittelalueen nimi: Tiilikjärven hoito- ja käyttösuunnitelma

Jäkälät	kanadanluppo <i>Bryoria fremontii</i>		-	NT				Bioblitz 2025 -havainto, tallentamaton
Jäkälät	kantokehräjäkälä <i>Lecanora hypopta</i>		-	NT				Bioblitz 2025 -havainto, tallentamaton
Jäkälät	karstajäkälä <i>Parmeliella thriptophylla</i>		-	NT		11		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS
Jäkälät	kastanjansuomujäkälä <i>Carbonicola myrmecina</i>		-	NT		1		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS
Jäkälät	kehrälaikkajäkälä <i>Pertusaria carneopallida</i>		-	NT		1		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS
Jäkälät	kelonuppijäkälä <i>Calicium adpersum</i>		U	VU		2		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS
Jäkälät	kiiltonystyjäkälä <i>Lecidea albofuscens</i>		-	NT				Bioblitz 2025 -havainto, tallentamaton
Jäkälät	koivunlehtojäkälä <i>Scutula igniarii</i>		U	VU		1		laji.fi 21.10.2025
Jäkälät	korpiluppo <i>Alectoria sarmentosa</i>		-	NT		6		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS
Jäkälät	kultahavujäkälä <i>Japewia subaurifera</i>		-	NT		1		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS
Jäkälät	kuusenneulajäkälä <i>Chaenotheca subroscida</i>		-	NT		9		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS
Jäkälät	kuusenpiikkijäkälä <i>Gyalideopsis piceicola</i>		E	EN		1		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS
Jäkälät	lahopiilojäkälä <i>Arthonia vinosa</i>		-	NT		4		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS
Jäkälät	lapinnaava <i>Usnea perplexans</i>		U	VU		1		Bioblitz 2025 -havainto, tallentamaton
Jäkälät	männynmurujäkälä <i>Pycnora xanthococca</i>		-	NT		1		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS
Jäkälät	männynnuppijäkälä <i>Calicium denigratum</i>		-	NT		1		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS
Jäkälät	norjantorvijäkälä <i>Cladonia norvegica</i>	Lu V	-	NT				Bioblitz 2025 -havainto, tallentamaton
Jäkälät	nukkamunuaisjäkälä <i>Nephroma resupinatum</i>		U	VU		9		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS
Jäkälät	pajunnuppijäkälä <i>Calicium salicinum</i>		-	NT		1		Nimet ja luokitukset 10.3.2025 2025-03-10 LajiGIS
Jäkälät	palosuomujäkälä <i>Carbonicola anthracophila</i>		-	NT		1		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS
Jäkälät	partanaava <i>Usnea barbata</i>		E	EN		1		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS
Jäkälät	petäjänkehräjäkälä <i>Lecanora cadubriae</i>		U	VU		1		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS
Jäkälät	pihlajanlaikkajäkälä <i>Lepra ophthalmiza</i>		U	VU		1		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS
Jäkälät	raidanhyytelöjäkälä <i>Collema furfuraceum</i>		U	VU		1		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS
Jäkälät	raidankeuhköjäkälä <i>Lobaria pulmonaria</i>		-	NT		27		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS

Suunnittelualueen nimi: Tiilikajärven hoito- ja käyttösuunnitelma

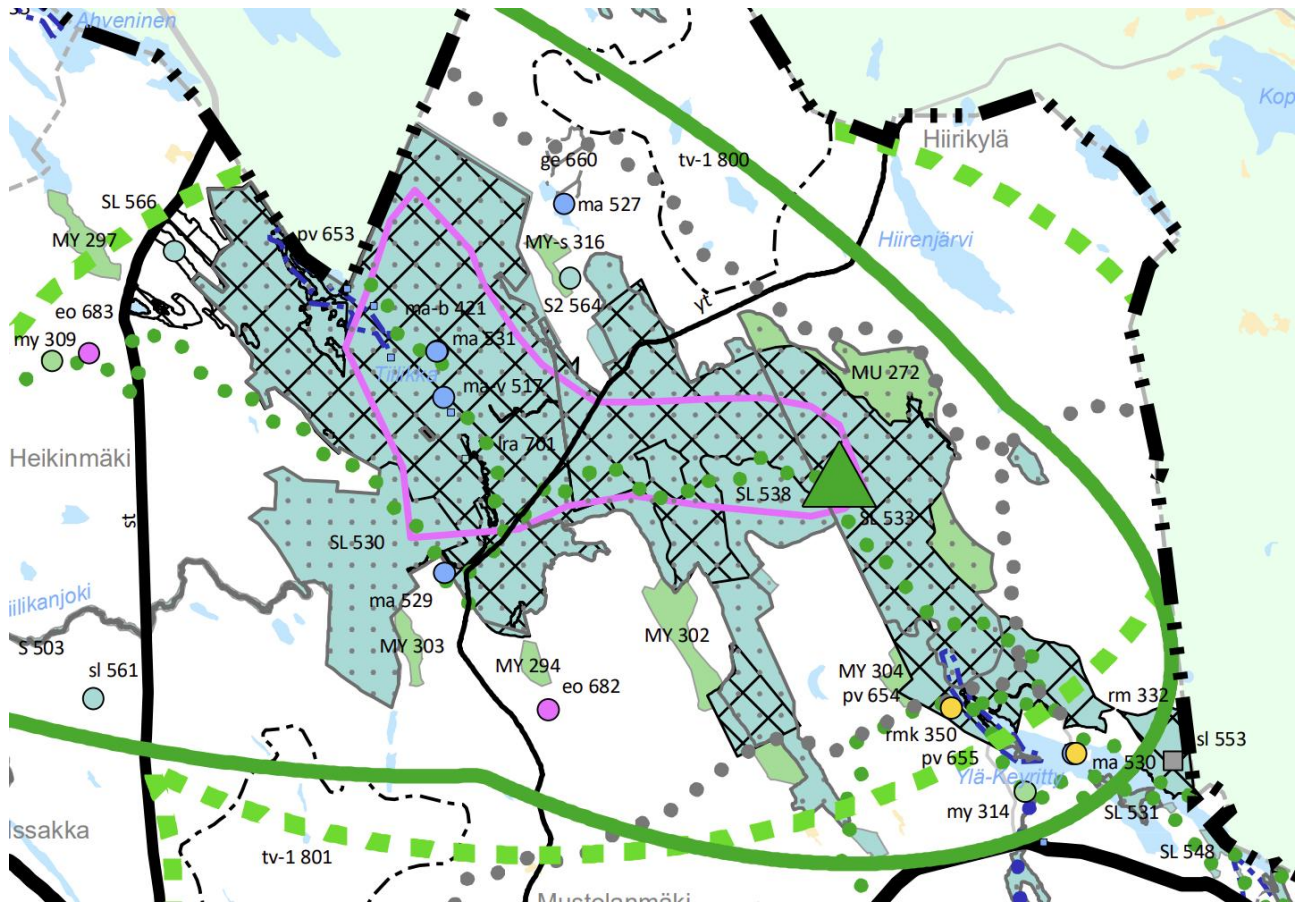
Jäkalät	raidanpiilojäkäälä <i>Arthonia incarnata</i>		U	VU		2		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS
Jäkalät	ruskohavujäkäälä <i>Japewia tornöensis</i>		-	NT				Bioblitz 2025 -havainto, tallentamaton
Jäkalät	ryväsjäkäälä <i>Hertelidea botryosa</i>		U	VU		3		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS
Jäkalät	samettikesijäkäälä <i>Leptogium saturninum</i>		-	NT		4		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS
Jäkalät	sammallimijäkäälä <i>Protopannaria pezizoides</i>		-	NT		6		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS
Jäkalät	silomunuaisjäkäälä <i>Nephroma bellum</i>		-	NT		22		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS
Jäkalät	silonaava <i>Usnea glabrescens</i>		-	NT		4		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS
Jäkalät	siloneulajäkäälä <i>Chaenotheca laevigata</i>		U	VU		1		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS
Jäkalät	suonirustojäkäälä <i>Ramalina sinensis</i>		U	VU		1		Bioblitz 2025 -havainto, tallentamaton
Jäkalät	takkuhankajäkäälä <i>Evernia divaricata</i>		U	VU		3		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS
Jäkalät	viherneulajäkäälä <i>Chaenotheca chlorella</i>		-	NT				Bioblitz 2025 -havainto, tallentamaton
Nisäkkäät	ahma <i>Gulo gulo</i>	Lu II	-	EN			Naturan keskeinen suojeluperuste	Metsähallituksen NATA-aineistoto 29.4.2025
Nisäkkäät	liito-orava <i>Pteromys volans</i>	Lu II,IV	U	VU		8		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS
Nisäkkäät	metsäpeura <i>Rangifer tarandus fennicus</i>	Lu II	-	NT		3		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS
Nisäkkäät	saukko <i>Lutra lutra</i>	Lu II,IV	-	LC			Naturan keskeinen suojeluperuste	Metsähallituksen NATA-aineistot 29.4.2025
Sudenkorennot	lummelampikorento <i>Leucorrhinia caudalis</i>	Lu IV	-	LC		16		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS. Laji.fi 21.10.2025.
Sudenkorennot	sirolampikorento <i>Leucorrhinia albifrons</i>	Lu IV	-	LC		3		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS. Laji.fi 21.10.2025.
Putkilokasvit	ahokissankäpälä <i>Antennaria dioica</i>		-	NT		6		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS
Putkilokasvit	kaitakämmekkä <i>Dactylorhiza traunsteineri</i>		U	VU		5		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS. Laji.fi 21.10.2025
Putkilokasvit	kielikämmekkä <i>Dactylorhiza fuchsii</i>		-	NT		1		Laji.fi 22.10.2025
Putkilokasvit	ruskopiirtoheinä <i>Rhynchospora fusca</i>		-	NT		1		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS
Putkilokasvit	suopunäkämmekkä <i>Dactylorhiza incarnata</i> subsp. <i>incarnata</i>		-	NT		30		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS
Putkilokasvit	suovalkuu <i>Hammarbya paludosa</i>		-	NT		1		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS
Putkilokasvit	tulvakonnanlieko <i>Lycopodiella inundata</i>	Lu V	-	NT		1		Nimet ja luokitukset 10.10.2025. 2025-10-10 LajiGIS

Selitykset	
Direktiivi	Lu I - Luontodirektiivin liitteen I luontotyytit, Lu II - Luontodirektiivin liitteen II laji, Lu IV - Luontodirektiivin liitteen IV laji, Lu V - Luontodirektiivin liitteen V laji, Li I/Ls - Lintudirektiivin liitteen I laji, Li Ms - Muuttava laji, jota käytetty SPA alueita valittaessa, – - Ei direktiivi laji
Uhanalaisuus luonnonsuojeluasetuksessa	E - erityisesti suojeltava laji, U - muu uhanalainen laji, - - ei mainittu asetuksessa
IUCN luokituksen mukainen uhanalaisuusluokka	RE - Hävinneet (RE), EW - Luonnosta hävinneet (EW), CR - Äärimmäisen uhanalaiset (CR), EN - Erittäin uhanalaiset (EN), VU - Vaarantuneet (VU), NT - Silmälläpidettävät (NT), LC - Elinvoimaiset (LC), DD - Puutteellisesti tunnetut (DD), NE - Arvioimatta jätetyt (NE), 10 - Tarkastelematta jätetyt, NA - Arviointiin soveltumattomat (NA)

Liite 3. Lausuntokooste

Pyydetyt lausunnot (kpl)		Saadut lausunnot (kpl)		
Lausuja ja lausunto	Suunnitelman osa/lomake	Metsähallituksen vastine	Aiheutunut toimenpide	

Liite 4 Ote Pohjois-Savon voimassa olevien maakuntakaavamerkintöjen yhdistelmämaakuntakaavasta

Kartta-aineisto © Pohjois-Savon liitto 2025

	MATKAILUN VETOVOIMAKOHDE Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti ja valtakunnallisesti merkittävät matkailun vetovoimakohteita.		MOOTOIRIKELKAREITIN YHTEYSTARVE Merkinnällä osoitetaan ohjeelliset olemassa olevat ja suunnitellut maakunnalliset mootoirikelkkareitit.
	MATKAILUN JA VIRKISTYKSEN KEHITTÄMISVYÖHYKE Merkinnällä osoitetaan vähintään maakunnallisesti merkittävää virkistykseen ja luontomatkailun alueita, joiden ytimenä on kansallispuisto tai muu luontomatkailun kohde.		MU MAA- JA METSÄTALOUSVALTAINEN ALUE, JOLLA ON ERITYISTÄ ULKOILUN OHJAAAMISTARVETTA
	VIKISTYKESKUSTUSALUE TAI -KOHDE Merkinnällä osoitetaan vähintään maakunnallisesti merkittävät virkistyskustukseen liittyvät kohteet.		KANSALLISPUISTO Merkinnällä osoitetaan Tiilikjärven, Etelä-Konneveden ja Linnasaaren kansallispuistojen alueita.
	LUONNON YDINALUE Merkinnällä osoitetaan Natura 2000 -alueiden ja luonnonsuojelualueiden keskittymiä sekä muita maakunnallisesti merkittäviä monimuotoisimpia luontoalueita ja järviluontokokonaisuuksia.		LUONNONRAUHA-ALUE Merkinnällä osoitetaan luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun kannalta merkittävät luonnonrauha-alueet. Alueiden pääasiallinen maankäyttömuoto on maa- ja metsätalous.
	S SUOJELUALUE Merkinnällä osoitetaan vesien sekä vesi- ja luonnonsuojelun perusteella suojeltuja ja suojeltavaksi tarkoitettuja alueita.		PV POHJAVESIALUE Merkinnällä osoitetaan vedenhankinnan kannalta tärkeät tai vedenhankintaan soveltuvat pohjavesialueet. Merkinnällä osoitetaan myös pohjavesialueita, joiden turvaaminen on pintavesi- ja maaekosysteemin kannalta tarpeellista (E-luokka).
	SL LUONNONSUOJELUALUE Merkinnällä osoitetaan luonnonsuojelun nojalla suojeltuja tai suojeltavaksi tarkoitettuja alueita. Alueella on voimassa MRL:n 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.		MY MAA- JA METSÄTALOUSVALTAINEN ALUE, JOLLA ON ERITYISIÄ YMPÄRISTÖARVOJA Merkinnällä osoitetaan kalio- ja harjualueet, joilla on maa-aineslain 3 §:n tarkoittamia maisemaan liittyviä arvoja. Merkinnällä osoitetaan myös arvokkaita kalio- ja moreenikohteita, hiekkarantoja, kivikkoja, serpentiinkallioita sekä tuuli- ja rantakerrostumia. Lisäksi merkinnällä osoitetaan kalioiperän suojelu- ja opetuskohteet.
	MA KULTTUURIYMPÄRISTÖN TAI MAISEMAN VAALIMISEN KANNALTA MAAKUNNALLISESTI TÄRKEÄ ALUE TAI KOHDE Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti merkittävät rakennetun kulttuuriympäristön alueet ja kohteet (MA, ma) sekä perinteisen maatalouden ja karjanhoidon muovaamat perinnebiotoopit (ma-b). Merkintä nostaa esille maakunnallisesti merkittävän kulttuuriympäristön, jonka suojelu- tai säilymiselliset ratkaisut tarkennetaan suunnittelussa.		ma-v KULTTUURIYMPÄRISTÖN VAALIMISEN KANNALTA VALTAKUNNALLISESTI TÄRKEÄ ALUE TAI KOHDE Merkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti merkittävät rakennetun kulttuuriympäristön alueet ja kohteet eli RKY-kohteet (MA-v, ma-v).
	NATURA 2000 -VERKOSTOON KUULUVA ALUE Merkinnällä on osoitettu Natura 2000 -ohjelman sisältävät alueet. Alueet on osoitettu SL-, S-, MU-, MY- ja V-aluevarausina.		sm sm-v MUINAISIÄÄNNÖS Merkinnällä osoitetaan Muinaismustolalla (295/1963) rauhoitettuja kiinteitä muinaisjäännöksiä. Kaikki kiinteät muinaisjäännökset on rauhoitettu muinaismustolalla. Rauhoitus koskee myös vielä löytämättömiä muinaisjäännöksiä. Valtakunnalliset arkeologiset kohteet osoitetaan omalla tunnuskilvillä, sm-v. Alueella on voimassa MRL:n 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.
	ULKOILUREITIN YHTEYSTARVE Merkinnällä osoitetaan ohjeelliset maakunnallisesti merkittävät ulkoilureitit.		

Ote Kainuun voimassa olevien maakuntakaavamerkintöjen yhdistelmämaakuntakaavasta

Kartta-aineisto © Kainuun liitto 2025

ULKOILUREITTI (Kainuun maakuntakaava 2020, Kainuun vaihemaakuntakaava 2030)

Merkinnällä osoitetaan vähintään liikunnalliset ja maakunnallisesti merkittävät yleisen liikkumisen kannalta tärkeät ohjeelliset ulkoilureitit. Reitit voidaan perustaa sopimuksilla tai ulkoilulain mukaisesti.

LUONNONSUOJELUALUE TAI -KOHDE (Kainuun maakuntakaava 2020, Kainuun vaihemaakuntakaava 2030)

LUONTOMATKAILUN KEHITTÄMISKOHDE (Kainuun maakuntakaava 2020, Kainuun vaihemaakuntakaava 2030)

Merkinnällä osoitetaan merkittäviä luontomatkailun kehittämiskohdealueita, joihin kohdistuu vähintään maakunnallisesti tai seudullisesti tärkeitä luonnon virkistyskäytön tai luontomatkailun kehittämistarpeita ja kehittämisresurssien kohdentamista, luonnon virkistyskäytön ja luonnonsuojelun yhteensovittamistarpeita, ulkoilu- ym. reitistöjen kehittämistarpeita, matkailuelinkeinojen maankäyttöisten edellytysten turvaamistarpeita sekä mahdollisesti maa- ja metsätalouden edellytysten turvaamis- ja yhteensovittamistarpeita muun maankäytön kanssa.

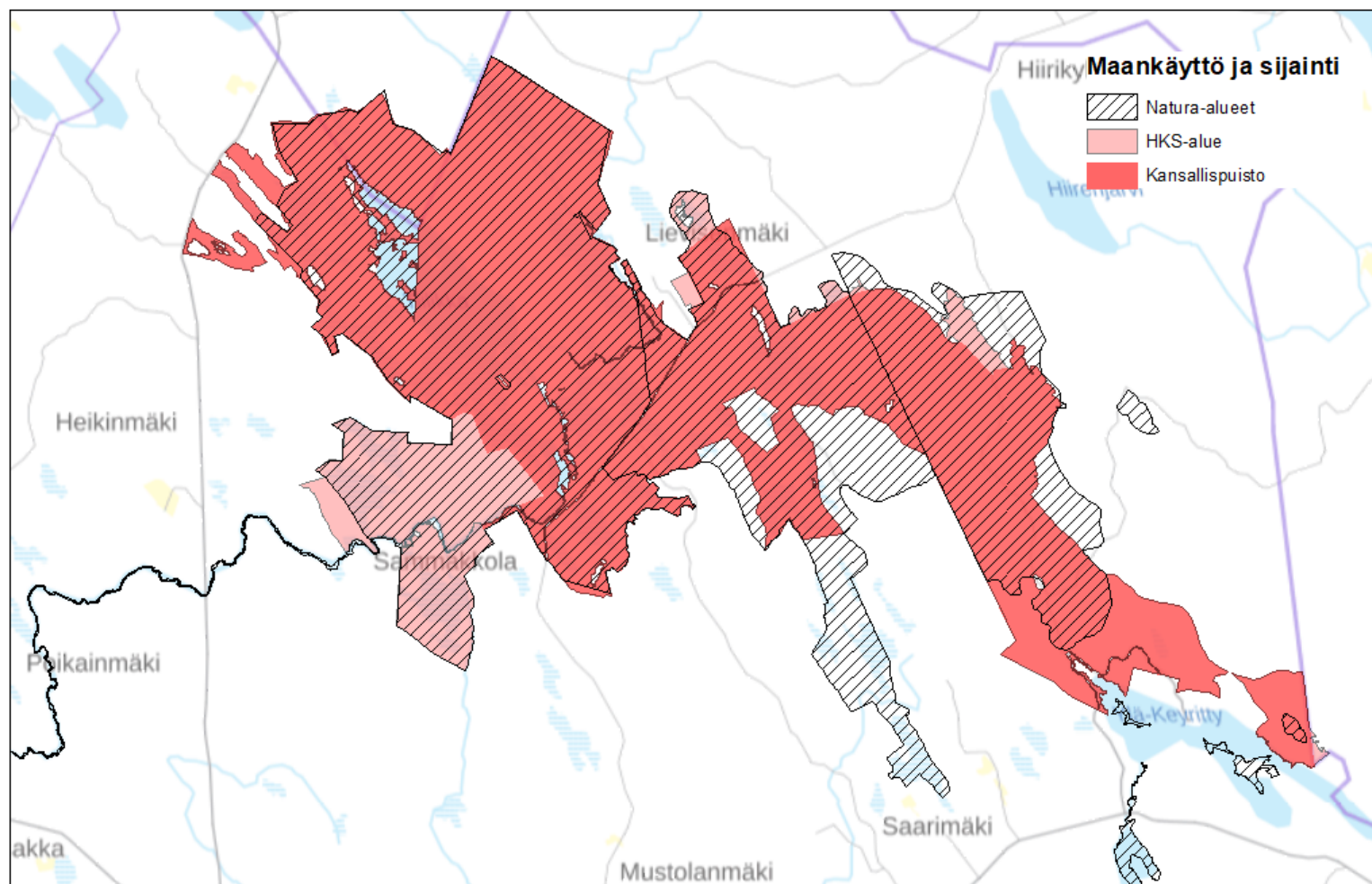

NATURA 2000 -VERKOSTOON KUULUVA TAI EHDOTETTU ALUE (Kainuun maakuntakaava 2020)

Merkinnällä osoitetaan valtioneuvoston päätösten mukaiset Natura 2000 -verkostoon kuuluvat alueet. Natura -alueilla ja niiden suojeluarvoja koskeissa hankkeissa noudatetaan luonnonsuojelulain 65 ja 66 §:n säännöksiä.

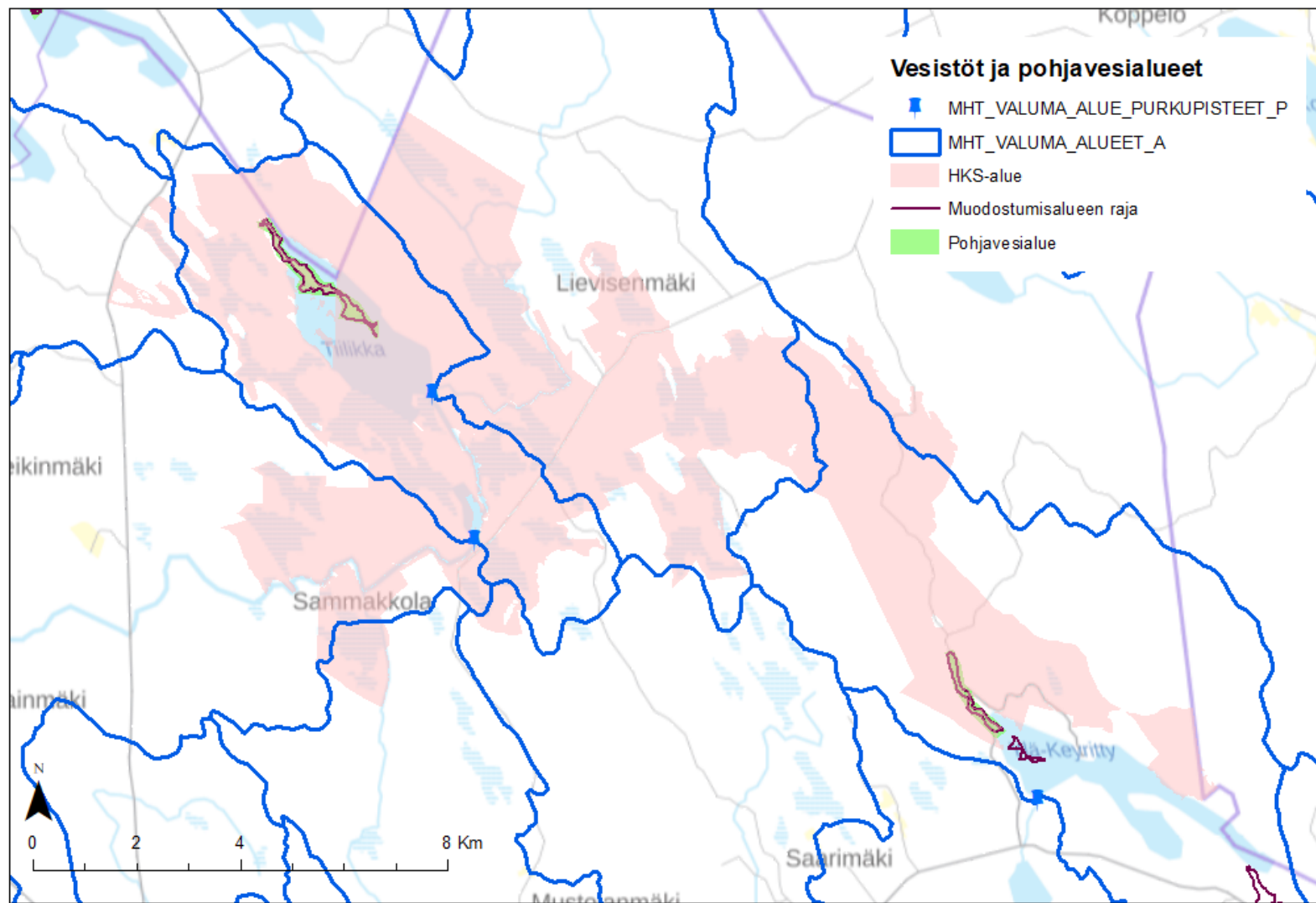
Liite 5 Kartat

Maankäyttö ja sijainti

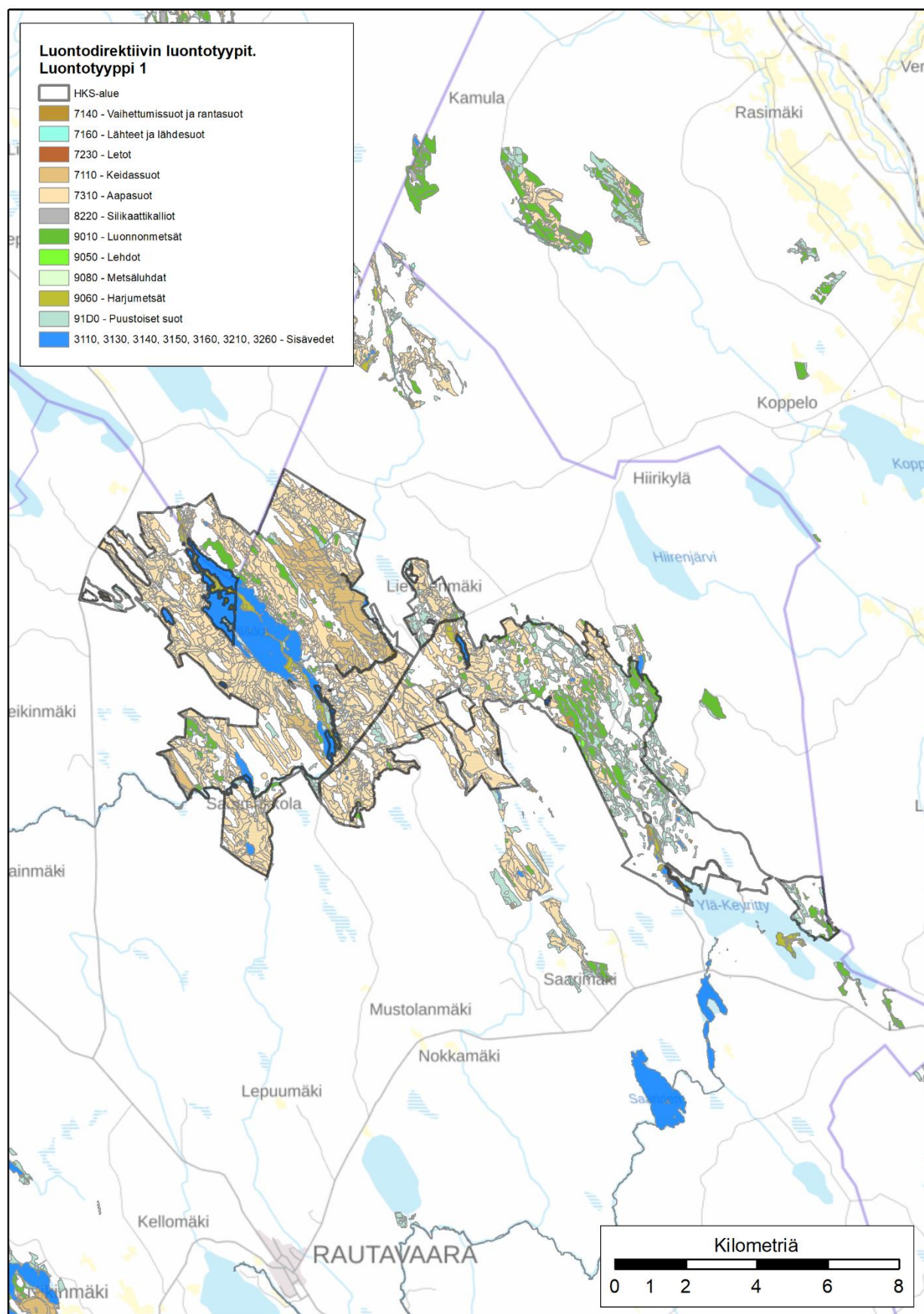
Tiilikajärven kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. Suunnittelualan maankäyttö ja sijainti © Metsähallitus 2026 Taustakartta ©Maanmittauslaitos 2026

Vesistöt ja pohjavesialueet

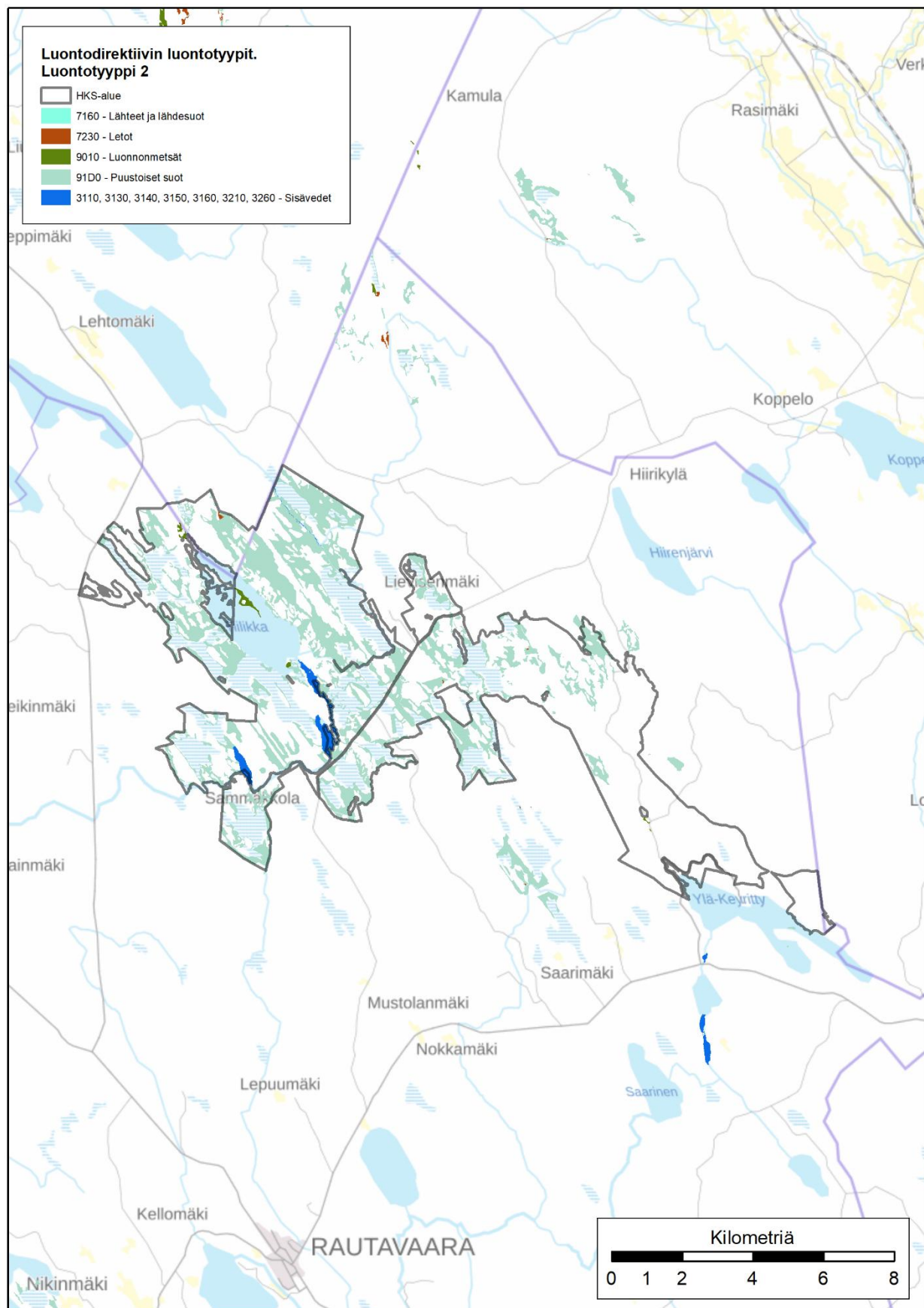
Tiilikajärven kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma: suunnittelualueen vesistöt ja pohjavesialueet ©Metsähallitus 2026, Taustakartta @Maanmittauslaitos 2026

Luontodirektiivin luontotyypit. Luontotyyppi 1

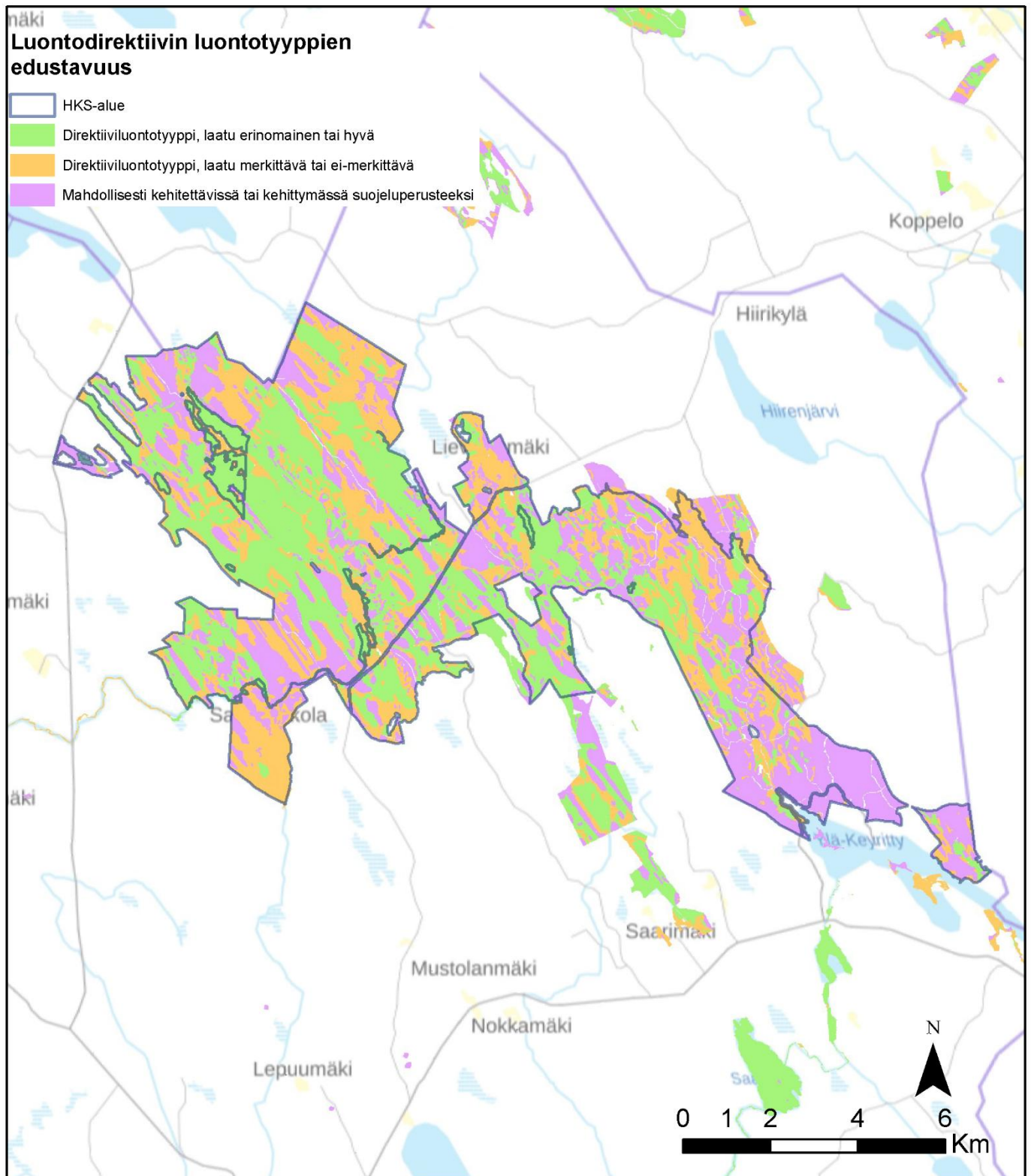
Tiilikajärven kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma:
Natura-luontotyytit 1. ©Metsähallitus 2025, taustakartta ©MML 2025

Luontodirektiivin luontotyytit. Luontotyyppi 2

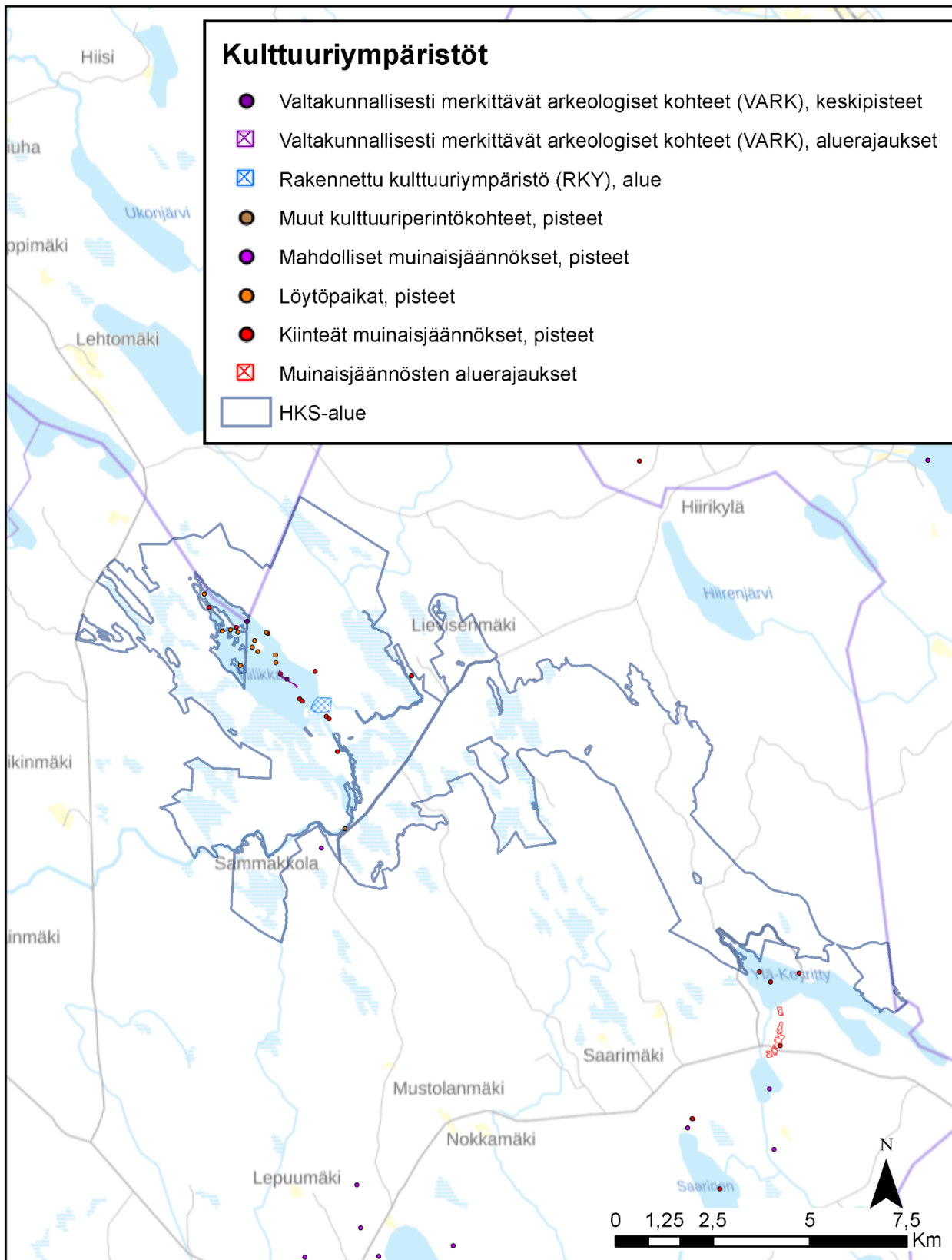
Tiilikajärven kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma:
Natura-luontotyytit 2. ©Metsähallitus 2025, taustakartta ©MML 2025

Luontodirektiivin luontotyyppien edustavuus

Tiilikajärven kansallispuiston hoito- ja käyttösuunitelma: suunnittelualan luontotyyppien edustavuus, Taustakartta © Maanmittauslaitos 2025, © Metsähallitus

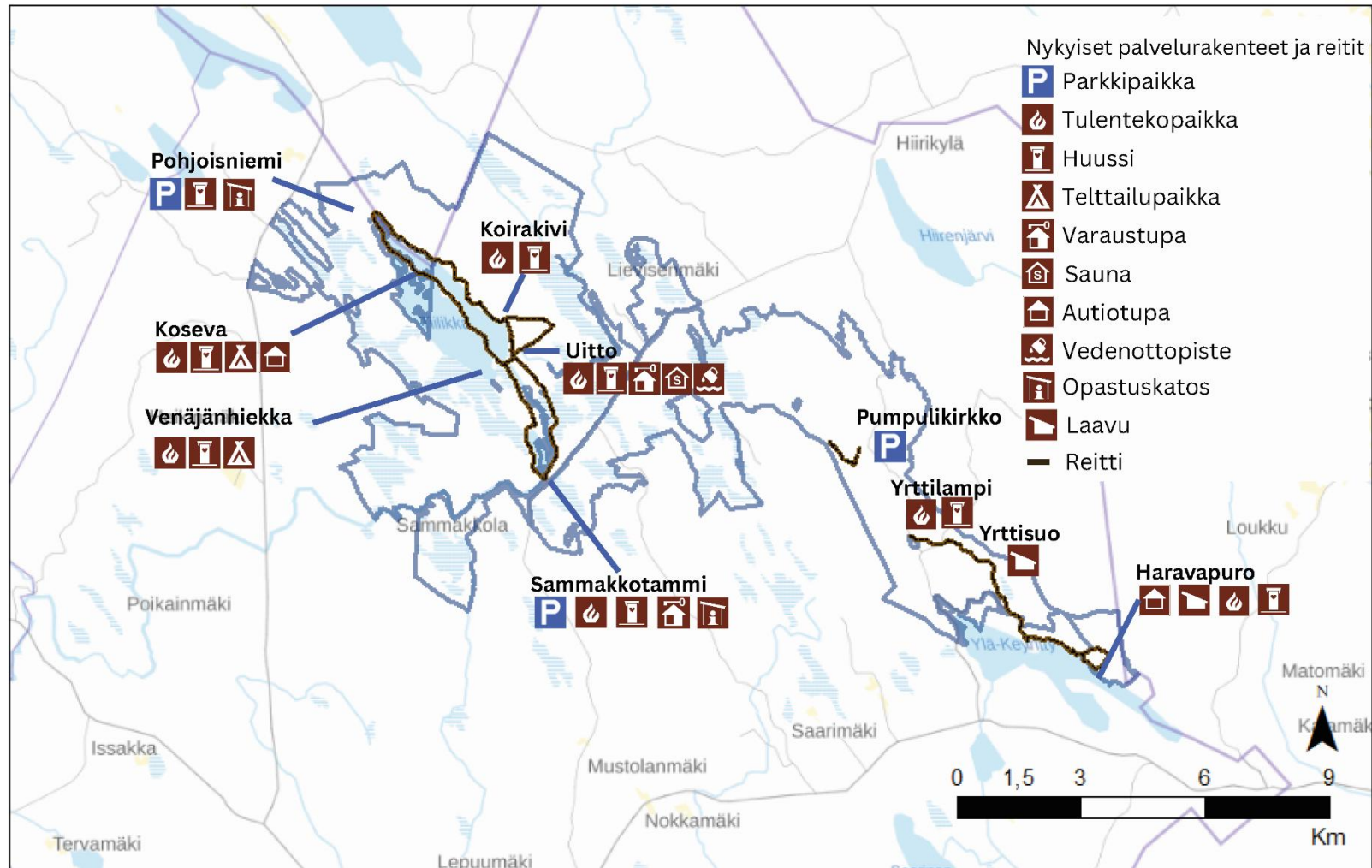
Kulttuuriympäristöt

Tiilikajärven kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma: suunnittelualueen kulttuuriympäristöt.
Taustakartta ©Maanmittauslaitos 2026, ©Metsähallitus 2026, kulttuuriympäristöt ©Museovirasto

Nykyiset palvelurakenteet ja reitit

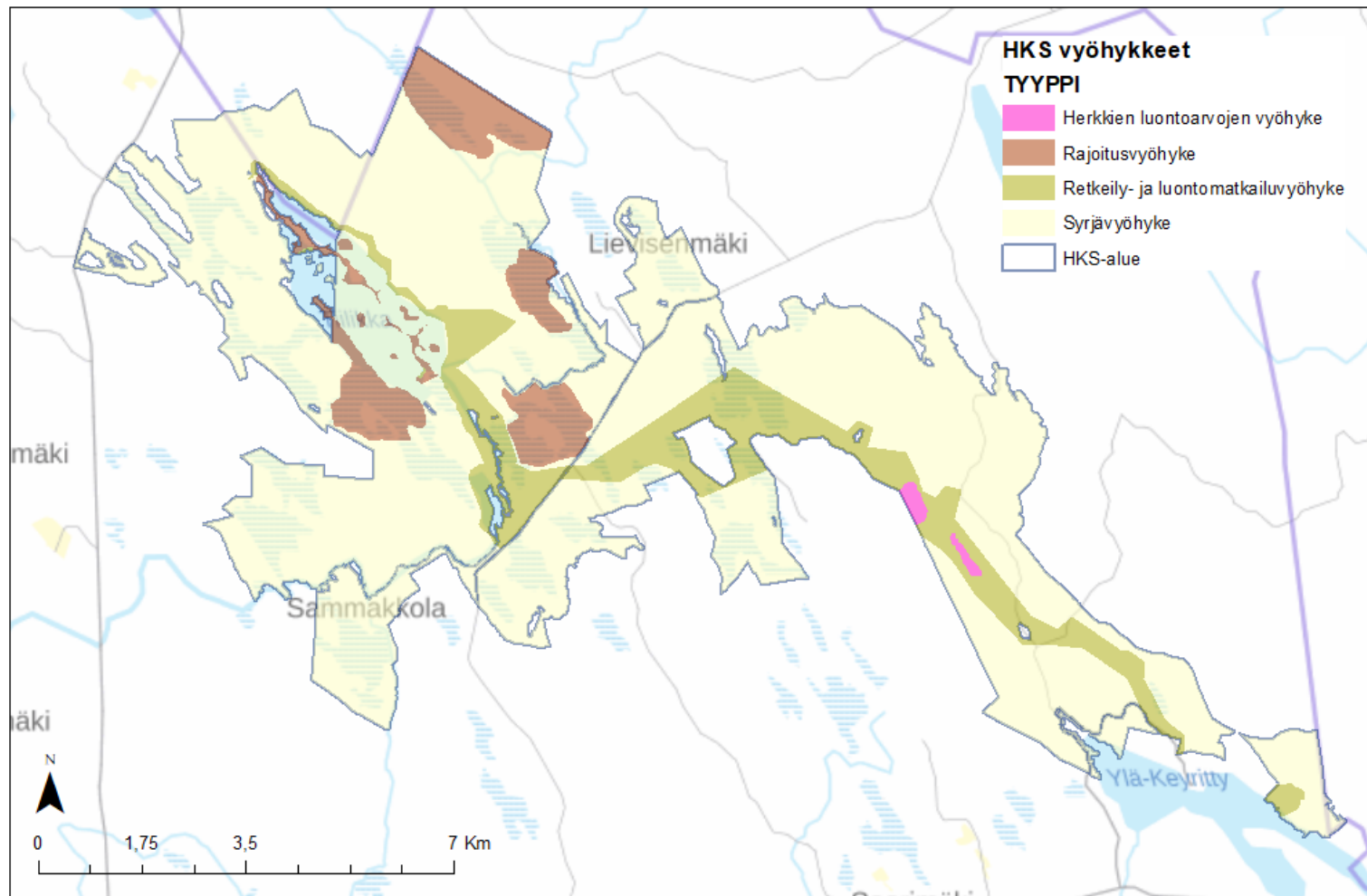
Nykyiset palvelurakenteet ja reitit

Tiilikajärven kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma: suunnittelualueen nykyiset palvelurakenteet ja reitit.
Taustakartta © Maanmittauslaitos 2026, © Metsähallitus 2026

Vyöhykejako

Vyöhykejako

Tiilikajärven kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. Suunnittelualan vyöhykejako.
Taustakartta © Maanmittauslaitos 2026, © Metsähallitus 2026